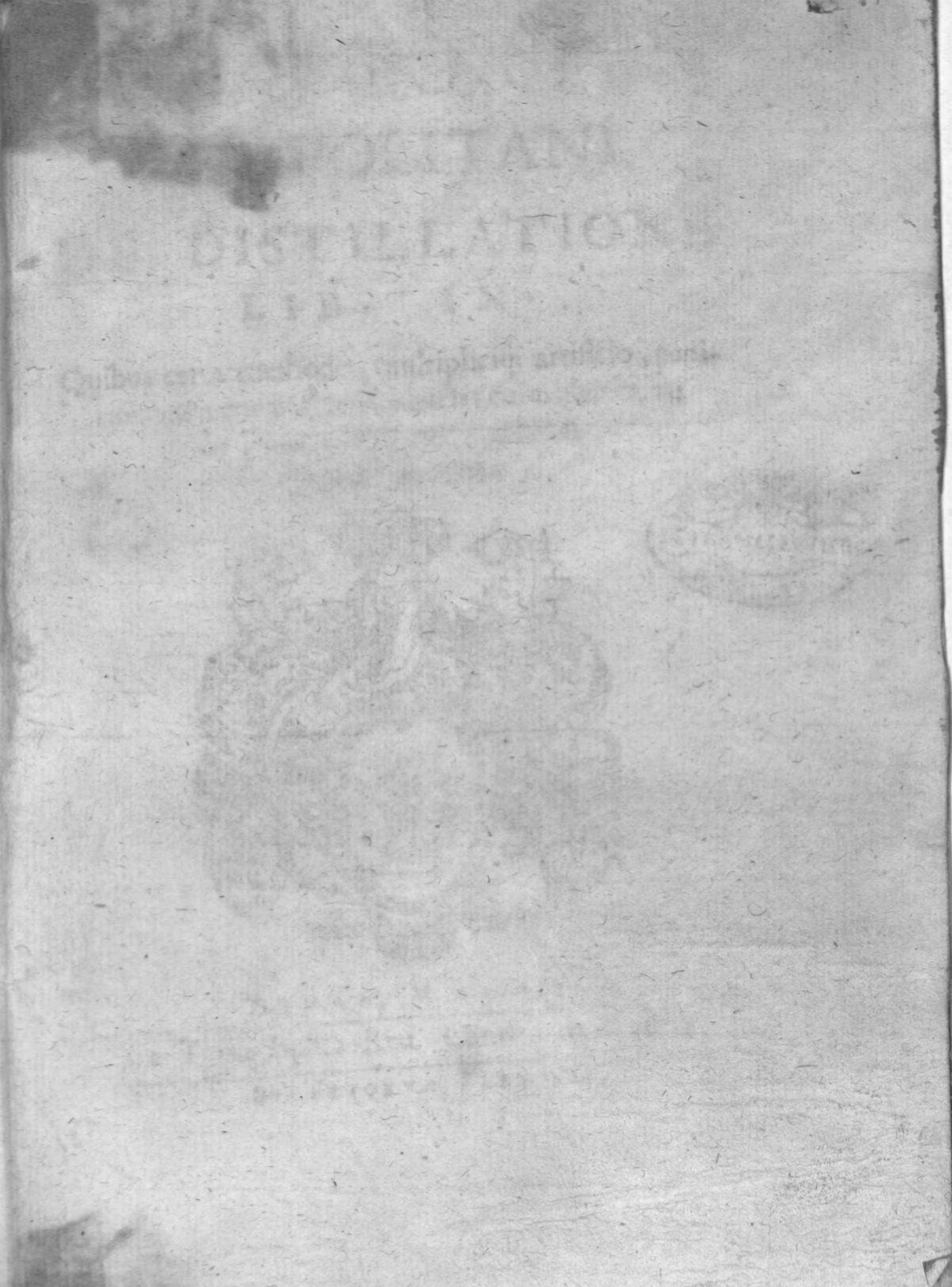

XXV-6-8

IO. BAP. PORTAE
NEAPOLITANI

R 616

DE DISTILLATIONE
LIB. IX.

Quibus certa methodo, multipliciq; artificio, peni-
tioribus naturæ arcanis detectis, cuiuslibet mixti
in propria elementa resolutio,
perfectè docetur.

ROMAE, M. D. C. VIII

Ex Typographia Reu. Camerae Apostolicae.

SVPERIORVM PERMISSV.

154

IO. BAP. PORTAE
NEAPOLLITANI
DE DISTILLATIONE
LIB. IX.

Quibus extra methodo, multiplici artificio, per
rationes naturae arcanae delectis, cuiuslibet naturae
in propria elementa resoluuntur.
perfecte docetur.

ROMAE, M. DC. VIII.
In Typographia Reu. Camerae Apostolicae.
SVEVITICVM FIRMISTV.

MVM

MVM

IN CLARISS. AC DOCTISS. VIRVM
IO. BAPT. PORTAM NEAPOLITANVM

Varia Epigrammata.

אֶת-עֲבֹתֵיכֶם	בְּזוֹ יִתְחַלֵּל	פּוֹעֲלֵי אֱלֹהִים	אֵד זֶה כּוֹלֵל
אֵל תּוֹעֲלֵתֶם	יִשָּׂה אֲזַנּוֹ	כָּל-אִישׁ לְבֹו	יִתְעַרְב־לוֹ
אֶת תְּפֹאֲרֹתֶם	עַל-כָּל-טָבֵעַ	הַפִּילוֹסוֹפִי	פּוֹרְטָא יֵאמָר
בְּמַעֲוֹלֵתֶם	כְּסָף זָהָב	יִחְקֹר תַּחֲתֵית	עוֹלָה עַל עֵבֶר
בְּזוֹתֵיכֶם	יִבֹּשׂ אֲוֵלָח	שִׁירָה יִצְמַח	יִסְפֹּר שִׁירָה
וּתְחַלֵּתֶם	גּוֹפִים עוֹרֵם	יִבְיִן סוֹרֵם	יִגִּיד כְּחֵם
גַּם מְחֹותֶם	אֶת אֵיכוֹתֶם	אֵל כָּל-מַטְעֵם	יִשְׁכִּיל מְקַרֵם
יִדְלוֹף אֹתֶם	לְשִׁקוֹת זוּגִים	מְתוֹק אִוּוֹ מֶרֶר	עֹשֶׁב יִקָּרֶר
עַד תִּכְלִיתֶם	כָּל-סוֹד לְשִׁרְוֹף	יוֹם טוֹב לְקִטְוֹף	דְּרֹךְ לְקִצְוֹר
גַּם מִפְּעֻלֵתֶם	אֶת עֲבֹתֵיכֶם	עַתָּה יִבְשֶׁם	כָּל-טוֹב מִיּוֹם
עַם סוֹדוֹתֶם	בְּשֵׁם וְסוֹרֵ	אֵל גֵּן שִׁפְרֵ	אֲמַשֵּׁל סִפְרֵ
עַל אֲרְצוֹתֶם	כָּל-עֵץ תַּחֲיָה	רַם בְּרִבְיָהוּ	וְלִהְעֵנּוּ
טִמְסִילוֹתֶם	כְּכֹזְבִים	כִּן הוּא נִתְרַד	כִּן הוּא נִפְאֵר
בְּקַחֲלֵתֶם	חֲקֵמַת קוֹנָה	תִּלְמִיד מוֹרֵה	חֲסִיד יוֹרֵה
עַם בְּרִכְתֵּיכֶם	יָרוּם אֹתֶךָ	כָּל-אֲדָם לֵךְ	יִתֵּן שְׂבַח

Ex Hebræo.

PArue liber, quod finxit opus fabricator Olympi
Obtegis angusto, concelebrasq; sinu.
Illecebris animos, aures dulcedine mulces,
Quæ non PORTA tuum pectora cogit opus?
Tu sublime feris diuino vertice cælum;
Et tibi (pro Superi) sydera, terra patet.
Percupis ignotas rerum tentare latebras,
Eruis è cæco fulua metalla solo.
Herbarum varias causas, viresq; recenset,
Et memoras formas, munera picta Deum.
Pandis odoratos iucundo rore sapes
Quosq; parit succos, igne tepente focus.
Tempore quo debent rorantia gramina carpi,
Et quo siccare sole micante, doces.
Qualis Orontæo manantia Balsama trunco
Hortus alit Myrrha sæpe rigatus aquis.
Qualia vel gelido nigrantia nubila cælo
Lapsa rigant virides arboris imbre comas.
Talis culte liber toto es celeberrimus orbe,
Et nites ut rutilo fulgida stella polo.
Quisquis adest, quem docta suum Tritonis alumnum
Finxerit, & plenus numine quisquis adest,
Persoluat grates, & debita premia laudum
Reddat, reddat honos, gloria, fama, decus.

Ο δμῶν αὐθιμότατον ἔσκοπος Ἰδμονι τέχῃ
Γράψε τύπῳ, γλυκεῖσθε ἀμμοσαν ἀμβροσίης.
Ἀλλὰ τὴν Ἐτὼν δε βροτοῖς διεπίφρα δε μῆτις.
Οσσαν νόον νικᾷ σῆς φρενὸς ἔργα πέλαι.

E Græco.

A rte coloratos flores imitatur Apelles,
Sed viridi nullus cespite manat odor.
Pingit odoratos BAPTISTA. quod effugit artem,
Ingenium PORTAE nobile fingit opus.

B landus honos, Virtusq; simul delubra tenebant,
Sed binis templis vnica PORTA fuit.
Tu quoq; virtutem coniunctam nactus honori,
Amborum digne PORTA vocandus eris.

لَمْ يَسْفِهْهُ لَمْ يَجْرِ الْإِبْرَاءُ
 قَدْ كَفَّ مَلَامَةً لَنَا
 حَيْبُهَا هَدِيَّةٌ حَقِيصَةٌ
 تَدَا إِذْ نَبِيًّا وَصُنُفًا
 إِلَّا وَكَلِمَةً جِيحُفًا
 هَفَفًا: أَعْجَبُ غَنَلًا
 مَلَأَ نَفْسًا لَأَقْنَاهُ بَكْرًا
 مَلَأَ مَهْمًا أَعْجَبًا لَنَا

Ex Chaldaeo.

T *V*, quem Palladia sapientia reddidit arte
 Insignem, Natura suum formavit alumnum,
 Et res edocuit caeca caligine mersas.
 Carminibus, BAPTISTA, meis indictus abibis?
 Sed quia mellite non est mihi copia linguae.
 En fileo, Patrijsq; notis, cultisq; libellis
 PORTA tuis, meritaram impono pondera laudum.

Ex Mytico.
آئی کہ بود بر آسمان قطب زمان
علامہ علم و فاخری ادرسیان
افلاطون حکمت پیر اطہستان
در بحر معانی در یکتا و نہستان

E Persico:

Haud aliter fulget rutilo virtutis olympo,
Quam Polus. Hunc celebrat fama, Minerva, decus.
ΑΕqualis Cooq; seni, doctiq; Platoni,
Immensi est Sophia lucida concha maris.

Свѣ славе од свнта, н свакѣ ташѣнна,
Ка ѣур по сва лнта, бн када чувена,
Нн такаа ннѣ бнт, каа ѣесѣ господнна,
Кн се порта зовѣ, племеннта рода,
Своѣѣ славу с'овом, ннкѣр не посади,
Срамотом велнкѣм, да не чѣѣѣ ѣадн,
Поклеѣѣ толнка, да ннѣѣдан ѣазнк,
На пѣлно сповндат, неѣѣ моѣн бнк,
Затѣ господннѣ, овомѣ буд дннка,
н слава велнка, каа жнве до вннка,
Коѣѣ неѣѣ моѣн, ннѣдормѣ попастн.
А кнѣѣ хтнт тлчнт, нѣѣѣѣ ѣзвнштн,

Ex Illyrico.

Quicquid Fama loquax Orbis celebrauit in oris.
 Quicquid bonos peperit quidquid prænuncia laudis
 Gloria iam cecinit, cunctis placidissima seclis.
 Virtuti cedat PORTAE, concedat honori.
 Nemo suas laudes componere laudibus ausit
 BAPTISTAE, Nemesis sumet pro crimine penas;
 Quis decus, & tanta dicet præconia fame?
 Ergo dum Cælum radiantia sydera pascet,
 Dulce per ora virum volitet memorabile nomen.
 Quod nullum poterit fallax euertere tempus,
 Et pressum, sublime volans, æquabit Olympo.

Վերա գիրքս է գովասան
 Վյս է գերեալ իմաստնա բան
 Ծարտարամտք անտ ընթանան
 Խաղամտեաց գորն է միան
 Եւ գերողին է գովասան
 Լայ իշխանաց յոյժ է պարծան
 Վս նց իմաստուն թեան
 Որ եռ թեան մեր գերեցան
 Տոյժ իմաստունք ոյք իմացան
 Վրժադէ և աւսկու զնր է հան
 Ոչ թէ դաշար խուռէ միան
 Վյլ մի՛ ծաղկոց որ հան
 Վս մարդուն հիւանտող թեան
 Փայք և պատիւ իմաստուն թեան
 Որ բնութեան բանն բանան

ԵՆՆԱ ԸՆՆԱ ԸՆՆԱ ԸՆՆԱ
 ԸՆՆԱ ԸՆՆԱ ԸՆՆԱ ԸՆՆԱ
 ԸՆՆԱ ԸՆՆԱ ԸՆՆԱ ԸՆՆԱ
 ԸՆՆԱ ԸՆՆԱ ԸՆՆԱ ԸՆՆԱ

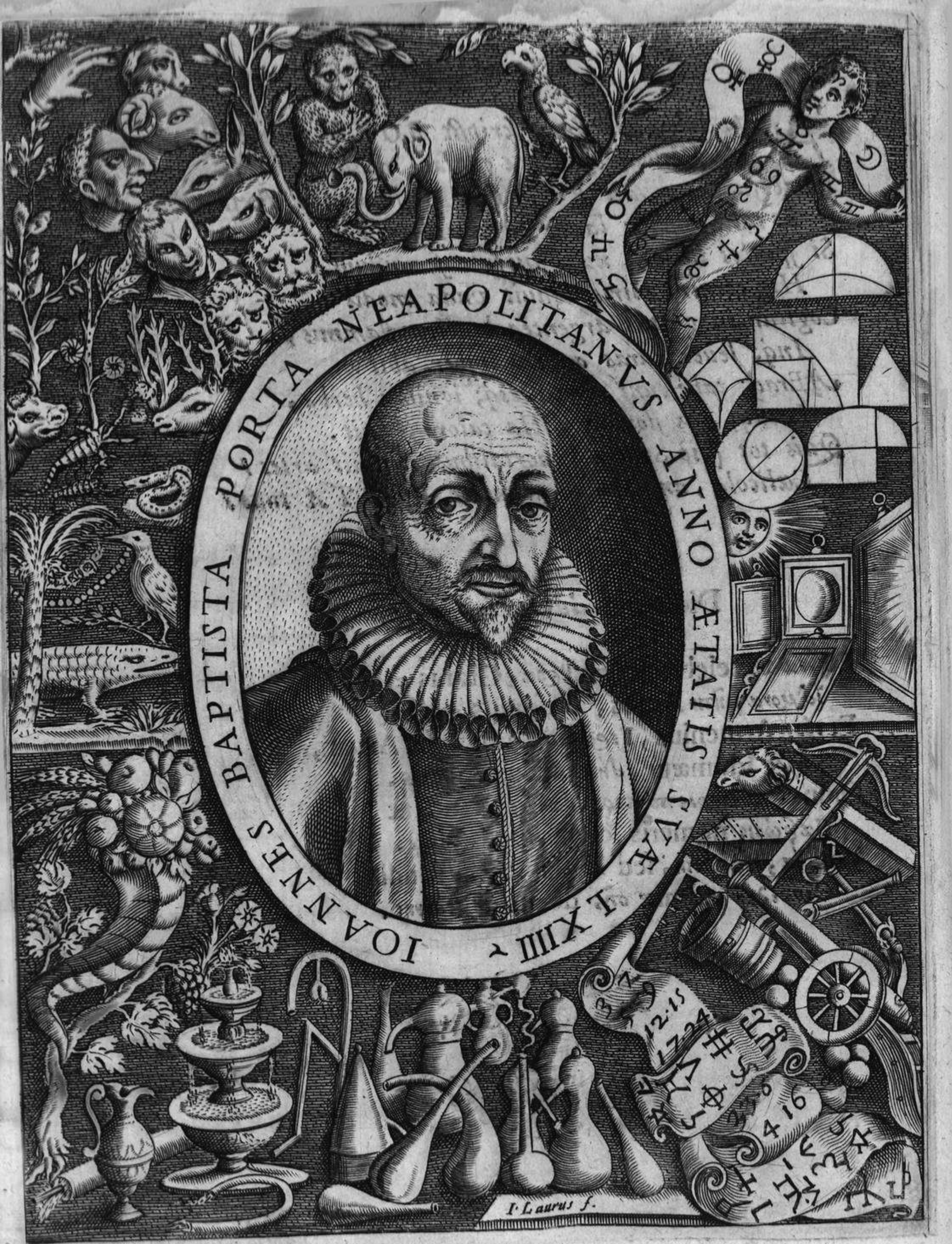
Ex Armeno.

A Rte laboratos dum scripsit P O R T A libellos,
Doctiloquis Sophiæ causa, modusq; fuit.
Vnde suam viuax P O R T A M sapientia dixit,
Et tulit insigni laude, grauesq; viros.
Si spectes libros, nulli virtute secundum,
His etenim miris defluit vnda modis.
Cogitur in guttas argentea bractea flammis,
Inq; leues auras aureus imber abit.
Æraq; tabescunt, rorantesq; ignibus herbae,
Letaq; vis florum victa calore, fluit.
Quis tot (iò Superi) mortalibus extudit artes?
Cœlicola, an Genius maximè P O R T A tuus?

Dictorum ἀνακεφαλáιως.

Ἐθνεα te celebrant ἐπέθερα, Graius ἀΐδει,
Ἰδμονα μῆτιν Arabs, Ausonius σοφίην.
Ἐτ νόον Armenius, Γεραγῶν Taulantius Artem,
Μῆχος Idumæus, δῆνεα magna Syrus.
Omnes εἰν ἔργοις πάντεσσι δαήμονα laudant
Πατρῶοις numeris, carmine μυστόκω.
Vox ἴα, non οἴη, sed ἴλω sapientia fundit,
Θίσκελον eximia σῆς decus ἰδμοσύνης.

IOANNES BAPTISTA PORTA NEAPOLITANUS ANNO AETATIS SVAE LXIII

I. Laurus f.

ILL^{MO}. D. D.
FEDERICO CAESIO
MONTIS COELII
MARCHIONI II. ETC.

IO. BAPTISTA PORTA
Neapolitanus foelicitatem.

VO me munere (maeste
virtute noua, & maiore spe
Adolescens Illustrissime) à
tot tantisq; beneficijs, & amo
re redimam, quibus me quo
tidie nectis, & distringis, ne
ingratitude notam, mihi
maximè inuram? Non enim tanti sunt (nosco
meas imbecilles vires) vt possint tuis meritis
æquari: sed quantuluscumq; sim quantulæcūq;
vires fuerint omni cura, & studio enitar, vt si à
proposito signo aberrem saltem in te mei amo
ris, & obseruantia memoria lemper extet. Sed
tuæ fortunæ, & naturæ magnitudines narratu
rus, ita me earum exuberans cumulus deterret,
vt vnde exordiar, non fat sciam: Videor enim

** ij eum

eum imitari, qui firmamenti stellas enumerare
studens, nunc ab insignioribus, nunc à minimis,
nunc à fulgentioribus, tandem à tanto numero
obrutus ab enumeratione desistit. Sed coactus
tandem incipiam. De CÆSIA gente di-
cturus aliquid altius exordiar. Ab Herculis
Thebani Nepote Cæso (Teste Pausania) Argi-
uorum Rege, cuius Posterì è Græcia in eam Ita-
liæ partem, quæ Magna nuncupabatur, ve-
nere, & illinc Romam, Cæsiam Gentem no-
men, & originem duxisse, Græcorum mo-
numenta testantur. Vnde si Cæsios omnes,
qui in Romana Rep. domi, forisq; tùm sacris,
tùm profanis dignitatibus præstitere, quiq; tan-
dem in Pannonijs sibi Imperium compararunt,
vellem recensere, longè epistolæ modum narra-
tio superaret, eorum namq; bella, Urbium euer-
siones, Regnorum excidia, temporum longin-
quitas sub seculorum tenebris aboleuerunt me-
moriæ. Sed ad recentiora tempora deue-
nientes ex Aquitania Galliæ Prouincia Cæsios
prodijsse vetus eiusdem familiæ Chronicon in-
dicat. Hinc primum Probus ille Narniensis
Episcopus numeratur, cuius ope Otho II. Im-
perator à Pyratis captus, Romæ Imperioq; in-
colu-

columis restitutus est, quo maximo beneficio
astrictus Cæsar, in causa fuit cur Otho filius Im-
perij hæres, omni studio contenderit, non solum,
vt Gerebertus, qui Sylvester 11. fuit appellatus
Probi Nepos summus Philosophus, omnibusq;
scientijs eruditus, ad Pontificatus apicem vehere-
tur, verum etiam Federicum eius fratrem Cæsiæ
Familia Primum in Italia restitutorem, castris,
pagis, dominijs, Cæsareisq; muneribus auxe-
rit, & ornauerit. Qui Castrum Aquitanum
prope Spoletum in Vmbria, ne Aquitaniae no-
men periret, construxit. Aliud Oppidum ibi-
dem restitutum Cæsium à nomine Familiae
eius posterij denominarunt. Sed quis, Cæsios
omnes enumerabit, qui Romæ dignitatibus,
& prærogatiuis effulsere? Petrus Cæsius Aqu-
itanus S. Francisci Afsisinatis socius viuente
Diuino illo viro primus Ordinis Minorum Præ-
positus Generalis electus, adeo sanctitate, & mi-
raculis clarus enituit, vt Beati nomen meruerit.
Paulum Leo X. P. M. eximia virtutis ergo
inter purpuratos primum adscripsit. Federicus
scientiarum ornamentis, prudentia pariter, ac
prouidentia insignitus à Paulo 111. Cardinalis
creatur, mox, & Petrus Donatus post dignissi-

mas legationes purpureo galero donatur, quorum omnium virtutes, & dignitatem Illustrissimus Cardinalis Bartholomeus Patruus tuus exequat. Tacebo Episcopos, Archiepiscopos, Apostolicæ Camerae Clericos per multos Præturis, Ecclesiasticisq; dignitatibus cohonestatos, strenuos milites, qui propria virtute multorum Oppidorum, & Castrorum dominia sibi, posterisq; peperere. Riccardus Beati Petri Frater Federici Imperatoris Camerarius Arnulphæ Terræ comitatum obtinuit. Benedictus, & Simon fratres palatini Comites, pro Carolo IIII. Imperatore Umbriam gubernarunt. Antonius Cæsius oppressam à Ladislao Rege, & Bracchio Montono Narniam strenuè defendit, atq; in Pontificis fidem detinuit, ob id Pontificis publica vetigalia, & immunitates concessere. Pientissimus Petrus ter Urbis Senator Menzani Comes creatur. Ioannes Iacobus Aquæ Spartæ, & Suillatûm dominium obtinuit, quod modo ab Excellentissimo Duce Federico Patre tuo pluribus Oppidis adauctum, possidetur; quid Cære etiam Ducatum, Monticellorum, & Riani Marchionatus, totq; alia castra, quæ pariter à Cæsijs dominantur? Quamobrem dici poterit Cæsiam fami-

familiam, Episcoporum, Cardinalium, Pontificum, summorumq; Procerum seminarium extitisse. Omittimus matrimonia cum nobilissimis Italiae familijs contracta, Liuiana, Catamelata ex strenuis Venetorum Ducibus Bartholomeo, & Erasmo, Varana, Corbaria, Monaldense, Malatesta, Ballionia, Actia, Anguillaria, Caietana, Vrsina, Sabella, & alijs. Omittimus Templata, Cœnobia, Pagos, Arces, Palatia, Viridaria, & Magnifica ædificia ab eisdem constructa. Sed ne videamur in minus necessarijs immorari, missa hæc faciamus, quæ fortasse cum alijs Principibus communia habes: dicamus quæ propria sunt, ac perpaucis concessa, vix enim decimum, & nonum agens annum philosophiæ, & vniuersæ matheseos scientias emensus, ad reliquas assequendas inflammat, ita te cunctis admirabilem reddis, vt ijs solum natus videaris. Quis animi tui mirificum candorem, fraudis inscium, doli expertem, nulla labe commaculatum non laudauerit? comitatem morum, suauitatē, atq; vrbانيتatem ingenij, genijq; acumen? verè non immeritò in te quadrare poterit, quod sapientissimus ille vates cecinit.

In te mixta fiunt, & quæ diuisa beatos

Efficiunt collecta tenes

Quibus illecti virtutibus insigniores philo-
phi, doctioresq; viri ita frequenter vndiq; ad
te concurrunt, vt ad Lycæum concedere sibi
videantur, quibus cum perpetuo versando tuam
domum veluti nobilissimam Academiam illis
exhibes, & ita inter eos excellis, vt omnium
animos in tui amorem, & admirationem con-
uertas, & virtutum splendore maiorum tuorum
decora, vel æques, vel superes, quæ cum tem-
porum iniuria diu latuerint ex cineribus rediui-
ua immortalia surgunt, nec solum pristinum
nomen recipiunt, sed maiore gloriæ splendore
refulgent. Iure igitur, te in mei libelli de Di-
stillatione Patronum nuncupare non dubitavi;
ille enim, vt spiritus puriores, & quintas re-
rum essentias modum extrahendi pertractat,
mirabiles secretiores naturæ vires ostendit; ita
fœlicissimo ingenio tuo naturalium causarum
solertissimo scrutatori, aliquale præbebit pabu-
lum, me æq; erga te deuotionis monumentum
testabitur. Hoc interim fruire, mox alius à
me donaberis. Vale. Neapoli 20. Iulij 1604.

PROOEMIUM.

O semper genio, & ingenio fui, benignissime lector, ut ea studia me magnopere delectarent, in quibus admiranda Naturæ secreta complecterentur, humano generi necessaria fuissent, & laudem, & gloriam parere potuissent. Sed inter innumeras, & varias artes, & scientias, quas in mundo monstrifica hominum ingenia peperere, nulla est profectò distillationis arti anteferēda, tum ad multiplices medicinæ usus, ad humani corporis ornatum, & decorem, tum quod eam viri maximi ingenij, & rerum celebritate perspicui maximè exercuerint, & coluerint. Hæc enim perutilis ars naturam æmulatur, illamq; coadiuvat, tam mirè efficiendo, ut vix oculis, & operibus fidem præstes. Mirificos in Medicina effectus pari. Simplicium nobilissima, & tenuissima par-

P R O O E M I V M .

*partes, viuifici Spiritus, proprietates ipsæ, quæ in medio Naturæ
 sinu, abditis penetralibus, quasi in proprijs suis sedibus nidulan-
 tur, & fouentur, huius perelegantis artis ope ex corporea, & igna-
 ua mole ob suæ impuritatis vinculis expurgatæ, vindicataq; cum
 in apertum veniunt in medendis humani corporis malis visenda,
 suscipiendaq; efficiunt opera. Naturalium rerum vires in suo
 corpore obtusæ, & consopitæ, dum languent ægri, qui ex his salu-
 tem, & medelam implorant, coguntur magnam molis quantita-
 tem absorbere, ut quamplurimis diebus vix quicquam salutis
 nanciscantur. At nunc varijs distillationibus occultæ vires fo-
 ras educatæ in parua quantitate, & maximo temporis compendio
 festinam opem, & vitam largiuntur, & ægri, qui tunc temporis
 momento, morosiore palato laborantes turbida, foetulentaq; deco-
 cta nauseabundo stomacho respuebant, nunc lymphidissimis, odora-
 tisq; aquis cum maxima stomachi iucunditate, & oris oblecta-
 mento expetuntur. Ex Guaiaco Rhabarbaro, metallis, lapi-
 dibusq; penitissimæ rerum essentiæ extrahuntur, visu, gustuq;
 periucunda, longeq; viribus vegetiores. Aqua in qua maxi-
 mum vitæ momentum ex locis, quæ lambit venenosas, & pes-
 simas qualitates adsciscit, vix gustata perceptibiles, distilla-
 tione innoxia redditur, & præstat fluuiali, pluuialiq;, quam
 Hippocrates multum extollit, cum nunquam putrescat, & si
 quid sordidi habet, respuit. Qui vitæ diuturnitati, & com-
 moditati student, non nisi distillatas aquas ebibunt, ut à quã-
 plurimis magnatibus factitatum vidimus. Hac arte incendia-
 ria parantur olea; facillimæ incensionis, difficillimæ extinctio-
 nis, in bellicis operibus multas utilitates afferentia. Quis
 narrare poterit balsama, quæ breui temporis momento vulne-
 ra ad cicatricem conducunt, imò ut eorum vix remaneat ve-
 stigium? Quis aquas, & olea ad hominum, mulierumq; or-
 namenta, & myropolis ad suauissima odoramenta constituen-
 da? Quis elixires ad innumera Medicinæ opera? Im-
 mensi profectò laboris hæc erit enumerare. Hac arte emen-
 dantur.*

P R O O E M I V M.

dantur, permutantur, intenduntur, remittunturq; simplicium vires. Calcanthum calidissimum est, & per se solum obest stomacho, sed oleum ab eo extractum ventriculum amissis viribus languentem, cum ingestos cibos coquere, & suo officio fungi nequeat, roborat, instaurat, appetentiam excitat, humorum putredinem tollit, corpus refrigerando. Elicitur è vino aqua, quæ ex innumeris, quæ præstat vitæ operibus, Vitæ aquam vocant. præstantissima est ad extrahendas rerum essentias, quibus omnibus ferè vitæ periculis occurritur, infirmitates pellendo, sanitatem confirmando, ut quasi cerui, serpentes, ac novellæ phœnices senectam exuamus, & immortalitatem ferè consequamur, nec solum ad viuendum, sed etiam ad sanè, commodèq; viuendum conducunt, sine qua humana vitæ manca, & deficiens esset. Sed artis ea semper dignitas fuit, & excellentia, eademq; auctoritas, ut nobilissimi quique Principes, & Reges nomine, & ingenio celebres apud se nasci, apud se foueri, & honestum, & gloriosum existimarunt. Ex tot illustrium virorum numero hi nunc in mentem occurrunt. Scribit Albucasi, orientales India Reges, & præcipuè Ambracue huic scientiæ maximam operam nauasse, Thomas Phrygius, Britannia, ac Dania Reges plurimum se hac scientiâ delectasse. Itidem Robertus Neapolis, & Franciscus Gallia Reges, Hercules, & Alphonsus Ferraria Ducis, eam proprijs studijs maximè decorarunt. Nec postremo annumerandi sunt Cosmus, Franciscus, & Ferdinandus Magni Hetruria Ducis, qui rudem adhuc artem, nec absolutam suis liberalibus auspicijs susceptam, nulli diligentia, studio, laboribus, & impensis parcendo, quicquid succisuis nanciscerentur ocij horis, ex grauib; dominij curis respirantes, his studijs curam impendendo, ad culmen perduxerunt; Vnde plurimum excellentiæ, & venustatis his artibus accessisse, & sibi gloriæ, & auctoramenti, eis tam præclare hominum sanitati consuluisse, ob id semper grata in hominum memoria viuent egregium no-

PROOEMIUM.

men tanto posterum beneficio comparati, quorum emulatione ad non parua authoritatis principes fama demigravit, ut ipsi omni conatu, & opere his studijs impensè delectentur, & veluti solertissimi abstrusarum rerum indagatores, noua quotidie inuestigentur, ars semper augetur, ut omne eis acceptum referendum sit, nec parum subsecuta etas eis debet. Nec defuerunt viri ingenio, & doctrina praestantes, qui huic scientiae magnum ornamentum addidere, Hermes, Geber Arabs, Gigil, totq; Philosophi, qui in turba numerantur, & apud nos, Hortolanus, Restius, Raymundus Lullius, Arnaldus de Villanoua, ceteriq; quos ne tadio lectores afficiam, omittere decreui.

IO. BAPT. PORTAË
NEAPOLITANI
De distillatione .

LIBER PRIMVS.

Primordia pandit distillationis , eiusq; cau-
sas , & instrumenta .

*Vtrum distillatio sit veterum , vel recentiorum
inuentum . Cap. I.*

VM à curiosis ingenijs sedulo
perquireretur , vtrum distillatio-
nis ars sit veterum , vel recentio-
rum inuentum , quod rationi cõ-
sonum videtur , in medium affer-
re decreui . Cum apud antiquio-
res Græcos nullam de his artibus
mentionem factam vidissem ,
iudicavi penitus illis incognitam ; nam Dioscorides mo-
dum picem distillandi describens , ita inquit . Excipitur ,
dum coquitur pix velleribus puris supra eius halitum
expansis , & cum illo permaduerint expressis in vas ,
hoc fit quandiu percoquitur . Alij quoq; hoc artificio

A ex

ex corrupta aqua puram eliciunt: supra magnam ollam componebant ligneos bacillos, cancellatim contextos, extendentes lanam optimè lotam, subiectis mox cādentibus prunis, vaporarios habitus suggerentes excipientes exprimebant. Grapaldus ex Fumanello excipiens Arabum inuentum tradit. Auicenna, qui sexcentis ab hinc annis vixit, de catarro loquens alembici, & distillationis meminit. Cum alimenti superfluitates in ventre non excernuntur in vapores abeunt, qui in cerebrum impetu facto, caput replent, hos suo rigore in humorem vertit, qui per nares defluit, veluti in alembico, & alueo subiecto, in pileum vaporibus ascendentibus per vasis nares ad inferiora fit defluxus. Idemq; rosaceæ aquæ meminit. Arabes, qui de Chirurgia scribere, apud se natam, & educatam dixerunt. Rasis, & Albucasi eiusdem familiæ odoratam aquam ex rosis extrahere docent eo modo, quo Reges extrahere consueverunt. Geber de hac re luculentissimè scripsit. Sed quid sentiam explicabo. Distillationis artem Alchimiæ germanam, eodemq; partu natam semper existimaui, cum quamplurimæ Alchymix operationes sine distillatione fieri nequeant, & dum artifices metallicam artem exquirerent, multa distillationum secreta reperrunt. Hermes antiquissimus scriptor de philosophorum lapide loquens dicebat. Portauit ventus in ventre suo, & vt cuncti interpretes vnanimiter sentiunt, de distillatione locutum dicunt, nam res in halitus soluta, summa petens, indeq; relabens, videtur ventum in suo

ven-

ventre portare, doctissimiq; Arabes philosophi eum secuti, qui de lapide scripserunt, antiquissimi fuere. Sed nouissimè ad Græcos & Latinos manauit, apud quos multis temporibus intentata iacuit. Nicander de rosacea loquens aqua, alembicum, & destillatorium describit.

Quid sit distillatio.

Cap. II.

Istillatio Græcis *κατασαλαγμός* dicitur, proprièq; significare videtur paulatim fluere, & quia alembicorum rostra paulatim & guttatim stillant, ideò distillare dixerunt. Virgilius

distillat ab inguine virus.

Distillatoriū vas Grapaldus vocat, quo, supposito igne, simplicia in aquam versa distillando per epistomium transeunt. Geber in summa perfectionis, distillationem ait esse vaporum aqueorum in vase eleuationem. Sed hæc definitio mihi deficiens & inania videtur. Nam inter distillationis species, eam, quæ per filtrum fit, cõnumerat, quæ per vaporum eleuationem non fit, neque per vas, Præterea neq; caloris vim meminit, ex qua totum fit. neq; distillatio per descensum fit per vaporum eleuationem. Aliqui velut inopi vim ignis addiderunt: sed potius vi caloris dicere debuerunt; nam non solum vi ignis: sed fimi, calcis, solis, rerumq; aliarum calidarum eleuatio generatur vaporum. Langius ita

definit. Distillatio est humoris per calorem in vaporem resoluti à frigore rursus inspissati eliquatio. Sed in distillatione humor non eliquatur : sed resoluitur in vaporem, nec semper frigore vapor inspissatur, nam in valentium aquarum distillationibus vapores summa pilei petentes non frigori occurrunt, sed calidissimo, & ferè igneo, ideò non semper ex frigore vapores in aquam coguntur. Fumanellus verò ait esse humoris extractionem (siuè secretionem) vi caloris guttatim per vas fluentem ad varia medicamenta paranda, Mesuem secutus, qui scribit, quod in simplicibus sunt partes heterogeneæ concretæ, quæ chymistarum ope, à calore operante, segregantur, vt eiusmodi distillationes, siuè sublimationes neq; aqua, neq; oleum sunt, sed diuersa substantia, antequam distillandam proposuisses, vnde artem distillandi, & sublimandi vocant, quasi omnis distillatio per sublimationem fieret, nam plerumq; fit per descensum. Nobis autem hæc videtur decentior. Distillatio est humidarum partium vi caloris in vaporem resolutio, quæ frigore, & constipatione occurrentibus in liquorem vertuntur. Vapor enim in pileo eleuatur, & si frigido occurret, nisi ibi multiplicetur, constipeturq; prius, in liquorem non vertitur, vt diximus de aquis valentibus, & cum sæpissimè ex maxima constipatione rumpantur vasa, tota domus vix egredientis fumi capax est, qui loco tam arcto cogebatur, vt in nostris meteoris latius tractauimus, quando de pluuiarum ortu disputauimus.

Quod

Quod à natura nobis ars distillandi sit indicata.

Cap. III.

Am multipliciter distillationis ars à natura demonstrata est omnibus in rebus, ut valdè mirer, cur tam nouissimè nobis innotuerit. Admonere nos poterant videntes in magno mundo, quod terræ superficies vi solis concalefacta, per latentes sui corporis meatus vapores quosdam, siue rapidos spiritus in auras solutos, expirabat, qui in æthera subuecti, frigidaæ cœli regioni occursantes, rursus vna coeuntes, suo rigore reflui facti, quasi stillatitij iterum terram irrorabant. In hoc paruo mundo homine Hippocrates sudores describens libro de flatibus, distillationem demonstrans ait. Liquefit quicquid vis ignea attingit, hiq; inde spiritus, cum ad corporis meatus irruerint, fiunt sudores, siquidem spiritus compactus in aquam transmutatur, & per meatus penetrans, foras prorumpit. Eodem planè modo, quo in feruentibus aquis vapor eleuatus, si obstaculum habuerit in quod impingere oporteat, pinguescit, ac condensatur, guttæq; distillant ab his corporibus, quibus vapor ille fuerit impactus. Vidimus præterea superius ex Auicenna in catharro, quomodo vapores ex corpore à naturali calore ad cerebrum diffusi, sua frigiditate in aquam cogantur, & diffugia quærentes per narium canales corriuentur, & deflu-

defluxus facientes quasi per alembici rostrum exprimuntur. Videbant præterea cum homines calidas dapes in patinis cooperirent, ne refrigescant pauculo temporis curriculo, cum patinas discooperirent, in aquam verfas, considerantes vaporem humidum à rei calore expulsam, operculum petijisse, quod sua frigiditate vaporem illum costringendo, in bullas cogebat. mox magis conspissando in guttellas delabentes fluere faciebat, vt subiectam fideliam stillatitia replet aqua. Poterant maiores nostri his exemplis edocti, distillationis artem citius percalluisse.

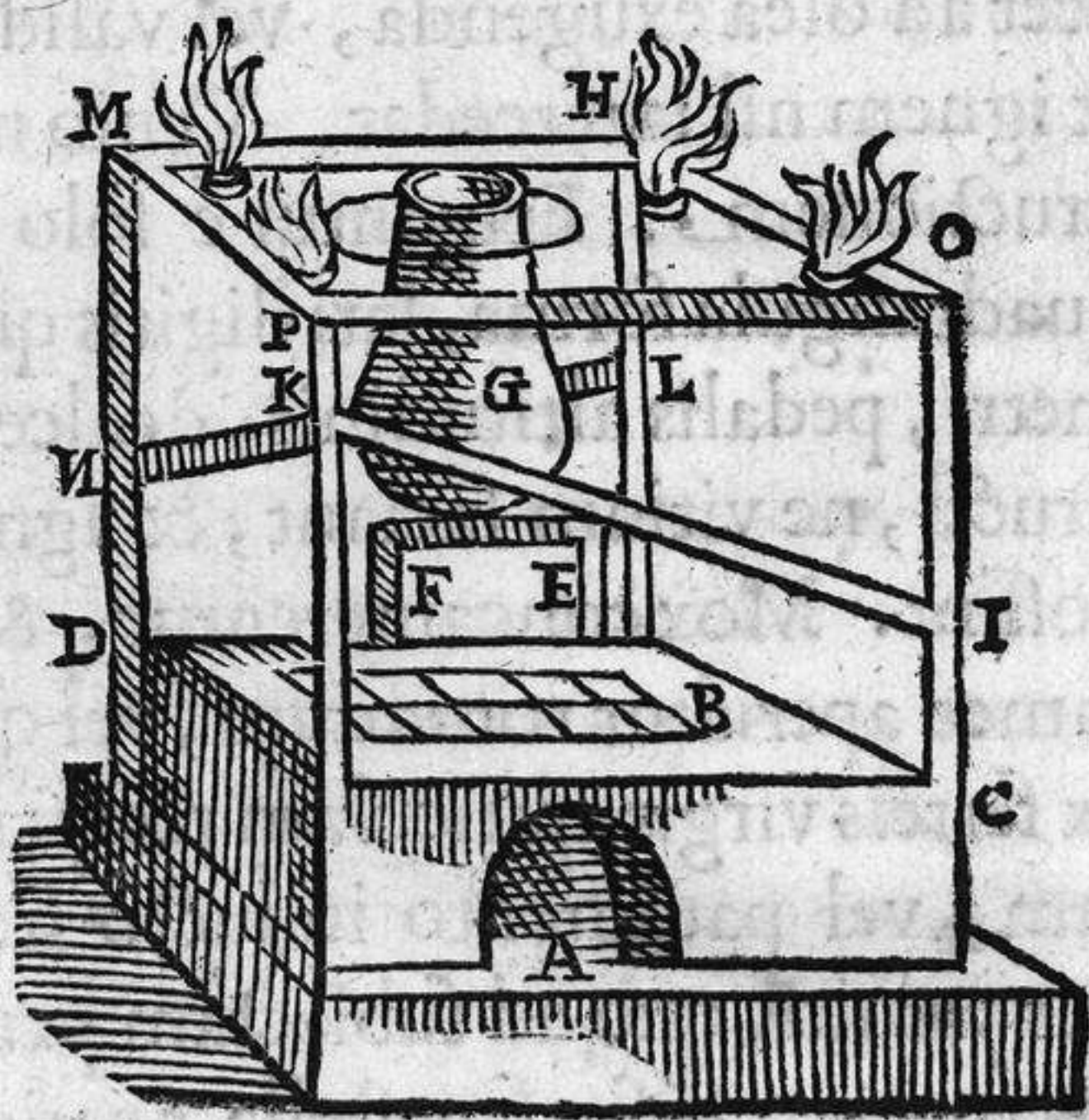
De distillationum generibus, & de eo quod fit per ascensum per ignem. Cap. IIII.

 Ria sunt distillationum, quemadmodum motuum, discrimina, vnum sursum rectè tendens, alterum deorsum vergens, alterum in decliuè leuiter depressum, vel accubans, & hæc ex peculiari herbarum ingenij propensione, quædam enim subtilioris spiritus, & tenuioris compendio rectè sursum feruntur, aliæ terrestri materia constantes, & fæculenti infra trahuntur, aliæ medio modo se habentes, in accliuè offerri desiderant; ideò organa distillationi seruiencia comparanda simili modo erunt, vt quæ flatulenta, vaporosaq; distillantur, vasibus sursum versus erectis vtantur, quæ spirituum, & flatuum expertia, deorsum versus, & quæ

quæ medio modo se habent accubantibus, vt herbarum genijs accommodentur. Vnum quodq; horum discrimen iterum in quatuor disternatur pro numero elementorum, scilicet per ignem, per terram, per aerem, & aquam, ex quo colligitur duodecim esse distillationum discrimina. De singulis verba faciemus, & primo de eo, quod fit per ignem. Nos potissimum vtimur hoc distillationis genere, cum humores, vel spiritus penitus in terrenis partibus residentes, volumus vi magna vrgentis ignis ex aquas extorquere, scilicet ad olea exugenda, vel validas aquas, vt inter vas, & ignem nil intercedat. Venio nunc ad fornacis constructionem. Erigantur è solo parietes rotundi, vel quadrangula forma, lati digitis quatuor, bipedalis diametri, pedalis altitudinis, è calce, vel forti luto constructi, ne vitium faciant, & ignis iniuriam sufferre possint. Mox concamerentur, & supra cameram foramen aperiatur rotundum, vel quadrangulum, quod ex ferreis virgis craticulam recipiat cancellatim contextam, vel pauimento inducto frequentibus foraminibus peruio, quo ad subiectam partem cinerum descensus pateat. Infra fenestella aperiatur, ex qua decidui cineres eximantur. Supra cameram parietes surrigantur sesquipedalis altitudinis, statim supra craticulam, fenestella pateat pedalis laxitatis, per quam carbones, & ligna iniiciantur. Supra parietes duos ferreos bacillos à se inuicem distantes firmabis, vas quod distillanda contineat excepturos. Supra ferreas virgas pedalis
alti-

altitudinis parietes erigantur concamerati, vt supra, os pateat, per quod vas intromittatur, Vt cum ignis subijcitur eluctantes flammæ à testudine repercussæ supra vas faciant repulsus, ac vi caloris ascendant vapores, qui in pileo cogantur, & ex pluribus mox descendentibus guttulis se se in cauitate colligentes per testum in receptaculum excludantur. In quatuor turreis angulos quatuor spiramenta excauentur rotunda duorum digitorum latitudine, quibus fumi pateat egressus. Cuius hæc forma.

Fornax, H, M, C, D,
inferius ostium A, ex
quo cineres eximēdi,
B, Craticula
E, F, Fenestella, ex qua
ligna iniijciuntur
G, Vas
I, K, L, N, Bacilli fer-
rei vas fulciantes.
Quatuor spiramenta,
H, M, O, P.

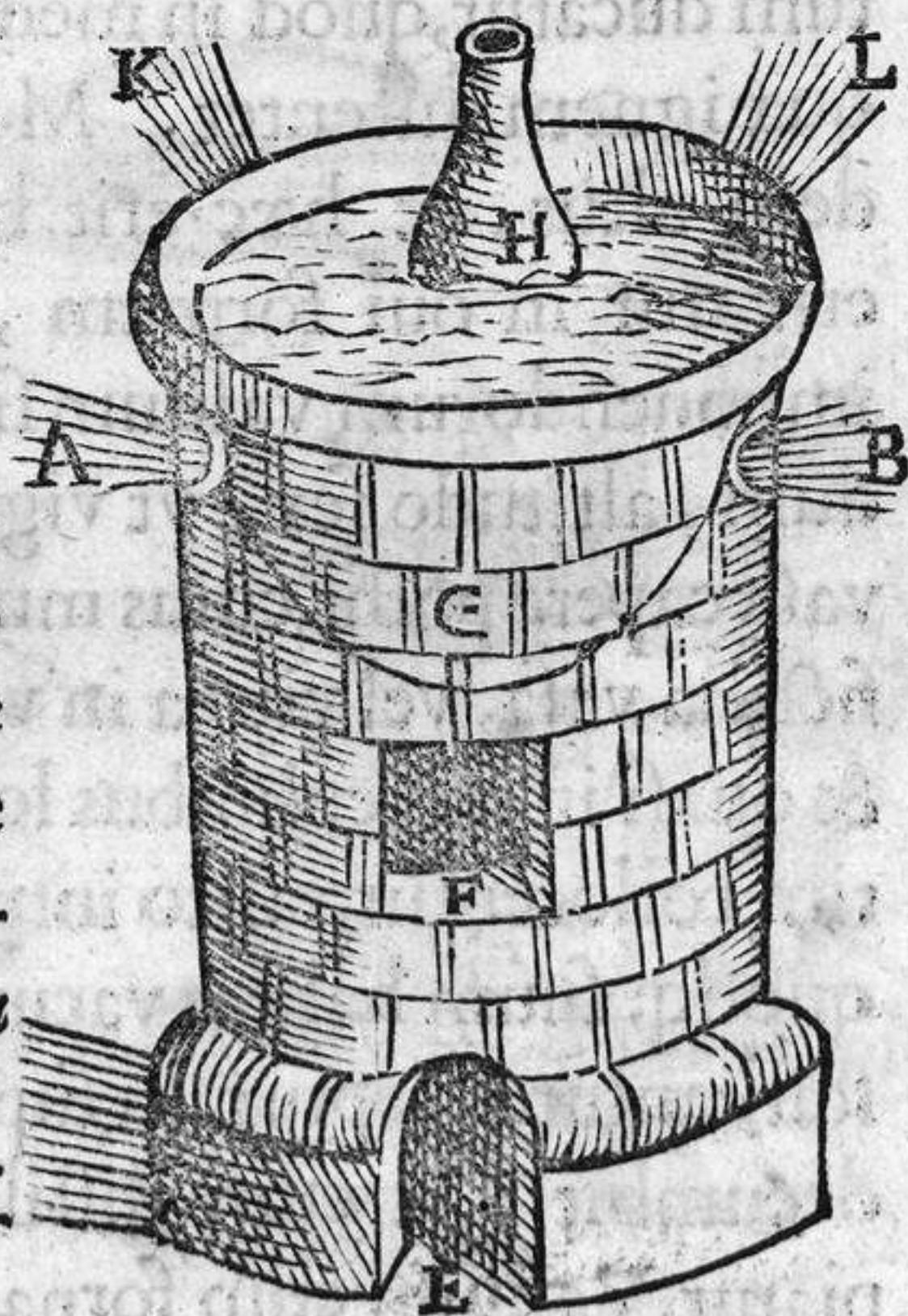
Distillatio per ascensum per Terram. Cap. V.

Distillatione per terram vtimur, cum mitius quàm quod per ignem agendum est, cum tenuiores quas querimus partes & spiritus non tam penitus terræ gremio delitescunt. Fornacis ratio

ita

ita se habet. fornax sit primæ assimilis, sed cacumen sine testudine, rotundum, vt catinum recipiat hemicycli forma ex optima argilla, vel æreum, quod asperiores igne suscipere possit, suffultum ferrea virga, quæ pondus impositarum rerum sufferre valeat. Summa vasis orci fornaci adamussim coæquentur, claudanturq; luto, ne flamma aut fumus expiret foris vasi nociturus. Relictis in lateribus quatuor infumibulis ex more, per quæ fumus, & flamma eluctare possint. Cinis angusto cribro in cernendus, sternaturq; supra hemicycli fundum, digitum altus, accommodeturque supra vas vitreum, affundaturq; affatim cinis vsque donec vitrea ampulla vsque ad collum obruatur. At si velis rem acrius exagitare, sabulum cribrato, & acerrimè limata ferri scobe, supra pileum tundito, vt intra se inferioris vasis collum suscipiat, & commissuras oblito luto, resiccari finito, ne hians, per rimas spirituosum halitum eructet, nam tempus, & opus luseris, postremò accendatur ignis, vrgeatque industrius artifex, quousque destillandæ rei necessitas postulauerit. *Ecce fornacis fabrica*

Fornax. A, B, C, D,
 Ferrea virga sustinens hemispherium, A, B, G,

B Ampulla

Ampulla H, Cinis, I, Fenestella carbonum F, Fen. extrahendi cineris, Infumibula, A, B, K, L,

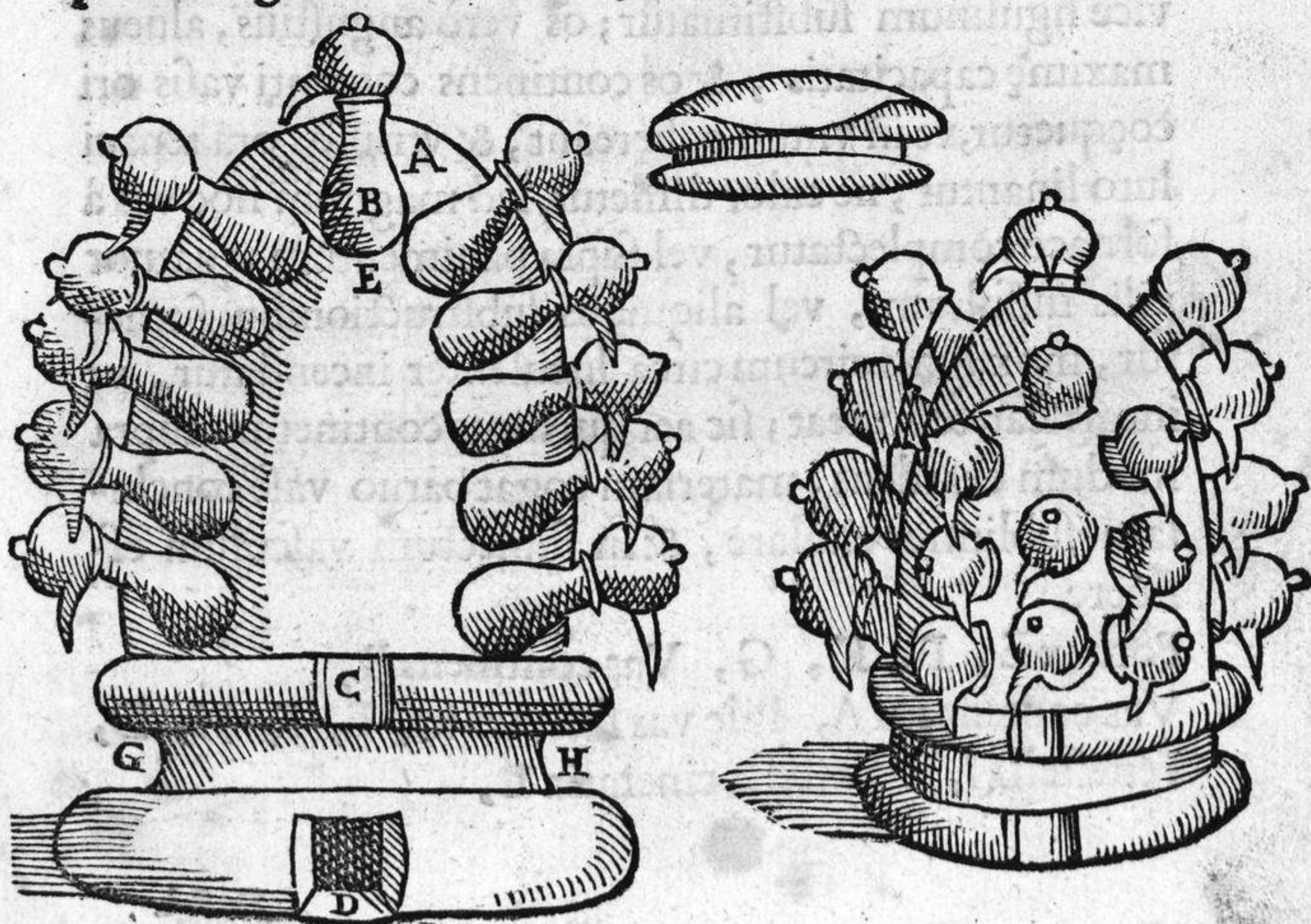
Distillatio per ascensum per aerem. Cap. V I.

Ornatum quæ calidum aerem reddunt, duo sunt genera, nam calor excitatus in aere, vel ab igne, vel ab aqua est, posteriori utimur, cum remissius quam cum per ignitum aerem agendum sit. Exordiemur à primo. Ab initio fornacis basim formabimus quæ duobus pedibus ab humo sustollitur ex tegulis, vel laterculis constructa, ne cito labascet, sed diutius perennet & ad ferendum fornacis, & vasis pondus, sufficiat. In ima parte pateat fenestella, ex qua subtrahatur cinis ex cõbustis lignis, vel carbonibus decidens, supra pavimentum ducatur, quod in medio ferream tegetem suscipiat, quæ ignem sustentet. Mox attollatur murus sesquipedem altus, & hæc erit basis. Supra basim testudo erigatur in oui formam, cuius latitudo, & altitudo imponendorum vasuum sit capax, latitudo quatuor pedum, altitudo sex, ut viginti, vel triginta distillatoria vasa capere possit, cuius murus perforetur, in quorũ cauis fictilia vasa, vel vitrea in vrinalis formã intromittantur, & quasi in suis cubilibus locentur, supra, infra, alternatim collocentur, tanto intra se spatium distantia, ut vnum quodq; suum habeat vacuum infra, in quo receptacula statuantur, recepturum superioris vasis rostrum in quod decumbit, ut cum distillatæ aquæ fiat fluxio excipiatur, Vasuum cum fornacis muro ita luto obstruantur

com-

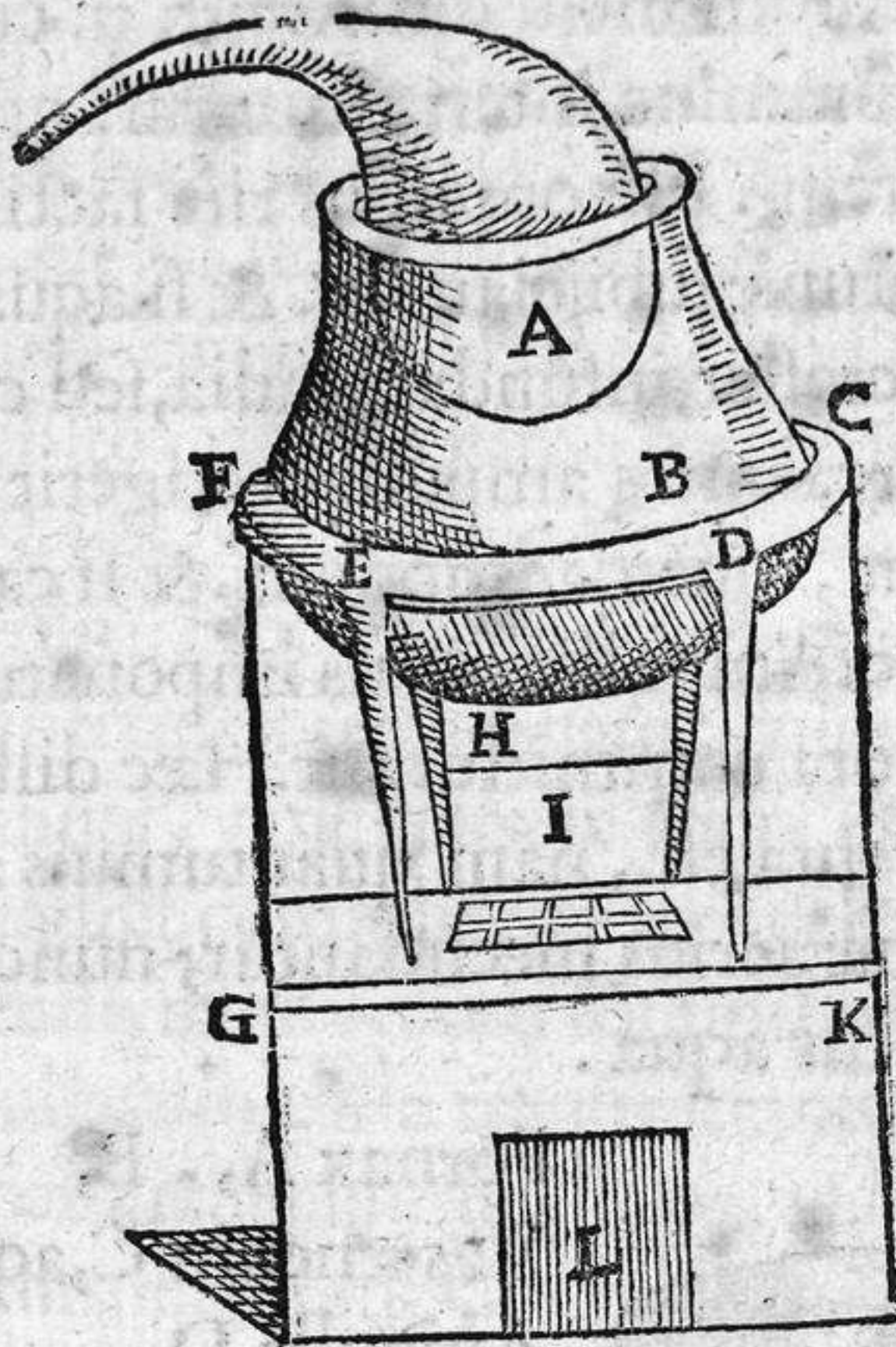
commiffuræ, ne calor, vel fumus transmeet, sed intus ad vasa reluctetur supra basim quatuor aperiãtur spiritalia foramina, quæ foras fumum transmittant, & igni dẽtur spiramenta: ne ignis vndiq; obstructus, suffocetur. Vasuũ si vitrea fuerint, fundi lutea crusta loricientur, ne vi caloris dissileant, & frustra labor suscipiatur, & sumptus pereant. Vasa simplicibus compleantur, ac pileo tegantur, & qua parte se comitantur, luto paleato muniantur. Inijciantur supra crates carbones querni, vel roborei, quo diutius durent, & æquabilem ignem ministrent. fumus, & calor summa petentes aerem calefaciant, mox vasa ministri, qui assident, curent, ne ignis violentior quam par sit, vrgeatur. *Fornax ita fabricetur.*

Fornacis partes A, Vasa distillatoria B, Locus ignis C, Vnde eximitur cinis D, Fornacis testudo E, Basis fornacis G, H,

At quæ tenuissimo calore opus habent, eadem fornax cū aheno aquę pleno succedit vicaria eius muneri, quod supra cratem ferream constituatur, nam & si ignis iugiter, & luculenter infra vrgeatur, ex aqua blandi spiritus exhalantur, & vapores ex simplicibus tenues elicit, sine vstulationis labe, magnoque nobis erit emolumento in aquis eliciendis, quę ore absorbentur. At si in vase distillandum erit, hoc modo extruenda est fornax, Vas distillatorium materiam suo alueo continendam çneo vase complectatur, & si ahenum promptum non fuerit, eius vice figulinum substituatur; os verò angustius, alueus maxime capacitatis, & os continens contenti vasis ori coęquetur, vt in vnum cohereant, & vtriusq; ora tenaci luto linantur, ne calor diffletur, sed magnum hoc vas à fornace complectatur, vel supra pauimentum quatuor pilis suffultum, vel aliquibus substructionibus firmetur, mox ignis circum circa luculenter incendatur, vt incalascet, & ferueat; sic aer qui intus continetur, supra modum exardens, materiam cogat paruo vase conclusam sublimius euolare, & in subiectum vasculum effluere.

Fornax E, F, K, G, Vas continens B, Vas contentum A, Pileę vas sustinentes, E, F, H, D, Fenestella I, Fenestella cineraria L,

Distillatio per ascensum per aquam. Cap. VII.

Istillationem per aquam, nos per balneum dicimus, in cuius opere simili antedictę uti mur. In hoc inter eas disconuenit, quod in superiori fornace ęnea concha constituitur vacua, in hac supra ęnei vasis fundum, gramina, lana, vel similia consternuntur crassitudine trium digitorum, ne ampulla durioris fundi obiectu frangatur, iisdemq; cooperitur vndiq; vsque ad ampullę collum. Supra sarmenta, vel lignei bacilli concinnantur aliquo pondusculo firmati, ne aque super iniectu eleuentur vasa, sed pondere depressa immobiliter iaceant:

nam,

nam facile ex eorum illesu diffilirent, in cuius marginibus spiritalia foramina intermittuntur, quibus ignis, & fumus transpirent. His omnibus ritè factis superfundatur aqua, & prunæ subijciantur. & si aqua bulliendo, & exhalando decrescit, infundatur alia, sed calefacta, nam si frigida supercalentes ampullas tetigerit, frigoris contactu diffilient, quemadmodum & si calentes frigido afflentur vento. Ampullis pileus imponatur ex ea parte, qua se eorum ora committuntur. Hæc distillatio à combustionis labe tuta est, nam quantumvis acrius vrgetur ignis aut prunæ acrius incendantur, nunquam fumi nidore infestabitur aqua.

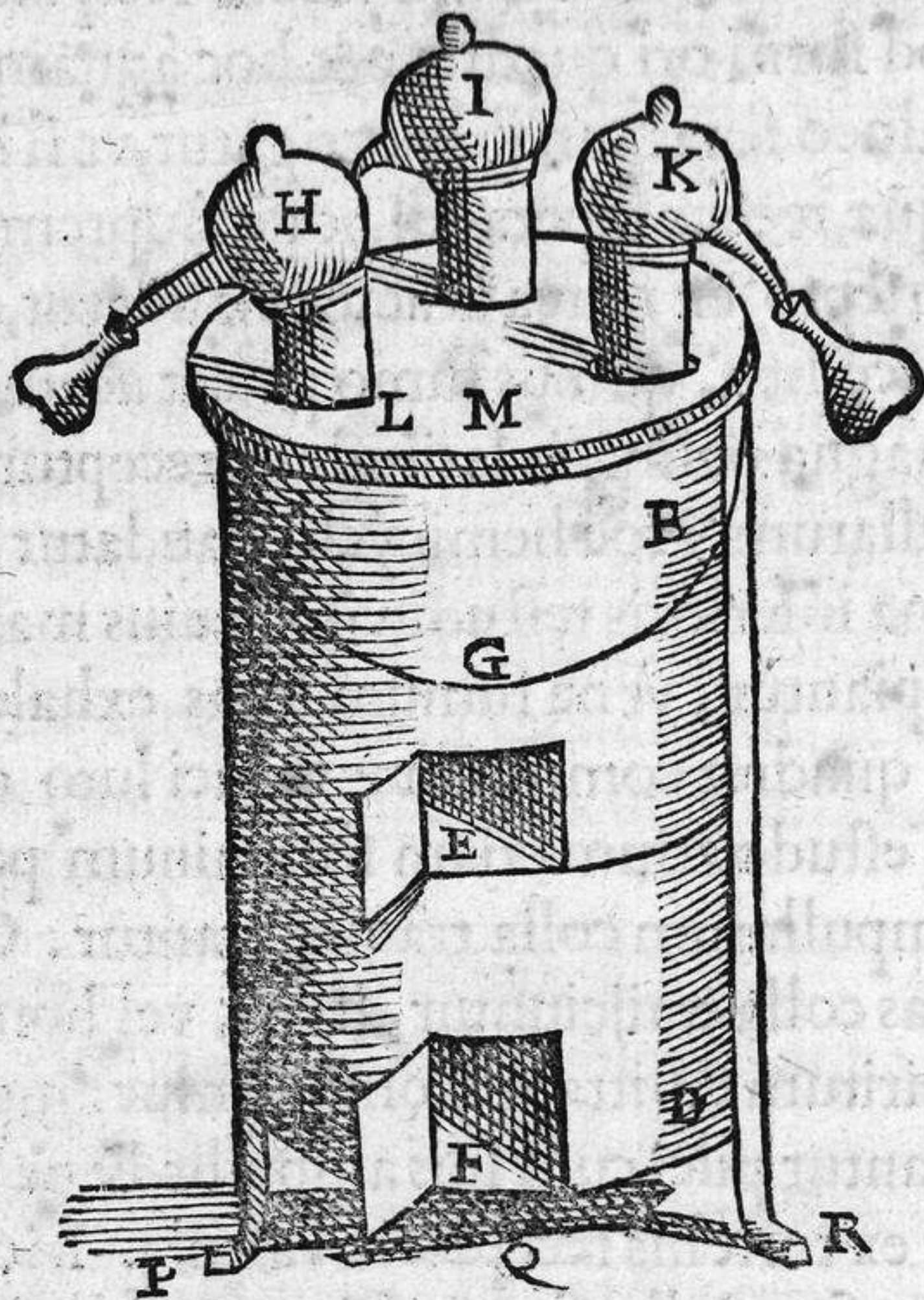
Fornax A, B,
 Vas æneum C, aqua plenum.
 Ampulla D,
 Basis plumbea E, ex qua catenu-
 lis vas firmatur.
 Fenestella carbonum F,
 Cineraria G,

Alio apud nos vtuntur artifi-
 ces distillatorio, quod quia nullo
 modo fumi, vel nidoris tedio
 nos afficit, in domesticis cubicu-
 lis asseruamus. ex ferreis bracteis
 turris efformetur quatuor pedum altitudinis, sesquipe-
 dali diametro, duo habeat ferrea intersepta cum suis fe-
 nestellis, vnam, in qua ignis agitetur, alteram, quæ cadu-
 cos cineres accipiat. Infra tribus columnellis firmetur.

Supremo

Supremo suo ore æneum hæmicyclum recipiat, pedem altum, quod furni ori quadret; & hoc aquam continebit. Ex imo alveo foras canalis porrigatur, ut si bulliundo exiccetur aqua, recens superaddi possit. Supremum hemicycli os intersepto ex ferrea bractea claudatur, crebris foraminulis laceffito, quibus fumo pateat aditus, & alia foramina magna palmaris latitudinis receptura fundos trium ampullarum. Hoc hemicyclo claudatur suo operculo in forma inferioris testudinato, cuius margines ita inter se recipiantur, ut ne fumum foras exhalent, & si non affabre quadret commissuræ tenaci luto conglutinentur. Testudo trium etiam foraminum per via sit, ex quibus ampullarum colla transmittantur. Commissuræ, per quas colla traiciuntur, stupa, vel bombice stipentur, ne spiritum emittant. Compleantur ampullæ simplicibus, indantur pilei cum suis ampullis bene districtis & pendeant ex rostellis receptoria vascula. Mox incensis carbonibus fenestellæ ferreis suis ostiolis recludantur, ne vllum in conclaue exhalare halitum possint. Urgente igne aqua concalescit, calor vasa penetrans intus simplicia concalescit, cogitque, ut in pileos excidant quærentes in frigido diffugia. refrigeratoria vis facit deciduum in rostrum, & in concauum receptaculum. *Ut sequens pictura demonstrat.* Turris ex bracteis ferreis A, B, C, D, Fenestella igniũ, E, Cinerum F, Hemicyclum inferius A, G, B, aqua plenum. Superius L, M, Tres ampullæ cum suis receptaculis. H, I, K, Interseptũ N, O, intus cum suis foraminulis, Tres pilæ turrim sustinentes. P, Q, R.

Distil.

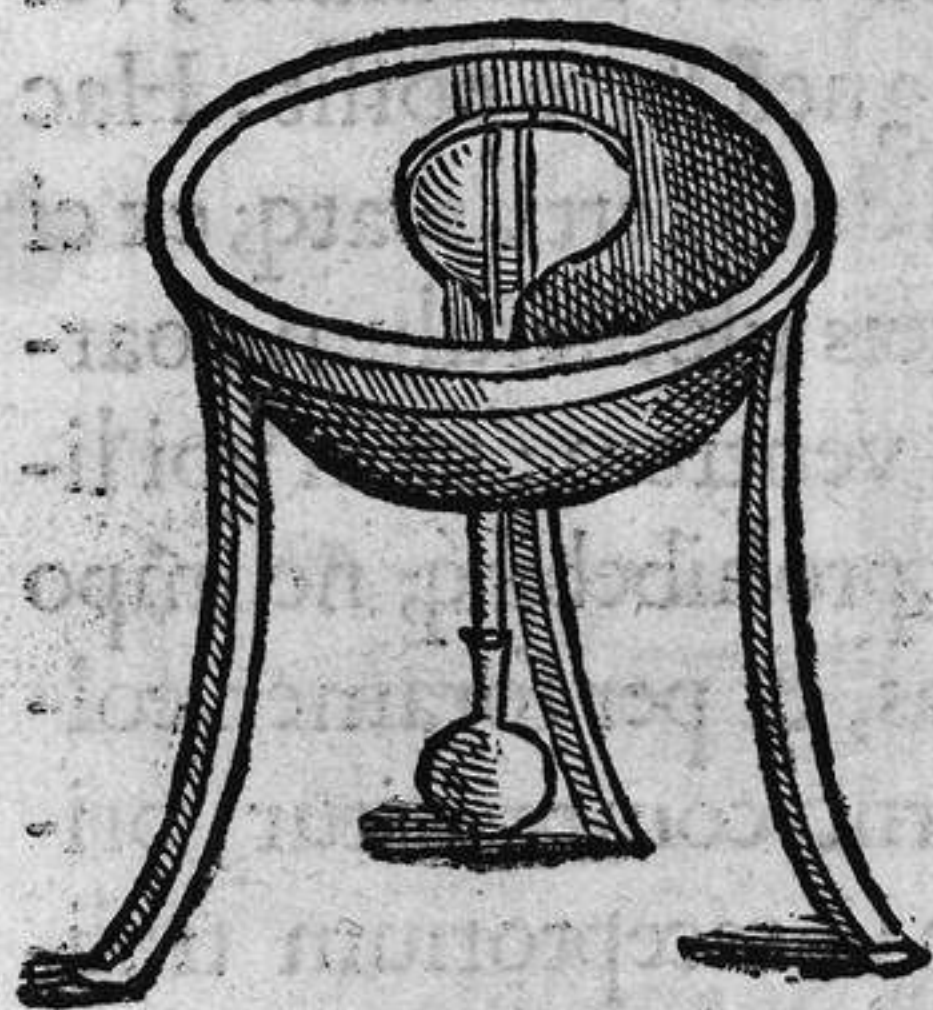
Distillatio per descensum per ignem. Cap. VIII.

R

Atio distillationis per descensum, ut ex Gebro habetur, fuit, ut ex vegetabilibus oleum eliceretur, nam pingua difficilius ascendant propter pondus; infra vero facile dilabuntur. Ad oleum exugendum est lignis magna vis ignium necesse est, cum penitus in suis sedibus hæreat, & ligna natura accensibilia inflammentur, & ne hæc eveniant incommoda, ut descendant olea, consti-

constitutum est. Distillationis per descensum quatuor sunt discrimina, quorum alterum ab altero differt, figura, & materia ab antedictis. Fornax hac ratione constructur. Fiat lateritia à pavimento sesquicubitum alta latitudine vasis excipiendi, in imo testudinetur. Testudo in medio perforetur, exceptura distillatorij collum. Supra in modum lacunæ subsideat pavementum, quod in suo loculamento ventrosam cucurbitam capere possit, & parietes supra vas per semipedem surrigantur in suo complexu conuexum fundi vasis includat. Distillator cucurbitam fictilem suscipiat, vel fanati luto loricatam, vel æneam, vt quam diutissimè vim igneã ferre possit. Hac distillanda materia reple vsque ad duas tertias, atq; ex citharæ ferreis fidibus, vel aurichalceis glomerulum coarctatum in collum iniice vsque ad ventrem; nam vbi libertatem nanciscetur, se relaxabit, prohibebitq; ne imposita materia descendat. Obuerte vas, & per foramen collum submitte, ex quo se collum furno committitur, orificium luto circumline, & collum in receptorium traiciatur, & lutetur, ne quid cineris, vel carbonis in receptaculum decidere possit, quod infra accommodabitur. Fornax anteriori parte fenestrata esse debet, vt quicquid ex superiori distillet cucurbita, videatur in receptaculum fluere. Demum ignis circum quaq; excitatur semper paulatim augendo. Primo videbis aquam effluere in subiectum vas, cum nulla sit materia, quæ aliqua vacet humiditate; nam si subito ignem auxeris, suo excessu humiditas cum oleo absimitur. Vbi aqua fluere desierit, descen-

det oleum, tunc amoue receptaculum, & aliud impone, vt oleum recipiat; At oleo fluere incipiente, augeto ignē, vt vas incandeat, donec effluere desierit, mox supersede ignitioni, quousque vas refrixerit. Alij tribus ferreis bacillis quasi pilis supra ad circulum relegatis, & in ima parte deuaricatis, vt stabilius fermentur quasi scamnum, accomodant. Intra circulum ferream concham imponunt pertuso fundo; per quos vasis collum traijciatur, & ita supra ignem accendunt.

Fornacula,
D, E, F, G,
Cucurbita,
A, Conca
ænea D, E,
Fenestella
inferior C,
Receptacu-
lum B.

Distillatio per descensum per terram. Cap. I X.

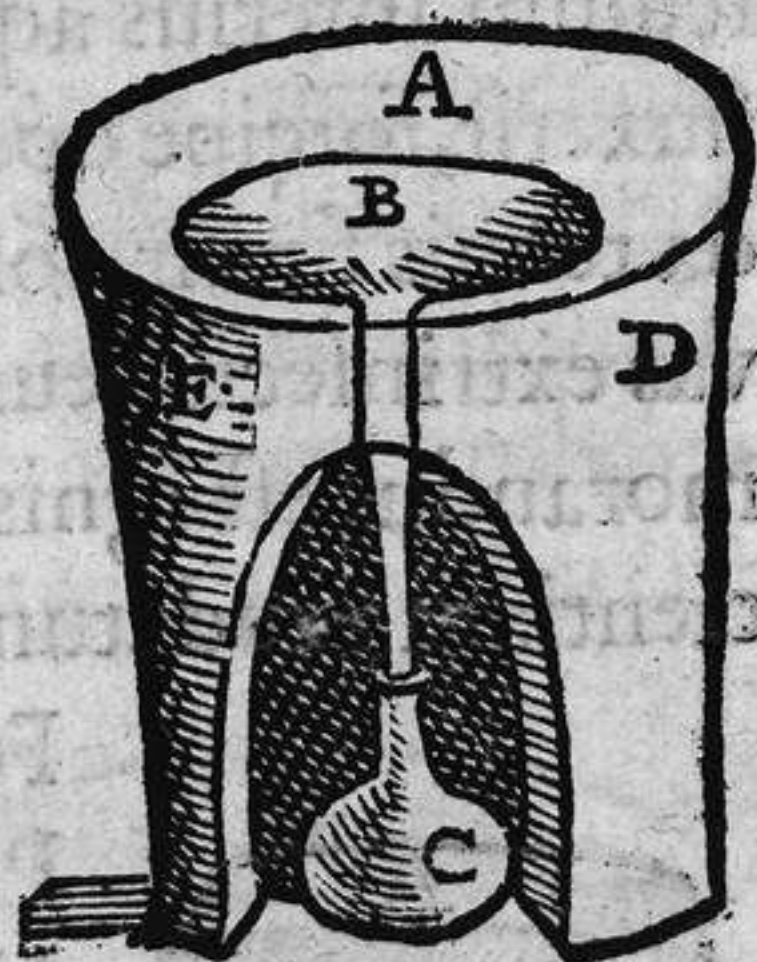

Nunc per terram distillationem per descensum trademus similem esse diximus distillandi rationem per ignem, & per terram, sed duplex ratio: nam sunt simplicia quæ minus distillationi repugnant, & quæ magis, nunc videamus vtra cuique conueniat, vel neutra.

Distillatio

Distillatio per descensum per tertiam mitius agitur, ideo illis adhibemus, quæ distillationi vnus repugnant, quæ tenacius per ignem. Nunc præfenti vtemur, cum remissius agendum sit. fornacula eadem quæ superius, discrimen inter eas erit, quod supra inuersam ampullam cinerem, duos digitos, vel tres altam, angusto cribro succernimus; mox supra succretam prunas, & ligna accendimus, quod vbi factum fuerit infra receptaculum oleum, & aqua defluet.

- A, Vacuum cinere replendum,
 B, Vas distillatorium,
 D, E, Fornax.
 C, Receptaculum.

Distillatio per descensum per aerem.

Cap. X.

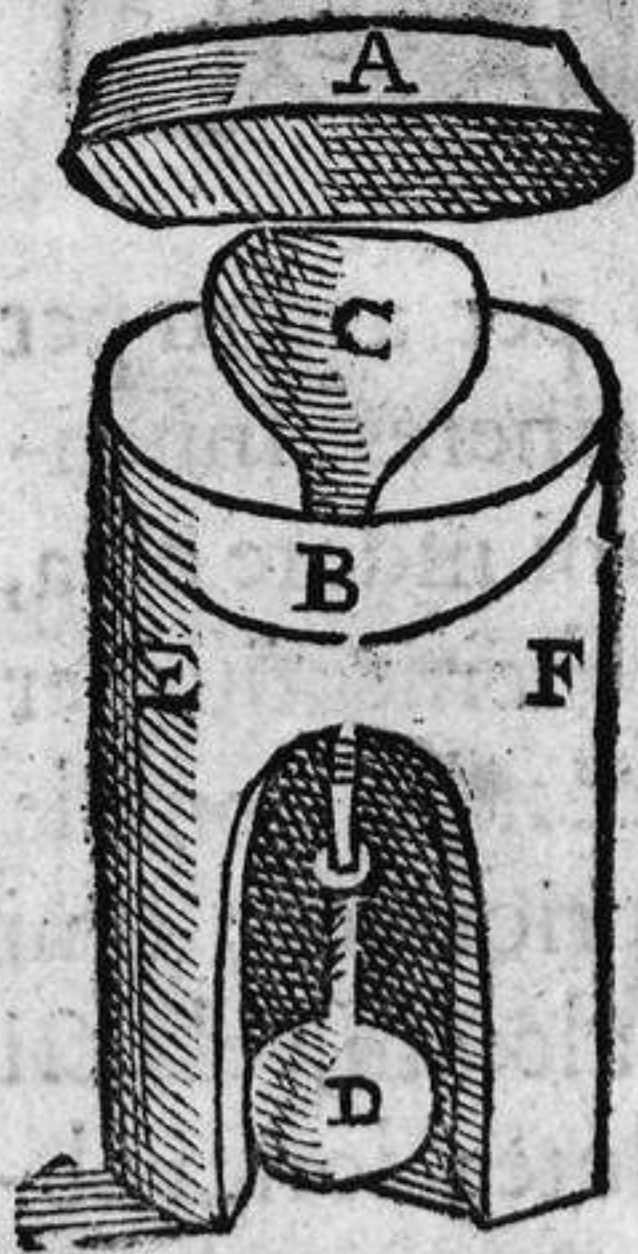

DAulo lenior erit distillatio per aerem per descensum quàm cum per cineres. Inuentio distillationis fuit, ne fumi nidore olea, vel aquæ inficerentur, at si vehementius aer incendatur, furit ignis, & combustionis labes olea, & aquæ polluentur. fornax erit prioribus assimilis. nisi quod supra pilam habebit orichalceam, vel fictilem bifedam. sed si fictilis erit exterius lutea lorica obducta fit, vel diutius igni resistat. Inferior pars caua per medium foretur, per quod vasis collum transmittatur.

C 2 Superior

Superior operculi pars in tuber rotundum emineat, vterque cuique conueniat, vt optimè concludi possint. Intus ampulla accommodetur, quæ in ventre distillandam materiam habeat, collum per inferius foramen transmittatur, ampullæ corpus per semipedem à lateribus vasis distet. Mox operculum imponitur, & foris accenditur ignis, calor per operculi crassitiem penetrans, aerem in vasis cameram existentem incendit, quæ ampullam in sui medio commorantem incendit. Sic materiam in vasculum inferius aquam, & oleum exudabit. vbi oleum fluxerit, forcipe operculum eximitur. At si res distillanda tenuis fuerit cōsistentiæ. veremurq; nidoris tædium, vas extrinsecus leuius incalescat, nec supra diutius immorandus est ignis, sed cum videris liquorem ad sufficientiam exudatum, ignem amoue.

Fornacula E, F,
Pila orichalcea bifida A, B,
Vas distillatorium C,
Receptaculum D,

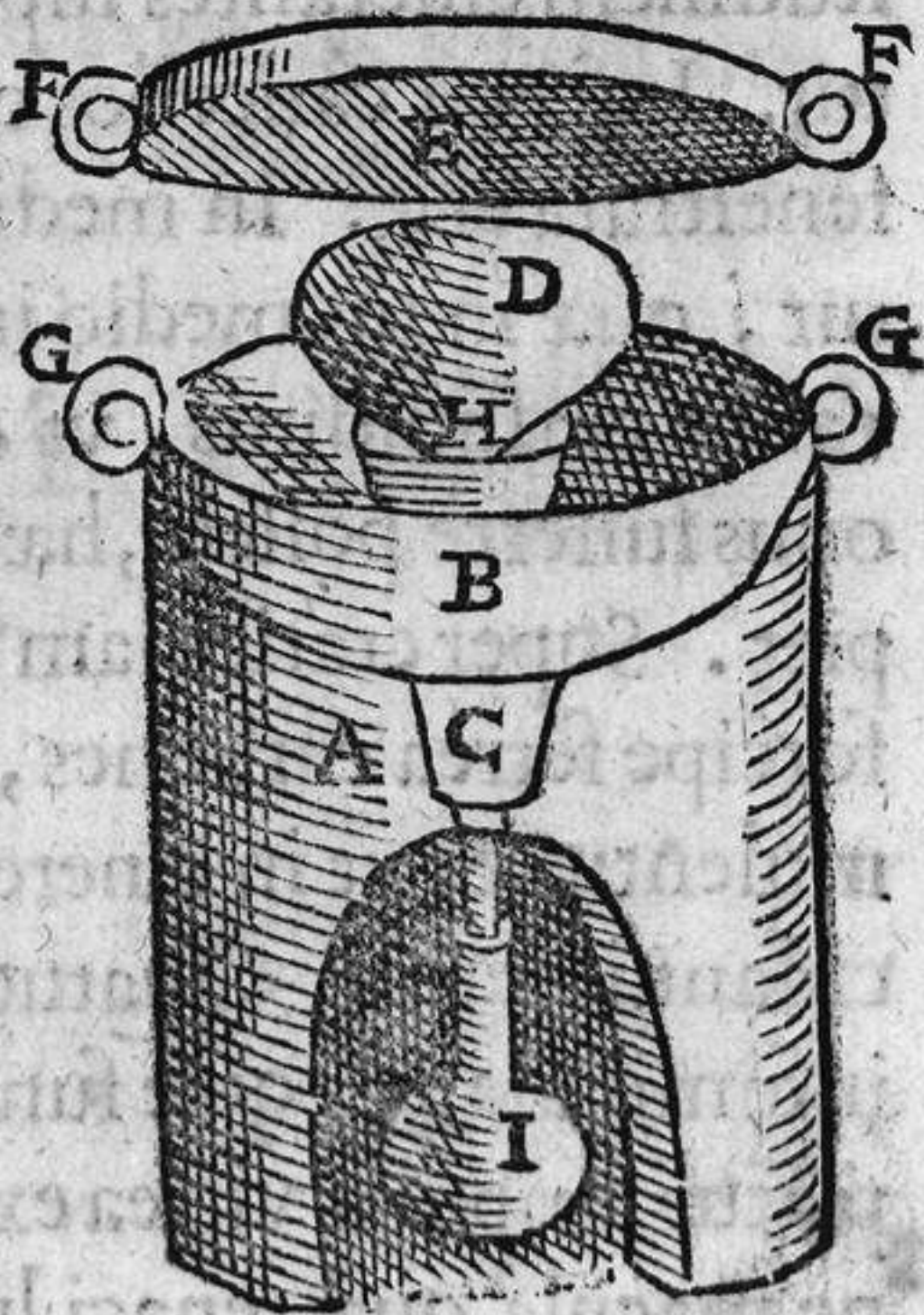
Distillatio per descensum per aquam.
Cap. XI.

Ed cum mitissimè cum rebus tenuissimæ essentiæ agendum sit, vereturq; maximè fumi nidor eiusmodi distillatione vtemur.

Ad opus tale vas olim excogitauimus. Surgat à terra
forna-

fornacula trium pedum altitudinis, supra lacunosum, cauum excauetur, vt intra æneam pilam, vel simauis ouum recipiat per medium diuisum. Infra foramen apertum habeat vti tuba ænea infigitur ad modum infundibuli, efformatum, quæ penetret vsque ad subiecti vasis fundum, infra cum vase ferruminetur, ne aqua dilabi possit. Post ampulla materia repleatur, inuertaturq; collum per tubam immittatur, affusa mox aqua vsque ad tube ora; Inudatur operculum ansatum, ansæ cum ferreo filo ligentur, ne cum aquæ feruor intumuerit, operculum abijciat. Vasis commissuræ tenui luto linendæ, nam nisi spiracula claudantur, rapidi aquæ spiritus transmeant. Infra vasculum subijciatur, vt vasis collum intra se recipiat, lutoq; obline, ne si aquæ gutta è tuba extillauerit, quæ in vasis super vas ventre feruet, intus penetret, & oleum, & aquam conturbet sua mixtione. Mox

lanti

lanti humori excipiendo subditum I, Vasculum recipiens I.

Distillatio per inclinationem per ignem. Cap. XII.

Diximus de distillationibus per ascensum, & descensum; nunc de ijs quæ medio modo se habent, scilicet per inclinationem, idest per latera decliua. In his varijs fornaculis, varijs vasis, & distillandi modis utemur, præsertim in rebus, quæ arduæ ascensionis, & descensionis fuerint, quæ non nisi eiusmodi modo petent, vt in aquis validis, & oleo vitrioli fornacula lateritia rotunda, vel quadrangula constituitur in duas cameras distincta, quarum superior testudinata, vt flammæ per testudinem eluctantes super ampullæ alueum reuerberentur. Inferior cancellos contineat ex ferreis bacillis, quæ fenestrata erit. In medio ferrea virga parietibus formetur, quæ in sui medio in semicirculi formam curuetur tantæ crassitudinis, vt & vim ignis, & ampullæ graue onus sufferre possent, hæc sui cauo ampullæ alueum recipiet. Super craticulam ligna, & carbones iniiciantur, & forcipe ferrea carbones, & ligna circa ampullam accumulentur, & vt in cineres conuersa sunt, per cancellos recidant inferius. Quatuor angulis quatuor relinquuntur infumibula, per quæ fumus transpiret. Parato furno, capiatur ampulla vitrea ex optimo vitro facta pura, & sine macula, quæ tenaci luto loricanda est, vt ignis ardorem,

rem, & excādescēntiam ferre possit. Collum è furno per foramen extramittatur, post claudendum est, ne vllus il- ac aeri detur exitus. Mox exterius vasculum accōmode- tur, in cuius os ampullæ collum inferatur, & coumissu- ræ luto moniantur, ne ardentē spiritus euomant. Va- sculum semper madidis lineis, & spongia refrigeretur, ne si simplicia distillanda halituosa fuerint, fortē validis halitibus diffilentur, in partes diffiliant, & oleum, & ope- ra pereant. Dum ardent carbonēs, si cratis cancelli ni- mium angusti fuerint, ne cineres cumulentur, & aditum aeri excludant, ferreo vncinato bacillo decutias, ne ignis suffocetur. Curandum, vt sine intermissione ignis ar- deat, ministris alternatim positis, vt qui diurnum munus perfecerint, noctu quiescant, & alij nocturnum exequan- tur. Sic aliquibus diebus ardentibus prunis oleum, & aqua extillabit. At cum receptaculum albis fumis re- pleri cernes, signum est perfectionis operis, ignem am- plius non vrgeto. Vbi ignis cum cinere resedit vas a- moue, & oleum & aquam colliges.

Fornax A, B, C, D.

Ferrum fulciens vas cauum E, F.

Ampulla, G,

Testudo S,

Crates ferrea H, I,

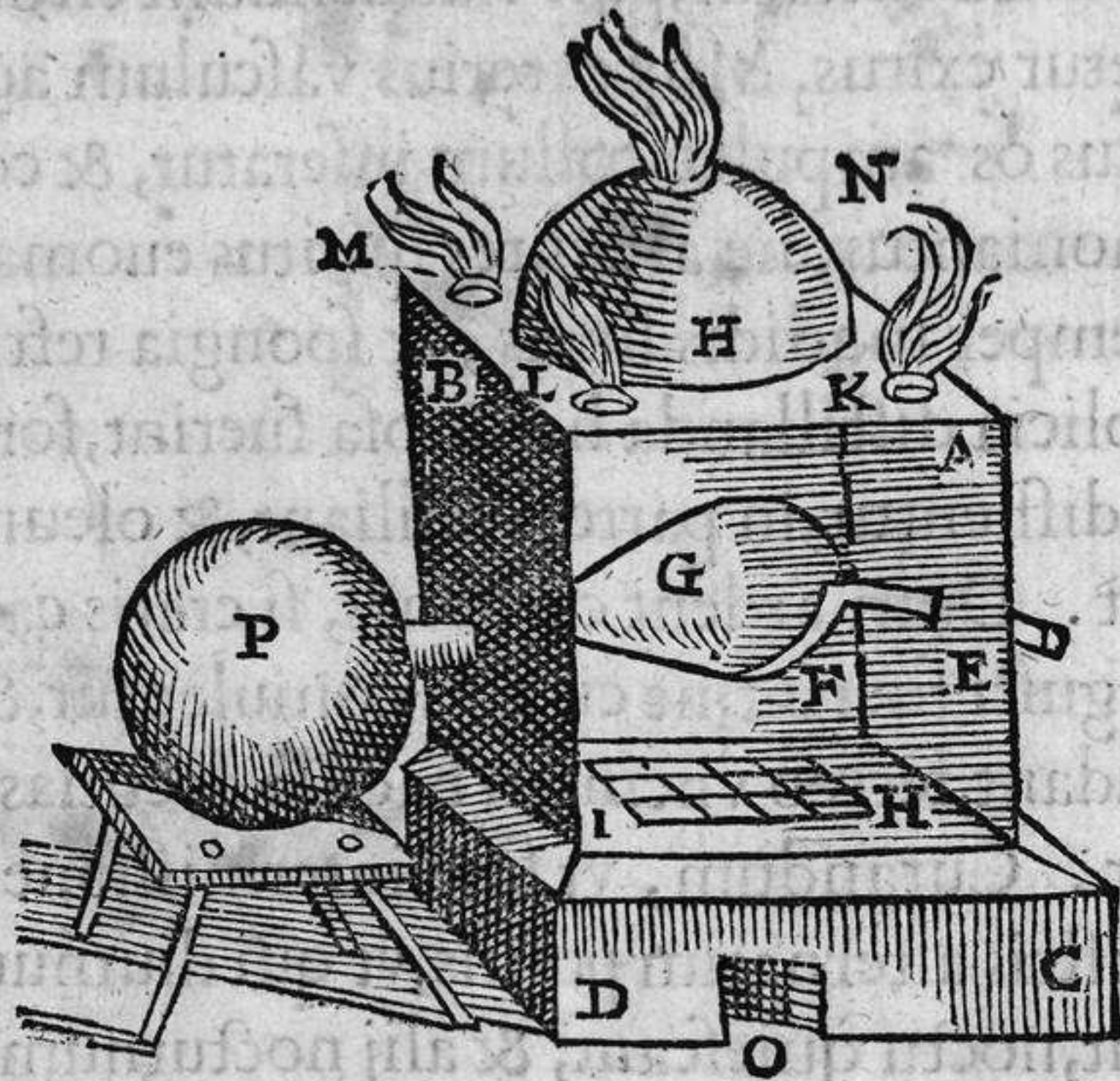
Quatuor infumibula K, L, M, N,

Fenestra carbonum H, I,

Fenestra cinerum O,

Receptaculum P,

Distil-

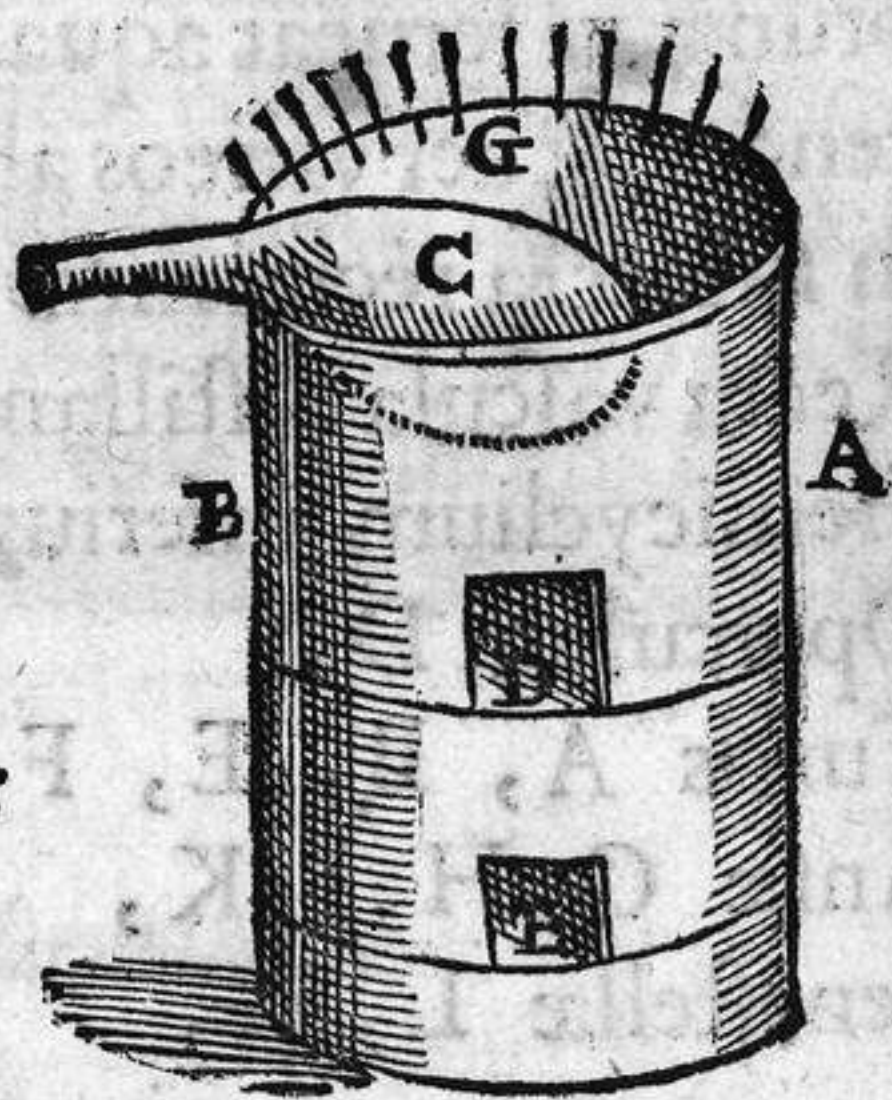
Distillatio per inclinationem per terram. Cap. XIII.

Ac distillatione utemur, cum simplicia vix perplexo calore in bullas, tumēt, ut vasis alveū suis excrescentijs cōpleant, & per vasis collum in receptaculum euomantur ut fere resinæ omnes sunt. Surgat à pavimento quadrangula, vel rotunda turris. Supra planum pedem altum sit, sit interseptum, in quo ferrea crates in summo testudinetur, sed testudo inuersa, ut superius pavementum in cauum subsideat. Cavitas illa lato foramine aperta sit, in quo assideat vasis venter, luto munitus collum in rectum extensum. Vas testudo, seu leutum

tum uocatur quod distillandarum rerum compleatur. Supra spargatur cinis angusto cribro excretus, digitum altus. Supra incendantur prunæ, & aqua, & oleo, fluere incipientibus, augeto supra ignem, nam excreſcentes bullas calor reprimet, in liquorem soluet, & oleum fluere faciet. Tunc infra leuis ignis accendendus, vt citius sine excreſcentiæ timore fluat, ne uſtionis labe oleum polluatur.

- Turris rotunda A, B,
- Vas leutum dictum C,
- Fenestra ignis D,
- Cinerum E,
- Ignis supra vas accensus F, G,

Distillatio per inclinationem per aerem. Cap. 14.

Istillatio hæc per inclinationem per aerem haud multo dissimilis est ab eis, quas supra diximus, solum differt ab utraq;, quod oportet modum excogitare, quomodo vasa inclinata, per aerem distillare commodè possint, quod nos adinuenimus. Fiat vas æneum, vel testaceum: sed optimæ terræ, rotundum, vel ouatum, per medium diuisum: sed diuisuræ vicissim coeant, vt altera alteram in suo sinu recipiat, vt vix spiritum transmittant. Inferius hemisphe-

D larum

larum traijciantur, quorum alueos ferrei circuli fulciant, qui à lateribus vasis suspendantur, vt in medio vasis pendant. Repleantur distillandarum rerum vitreæ ampullæ; mox in medio circulorum firmentur. Repletur inferius hemicyclium aqua post operculetur, & ligentur ferreis filis ansæ, ne vis spiritus recludat illud. Conglutinentur commissuræ. Vas supra furnum superius descriptum imponatur, & accendantur deorsum, prunæ, vt ferueat aqua, quæ calidis vaporibus, aerem accendat, & aer vitreos alueos, & sic aqua, & oleum diffluet in subiecta recipientia vascula.

Recta vascula distillantia.

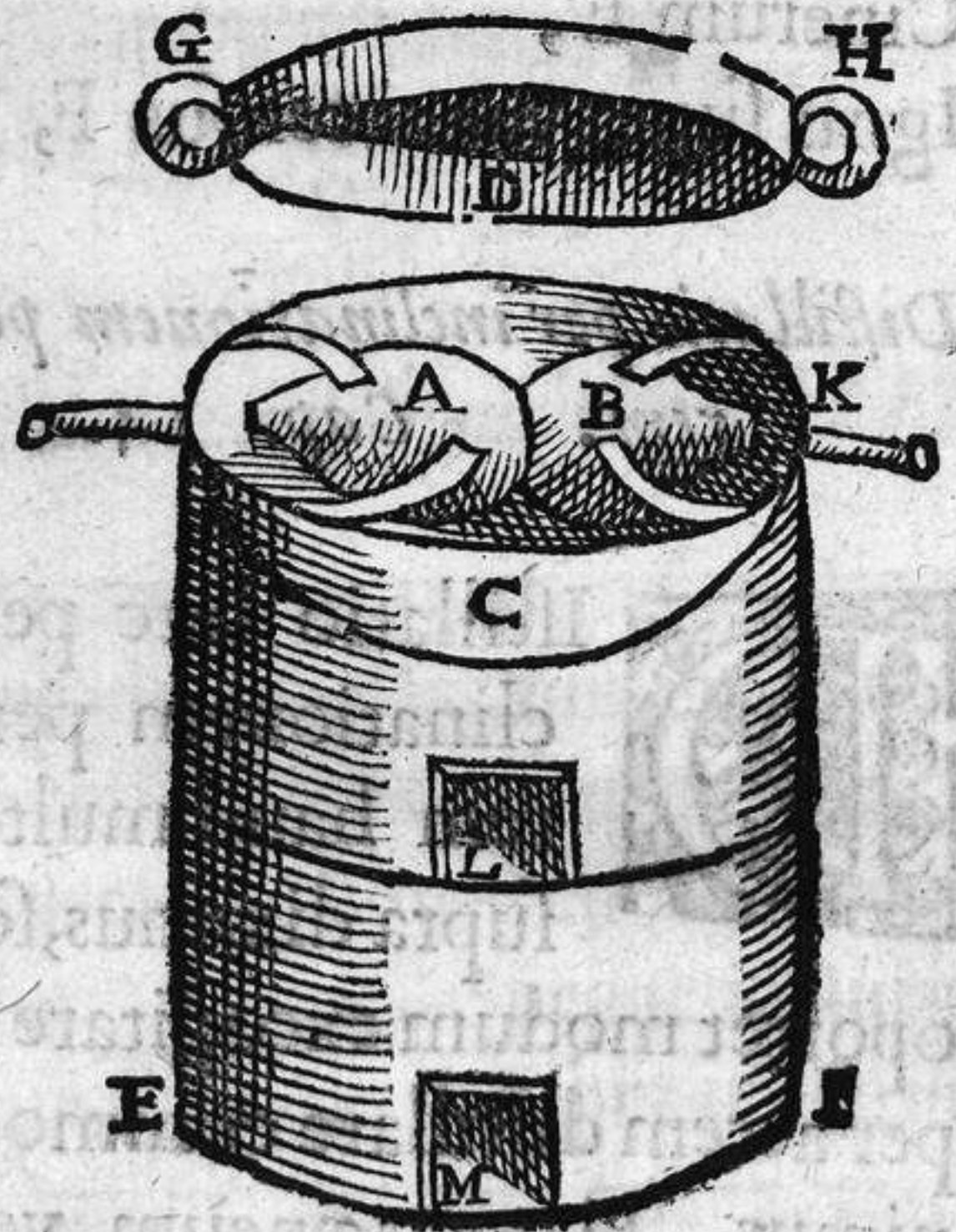
Hemicyclium inferius C,

Operculum D,

Turris A, B, E, F,

Ansæ G, H, I, K,

Fenestellæ L, M,

*Distillatio per inclinationem
per aquam. Cap. XV.*

Vando mitissimè cum distillandis rebus agendum est, hoc distillationis vtemur modo. Vbi ad quatuor pedum altitudinis assurrexerunt parietes, quemadmodum sæpè nouimus, excavetur

uetur in superiori testudine alueus, qui æneum hemispherium in suo sinu recipiat, rotundum, vt superius designauimus, sed hoc discrimen inter ea, quod duo foramina à latere inferius habet, cum suis canaliculis, per quos ampullarum colla transmittantur. Ampullæ supra ferreas bracteas ligantur, ne aquis eleuentur, moueanturq; , mox inferius vas aqua repleatur, vt ampullarum aluei mergantur sub ea. Canaliculi stupa, & lino stipentur, ne aquam, & spiritus euomant. Subiectis prunis feruet ahænum, & bulliens aqua simplicia, in vapores soluit, qui à frigore in aquam concreti excipiuntur à suppositis vasculis. Hoc vase vfi sumus in distillatione florum Rosmarini, Gelsemini, Violarum, & eiusmodi farinae florum.

De distillatione per Solis calorem.

Cap. XVI.

Xpleuimus distillationes per ignis calorem, nunc pro solis, fimi, vini, fecum, calcis eius vicaria, & similia. Solis, non solum per se solum, sed per reflectionem. Vtuntur ijs non solum in ignis carentia, sed ad maiorem vim medicaminum. Vidimus nanque ex igne simplicium aquam extractam, aduentitias aliquas & mordacitatem recepisse, quod non euenit ex sole, vt in oculorum medicaminibus experti sumus. Vtemur quoque in odoribus, qui quàm maximè

adustionem formidant, tam tenuis sunt essentia. Pare-
tur scamnum trium pedum altitudinis, semipedes cras-
situdinis, tantæq; longitudinis, quantæ vasorum impo-
nendorum voto respondeat. Pars illa scamni, quæ soli
obuertitur, tabulis claudatur, ne sol in receptoria vasa
illabens, & calefaciens, ea cogat aquam iterum in vapo-
rem abire, & redire, vnde egressi fuerint. Vbi sol Ge-
minos emensus fuerit (nam solo æstiuo tempore hoc di-
stillationis modo vti poterimus) scamnum sub dio soli
opposito. Mane herbis bene lotis, & exiccatis repleto
vasa, ori vaporum aurichalceæ fides citharæ glomeru-
lum virga intromittantur, quod vbi illatum fuerit, re-
laxabitur, prohibebitq; exitum simplicibus. Colla
mox submittantur vasorum, ut transeant per forami-
na scamni. Infra sunt vascula ampullarum colla rece-
ptura, mox claudantur spiramenta. Sol enim coeli me-
dium scandens adeò ampullæ alueos intentissimus æ-
stus excalefaciet, vt herbæ in liquorem, & post in pul-
uerem soluet, ipse guttatim in inferiora vascula dif-
fluet.

Scamnum A, B.

Vasa C, D.

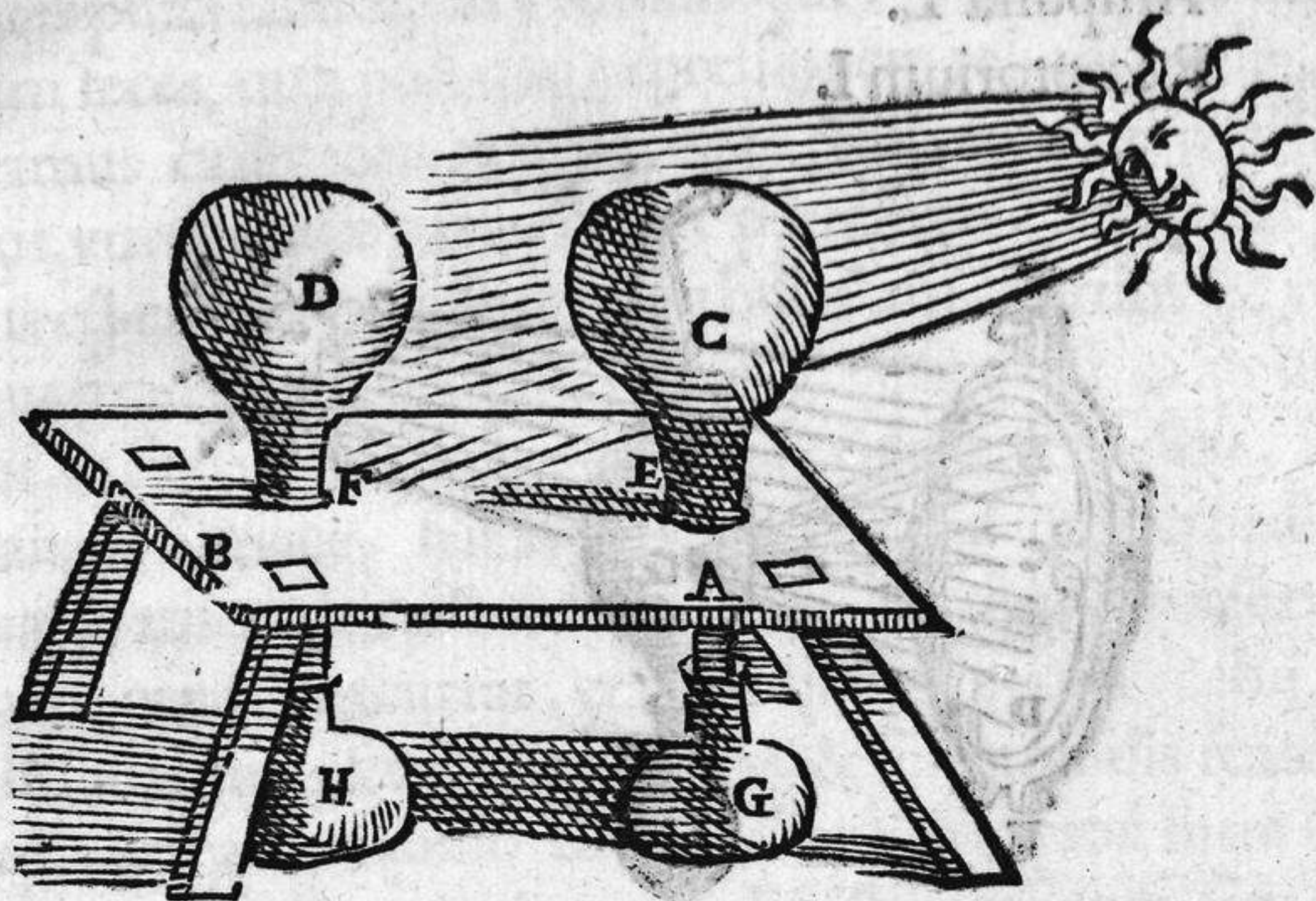
Foramina E, F.

Subiectæ ampullæ G, H.

Tabula obiecta soli I, K.

Relucens Sol L.

Sed

Sed frigidis regionibus ubi Sol obliquè non tam in-
 calefcit, alio modo utendum erit, fcilicet per reflexio-
 nem speculorum. Speculum enim concauum ophærea-
 le, uel melius parabolicum foli obuertunt, quod reflexos
 radios ampullæ conuertit, ftabit enim diffillanda am-
 pulla in medio folis, & speculi; radij enim in ampullæ
 alueum reuerberantes, non folum calorem: fed ignem,
 excitabit, ut latius in nofta naturali Magia, & exem-
 plum.

Sol A.

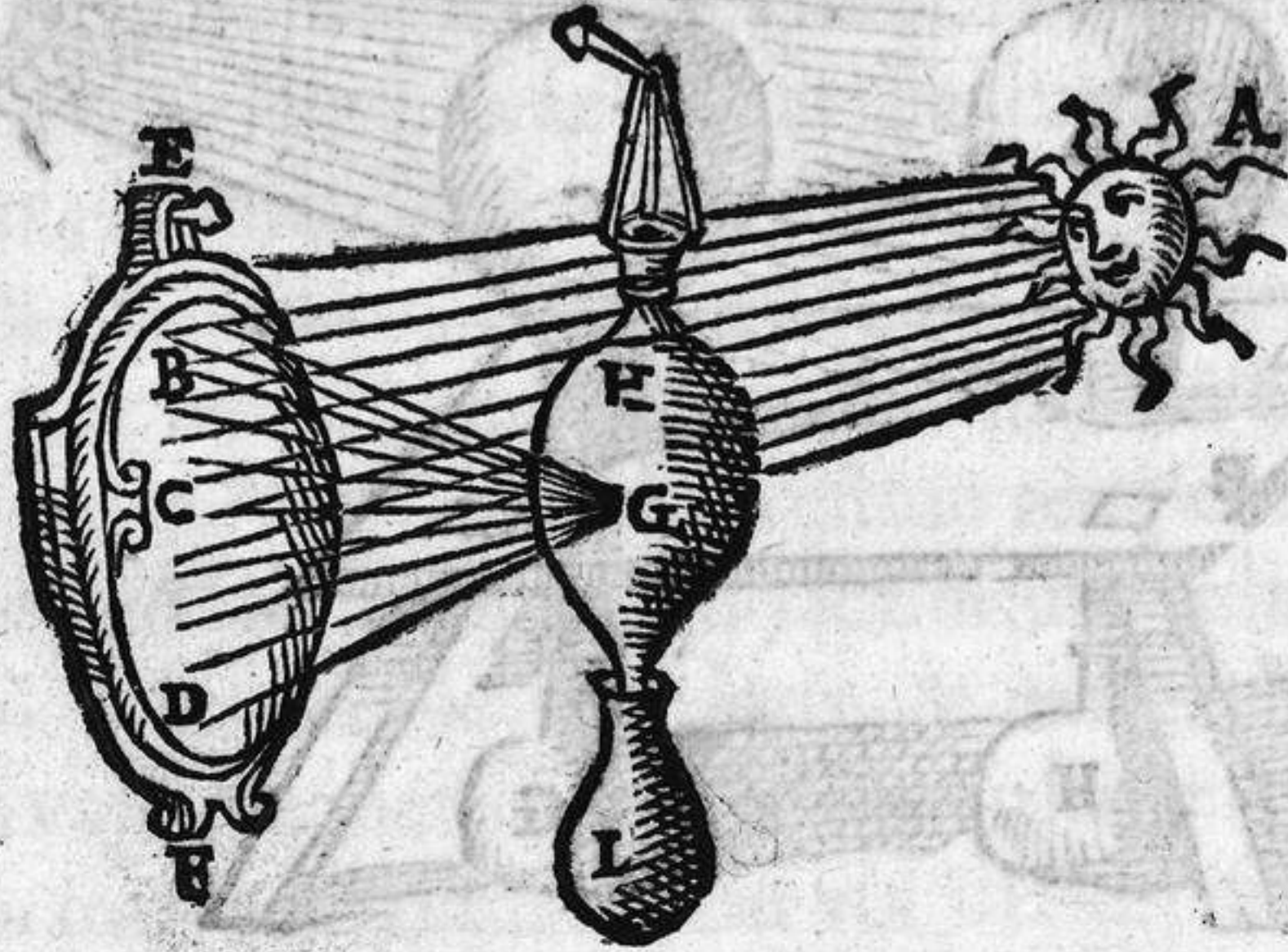
Radij A, B, C, D.

Speculum E, F.

Radij reflexi B, G, C, G, D, G, M, G.

Ampul-

Ampulla L.
Receptorium L.

De distillationibus per alios calores.

Cap. XVII.

Vnt, & alia caloris species, ut uinacea, oliuarum feces, quæ post olei expressionem relinquuntur, fimus equinus, siue bubulus, & calx uiua; quæ etiam putrefactiones dici possunt. Sunt, & quædam distillationum species, quæ mediæ sunt inter putrefactionem, & distillationem, & erit quando concha, quæ equinum fimum continebit, & foraminulis peruia supra balneum accommodata est, quæ à furno feruentis aquæ concalefacta duplicem calorem exhibet. & est distillatio calida, & humida, & est medium quoddam
inter

inter putrefactionem, & balneum. Vinacea, & oliuarum feces, quæ post olei expressionem relinquuntur, est primus caliditatis gradus, & in rebus vtimur mollissimis, vtimur quæ paruo calore putrefiunt. Secundus gradus est equinum fimum, seu bubalum, tertius & vltimus gradus est calx viua, aqua perfusa, & est calor calidus, & siccus. Qui fimo, & aqua calida vti velint, hac vtantur fornace. fiat arca lignea sex, vel decem pedum lata quatuor altitudine sesquipede, per cuius medium, æneus canalis excurrat, crassitudine humani brachij, foraminulentus, vt vndiq; fissuris, & foraminulis scateat. Repleatur arca equino fimo, vel bubalo, quod intra se vitreas ampullas contineat, vndiq; stipatus cum suis pileis, & receptaculis ex rebus distillandis. Canalis foras egrediatur, cuius os æreo vase figatur aquæ pleno cum suo operculo benè ostructo. Vas hac fornace adapte- tur, qua igne excalescente per aquam in vase transit per canalem, & equinum limum calefacit per sua foramina, cogitq; repleri hoc, ac suarum calore simplicia, vt in vase distillentur.

A, B, Arca lignea fimi plena.

D, E, C, vasa distillatoria.

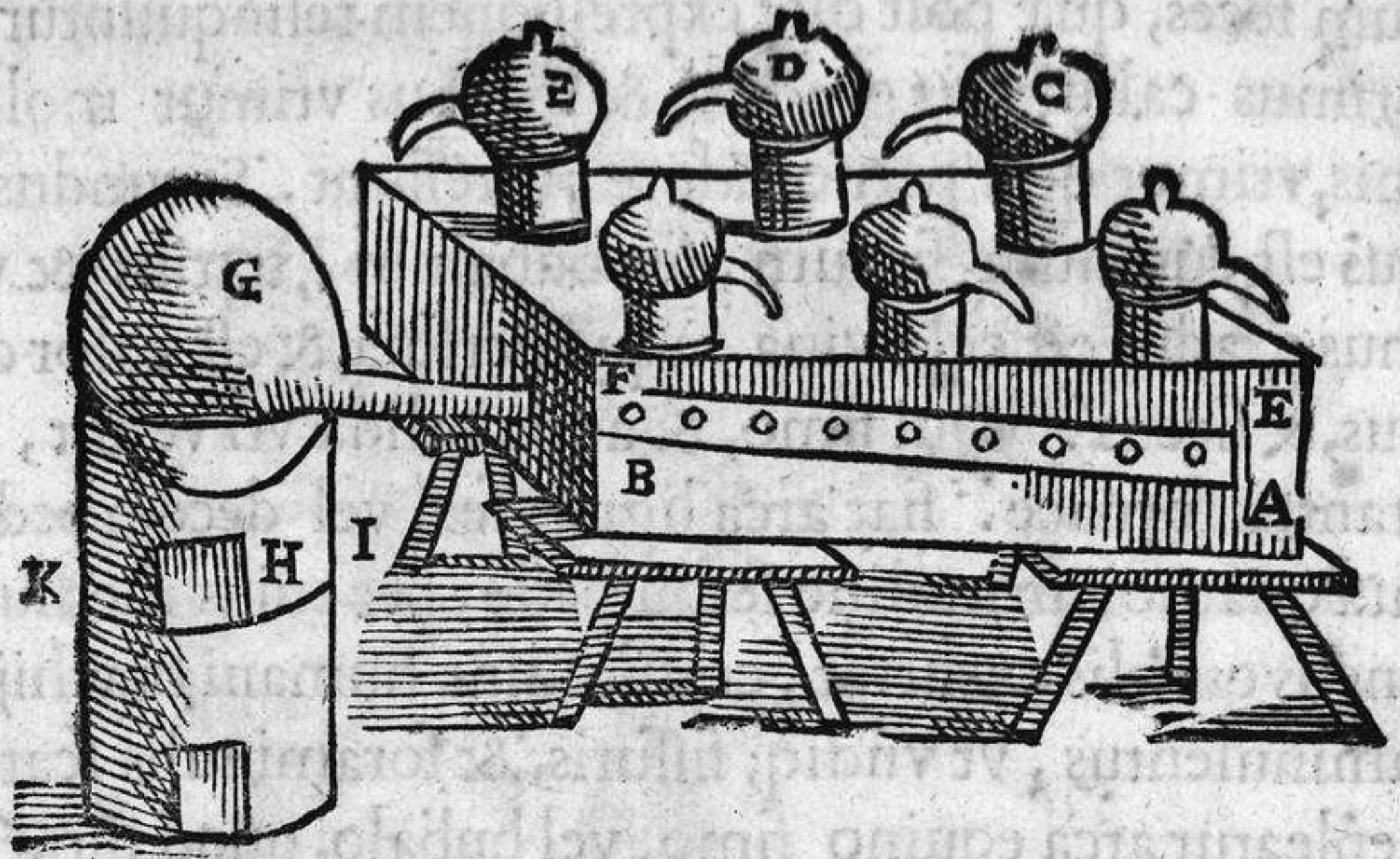
E, F, Canalis foraminulentus discurrens per medium.

G, Vas æneum, ex quo discurrit canalis.

I, K, Fornacula.

H, Fenestella ignis.

Vtrum

Vtrum simplicium qualitates in distillatione extrahantur. Cap. XV III.

Non multum distillatores, & inuidi quidam Medici phisicarum artium contemptores, & crassæ inscitia inter se conueniunt, & inter ancipites sententias distracti ambigunt; vtrum ex distillatione simplicia præpollentes, uel inefficaces qualitates nanciscantur. & hæ in proprias, & congeneres, uel in contrarias abeant. Res maxime considerationis, & mire utilitatis. Manardus in suis epistolis ait ex distillatione nil neque saporẽ neque odorem conseruari: sed plerunq; in varias, & contrarias transire. Abinthium inquit amaro præditum, multoq; odore donatum per plumbeum
alembi-

alembicum distillatum aquam donat, quæ neque amarorem resipit, neque absinthium redolet. Ocimum, fragrantissimi odoris distillatum non solum nil odoris nactum, sed ingratius redditur, quæ omnia sibi fidem faciunt, quod aqua non eisdem viribus donata profuat, quibus planta pollebat. Cardanus contrarium ausus est decernere, & fortasse rectius, nam non solum itidem qualitatis: sed longè maiores adscisci, calefaciendo, humectando, arefaciendo, & similia. Exemplum esse vinum distillatum, quod ardentem aquam efficit, quæ longè validiores vires possidet, & quanto magis distilletur, eò calidius, acutius, & penetrantius fieri. Aqua rosacea ex flore extrahitur, eximij coloris, odoris, & virium. Vrcus aquæ plantaginis manantem vndequaque sanguinem sistit, & lactuca iisdem viribus prædita, & si natura algentior easdem vires non possidet. Melissa quæ triduo in vino maduerit, memoriam ab obliuione vindicat, vnde his experimentis motus, in contrariam abit sententiam. Distillatio tenuiorem semper, & calidiorem aquam effecit. Aristoteles in problematibus ait, quod sol suas exercens vires in aquas, leuissimas simul, & dulcissimas partes trahit, quod ab Hippocrate desumpsit, libro de aere, aquis, & locis. quod aquæ pluuiiales, leuissimæ, tenuissimæ, & dulcissimæ sunt, quia sol, cit de aquis quod tenuissimum, & leuissimum est, & ob id mare salsum, quia remanet quod graue, crassum, & salsum est, cum sol educere non possit. Quod si sol blandè ca-

E lefaciens

lefaciens hæc agit, quid sperandum de igne estuante in
 alembicis? & quod leue, & tenue calidum est, quia ad
 ignis naturam accedit, sed dum hæc meditaremur ex
 varijs opinionum fluctibus, & animi angustia, ita hæc
 iudicamus. Sciendum primo, quod vnumquodq; vi-
 uens, tribus viuit substantijs, alimentaria primo, qua
 vnaquæq; alitur planta, & quotidie à terra haurit, & à
 cœlo, eaq; deficiente deficit vita. Clarius id contem-
 platur in herbis quæ non summa terræ cute viuunt, &
 leone terram subeunte, sol supra modum incalescit, &
 penitius exaret, radices quotidie deficientes humore
 exarescunt. Si quis virentes plantarum ramos igni de-
 mandarit, egrius ardent, propterea quod multo scatent
 humore, alimentum quod à terra sibi hauserunt, & si ab
 vno extremo accendantur, ex altero humorem exudāt,
 qui ab igne fugatur. Si quis vaporario uirentes plan-
 tas iniecerit, illicò in humorem soluuntur guttatim,
 fluentem, ex ficcis tardius, parciusq;, & fortasse nihil,
 quia alimentario carent humore cum uita. Secundus
 humor substantialis dicitur, in quo plantarum substan-
 tia residet, & hic non in superficie, sed interius abscon-
 ditur, & in distillationibus post alimentarium defluit,
 & difficilius exugitur: nam cum partem in materia,
 partem in humore resideat, eandem distillationem vi-
 cissim tertio, & quarto faciundo, supra faeces infunden-
 do, digestionem, & putrefactionem postremo elicitur, vt
 suis locis demonstrabimus. Fernelius in albo oleo hunc
 humorem latere dixit, & verum substantialem in ru-
 beo,

beo, sed ego inter album, & rubrum oleum paruum, vel nullam differentiam iudico, & tanti viri pace, in hoc mihi defecisse videtur. Tertius est vitalis humor, in quo tota substantia, virtus, & proprietas residet, & oleum, erit. odor, sapor, & virtus in supremo excellentiæ gradu reperitur. propria sedes spiritus, & caloris, & in qua tota essentia fouetur, & extracto illo, non nisi simplicium cadauer remanet, vt corpus vita penitus viduatum. His etiam prælibatis quæstionem determinare valde arduum erit, cum variæ, & multifariæ sint plantarum vires, naturæ, & proprietates: nam alia in aquis, alia in oleis, alia in ipso denique sale, & alia in cæcis corporum recessibus absconduntur, vt vniuerso hoc opere videbimus. Quod alij dicunt in aquis vires non remanere, exemplum adducentes de absinthij aqua quod dulcis, nec in ea aliquid amaritudinis residueat, hoc euenit ex plumbo. Quid enim aliud cerussa est quam supra late oris fictile labellum plumbea lamella expansa? infusoq; intus quàm acerrimo aceto, cuius halitus ad summa delatus, soluit plumbum in cerussam, indè derafo, ceu situ imposito, colligitur, & sapore dulcis est. Cum igitur in plumbeo alembico acres Absinthij vapores pilei summa petunt, soluunt plumbum in cerussam, quæ defluens, decidit per canales in receptaculum, videturq; in crassamento cum transfunditur. Vnde vix mirum videri debet si amaritudinem non refipit, & stomacho potius negocium facessit, quam demeretur, & suam amaritudinem fallit? & si

certius vis fieri in rosaceam, vel florum aranceorum aquam vitrioli olei guttam instillabis, & illico cernes turbari eius lymphiditatem, & cerussam in vino subsidere. At si remoto alembico plumbeo, vitreis vasis in aquæ vaporibus distilletur, suum retinere colorem, saporem, odorem, & vires non inficiabitur, & magis hoc conspicuum erit in suo oleo, in supremum enim gradum, in eo odor, sapor, & calor conspicabitur. Vnde generalibus præceptis hæc coarctari nequeunt, ita omnium proprietates in diuersum abeunt, ob id nos in proprijs capitibus singulorum qualitates recensebimus, ne quos reprehendimus, imitemur, cum eos falsos viderimus, vna regula cunctorum naturam comprehendentes. Id tamen inficiari non potest, iterata distillatione recipi tenuitatem caliditatemq; , & humiditatem, frigiditatemq; minui. Avena frigida est qualitatis: sed stillatiua eius aqua caput tentat, inebriatq; , & apud Tartaros referunt hoc distillatum inebriare.

De varijs vasuum generibus. Cap. XIX.

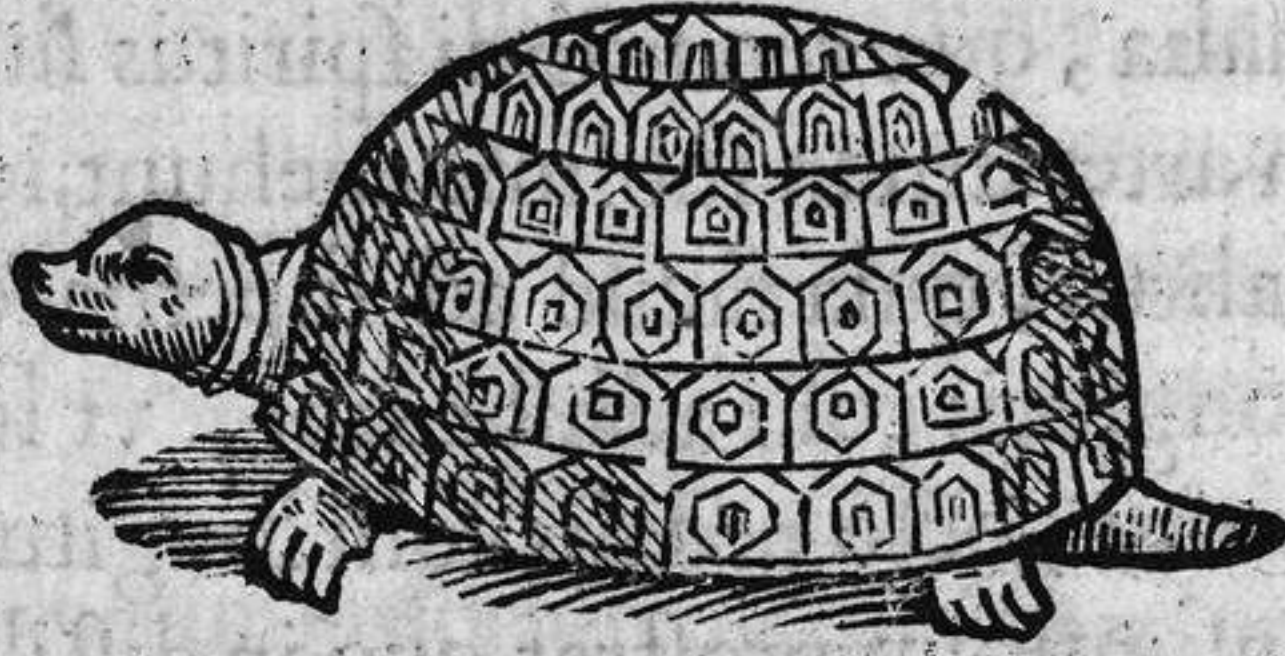
QVot rerum distillandarum, tot vasuum sunt genera, immò ex varia excogitantium ingenia, vt suo quisq; ex voto varia fingat, & effingat, vt propè infinita reperta sint, oblonga, breuia, in se recurrentia, curua resta, anfractuosa, & spiralia: Sed profectò maximo ingenio, & arte à solertioribus herbarum virtutum vestiga-

vestigatoribus aliqua excogitata sunt tam optima, ut sine ijs manca, & difficilis aliquibus existimari possit; nam distillationes ad destillandorum simplicium ingenia, qualitates, & naturas attemperarunt, & instituerunt, & hæc ex animalium formis, & naturis mutuati sunt. Quippè animalia, quæ tenuissimi spiritus sunt, halitum per longam arteriam in sublime euehunt; ideò plantæ tenuissimi halitus, quia facile ad superna eleuantur, ob id vasa longioris colli adhibentur, ut longiori itinere sublimentur, octo pedalis colli longitudine, quod litera A, insignitum prostrat, quo in distillanda aqua vitæ sæpissimè utemur, nam per longissimum iter spiritus ascendendo humiditatibus, & recrementis exoneratur, ut laborando tenuitatem maximam acquirat (vulgus matarozzo vocat) nos Struthiocamelinū, Camelo pardale, vel gruale vas nuncupauimus.

Contra si quæ sunt simplicia terrestris siccitatis, crassarumq; partium, minimè

minimè vaporosa, flatulentaq; ad eorum distillationem organa ampla, eademq; humilia requiruntur. Animal est testudo satis terrestris siccum rigido tegmine integrum ex terrestri, qua constat parte, amplo corpore, semper prona, inclinatoq; capite incedit, domifera, tardigrada, vnde simplicia terrestria,

vt sales, vitrioli, & alia mineralia, quæ non ascendant, his testudinibus utimur, vulgus leuto vocat, quia in testudinis animalis modum efformata sunt vel musici instrumenti testudo, vel leuto vocati.

Hæc vasa testa veluti accubantia, vt etiam testudo animal

in fornaculis accommodatur, vt vi ignis prole-

Sunt

Sunt quoque, & simplicia humidarum partium; crassumq; sed parum halitiosa, vt animal Vrsum imitentur, crassum, terrestre, viscosum, stolidum, informe, formatum, vt totum corpus, & caput appareant sine collo, corpore amplo, carnosum, breui. Vas ad eius similitudinem efformant, vulgus vrsale, vel vrinale vocat, in quo simplicia minimè spiritiosa, vel difficilis ascensus, vt viscositatem, crassitiemq; eorum exuant, & breui, & amplo tractu deferantur.

Sed si simplicium partes spiritiosæ essentia crassamentis, & terrenis fecibus immerfa, vt tenuiores, & puriores euadant, & crassis illis, & impuris exonerentur, & in fecibus relinquunt, velut medicis vsibus ineptæ, oportet multiplicatis viribus, in se ipsas resoluantur, & reducantur, vt assiduo motu circumgirata nobiliorem vim, & magis egregiam fortiantur. Vas excogitatum est, quod Pelicanum vocant, quod ad auis Pelicani figuram adumbratū est, in quo simplicium par-

tes magis tenues per collum eductæ, & per rostrum in
 apertum pectus infixum quasi in ventum super fæces re
 gerantur, iterumq; per collum sublata indefatigabili
 motu aquositate, crassitiem recipiẽtem paulatim exhau
 riant, & simplicia assidua rotatione non solum depuren
 tur: sed etiam altius virtutes exaltentur. Vas E, litera
 insignitur.

Alij verò
 alio modo ef
 fingunt. Duo
 vasa capiunt,
 quod alter al
 ter innectatur
 et quod vnũ
 recipit alteri
 reddit, vtrũq;
 alterius alte
 ro aluo ro-

stro infigitur, quemadmodum gemini fratres mutuo
 se amplectuntur, vnde honesta nomenclatura hæc va
 sa gemellos vocant, vt crebra circumlacione se exte
 nuent, & ab omni sorde, & fæce expurgata, nobilio
 res vires consequantur. Sunt quædam quoque simpli
 cia, quæ per longum, & anfractuofum iter deferri co
 guntur vt naturam sublimiorem acquirant, nam dum
 per hos anfractus Serpentes altius euehuntur, continuo
 humidiores, grauioresq; partes relinquunt, & infra de
 tineantur, contra puriores sublimius gradientur, &
 quia

quia in orbis reuolutos serpentinōs gra-
tius imitatur, serpentinum vocant.
Nos quoque in aquæ vitæ extractione
sæpissimè hoc vñ sumus, vt tenuiorem
naturam, puriorem, penetrantioremq;
fortiantur in sublime per flexuosas
ambages angustiores, & productio-
res à toto phlegmate exonerentur. Vas
F, litera adumbratur.

Vtimur quoq; in aqua vitæ educen-
da vase quodam, quod octo, vel de-
cem pileis constat quorum alterius vertex alterius al-

F CO

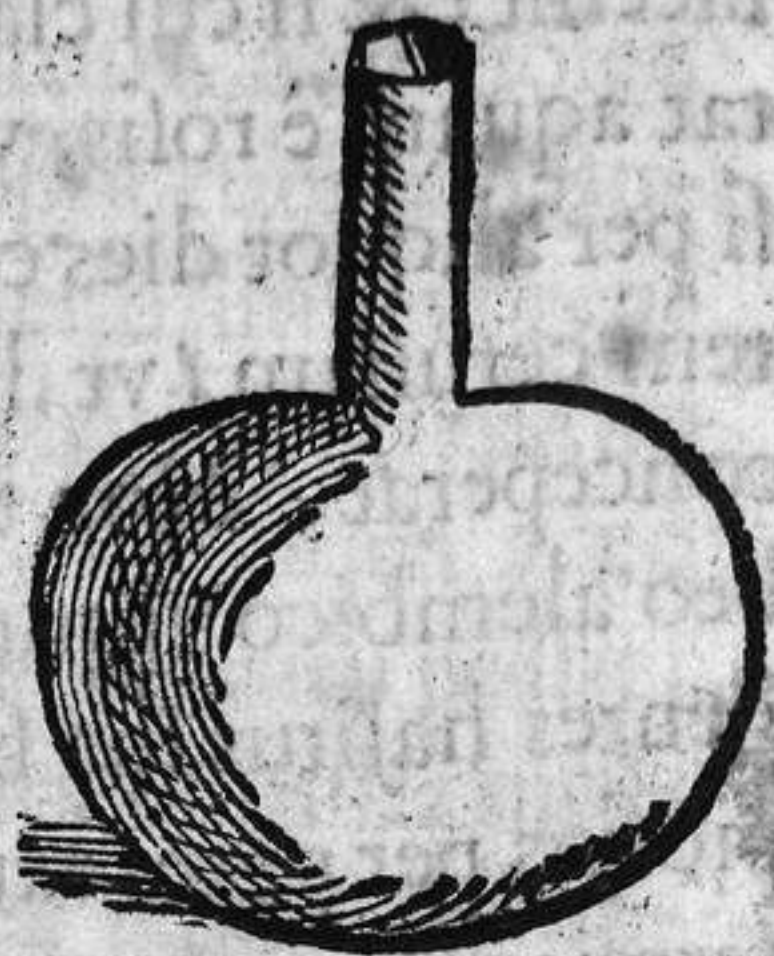
ueo mutuo inferitur, & dum ignis vim maximè vrgente superne viuum euehitur, variæ notæ vitæ aquam perficit, non quo altius extollitur, eò tenuior, quæ tardigrada, & humidior, crassior ac phlegmate redundans, eò ignobilior, quod quia hydræ colla, & capita videntur imitari, herculeam hydram vocamus septem capitum, sed alij æneo, vel aurichalceo, alij vitreo vtuntur. Vas G, litera notatur.

Vt imur quoq; recuruo vase, scilicet collo: sed amplo alueo in ijs simplicibus, quæ minimè ascendere possunt, quod quia Ciconiæ collum imitatur, Ciconias, vel stortas vulgus vocat; eoq; in distillandis validis aquis vtimur. Et quia torquet collum nos retortas vocamus, vt quæ sublimari contumaces, peruicacesq; sunt vi ignis vrgentis, per retortæ collum libentius illabantur.

Neq; in vasum nomenclatione à plantarum, fructuum similitudine abstinuimus, nam simplicia distillando, quæ validi halitus, & vrgentis spiritus in salamoniacum,

moniacum, & salnitrum in aquis validis, amplo ven-
troso, & capaci vase indigemus, &
quia in cucurbitæ similitudinem ef-
formatur, cucurbitam vocamus: nam
si angusto vase vim illam spirituum
coercere conabimur, in maximum
abeunt crepitum, & vasa in mille
fragmenta dissiliunt; oportet igitur
amplo vase, quo laxius vehementes
illi spiritus vagari possint; vt ab oc-
cursante frigore flatulenti illi halitus in liquorem solui
possint.

De distillatitiorum materia. Cap. XX.

Antiquitus dum adhuc rudis, & imperfe-
cta esset distillandi ars, plumbeis, vel æ-
neis vasis utebantur in extrahendis re-
rum essentijs, quod tantæ erant humanis
corporibus pernicipi, vt in varios mirum
in modum noxios morbos inciderent. Galenus in li-
bro medicamentorum secundum loca, horrore habendam
aquam monet, quæ per plumbeos canales deriue-
tur, nam limum, & crassamentum quoddam retinent,
vt qui eiusmodi aquam copiosius hauserint, dysenteria
corripiantur. Prætereà fumi, & vstilagine insigni fa-
stidio non vacant: sed sorbentibus aquam non modo
molestum, sed mirum in modum noxiæ: nam stoma-

F 2 cho,

cho, pectori, iecini, omnibusq; visceribus negotium
 facessit; & si cui clarius experiri cordi fuerit, animadu-
 tat aquam è rosis, vel aurantij mali floribus exuctam,
 si per aliquot dies confederit, inueniet in fundo seden-
 tem cerussam (vt diximus) quæ ex plumbeo alembico
 conceperat. Non tamen inficiandum, quod qui plum-
 beo alembico vtuntur, plus aquæ eliciant, quippe surri-
 gentes halitus sua frigiditate in guttas cogit, & indè co-
 piosius per nares exudat. Nec dissimiliter de æneis, vel
 ferreis vasis nam ex acrium simplicium distillationibus
 eruginem, vel ferruginem contrahunt, quæ aquis im-
 mixta tantum haurientibus eam periculi affert, quan-
 tum ipsa erugo, & ferrugo, cerrussa illa nocentior est:
 sed his meliora sunt figulina vasa, intus vitro sublita.
 & qui iniurias ignium formidant, poterunt, & paleato
 luto loricare sic diutius quoque ignibus perennat. Sed
 omnium optima sunt vitrea, nam purissimum vitrum
 est, nullam ascitiam qualitatem recipit, & vires, quibus
 donantur adamussim retinent: Sed si talium met allo-
 rum vasis vtendum sit in oleis extrahendis, vbi insita
 vis residet saltem chymicis vsibus, vel medicamentis
 extra corpus liniendis, non autem potu absorbeantur.

De varijs ignium gradibus. Cap. XXI.

Consultum est inter distillatores ignis remissio-
 nem intensionemve in gradus distinguere, vt
 cuique suus conueniens caliditatis gradus con-
 stituatur; sunt enim simplicia aliqua humidissima, &
 leuia,

leuia, aliqua coctioni repugnantia, vt vehementiorem ignem flagitent. Mox simplicium natura non violentanda est ignium excrescentia, philosophorum est cunctorum sententia naturam non vehementissimè vrgendam. nec violentari patitur. corrumpitur enim nimio coactu. Primi gradus ignis est balnei, cum aqua adeò calida est, vt in eam manus sine lesione immitti possit; ex hoc igne flores, & fructus, & eiusmodi similia mollia pituitosæ substantiæ, seù phlegmaticæ tenues, & euaporabiles, quæ leui quaq; caliditate flatum generant. Secundus gradus, quando aqua calidissima est; non tamen bullit, nec potest manu tangi, & est ignis simplicium crassioris substantiæ, quæ ex materiæ grossitie, non tam facilè vaporantur. Tertius gradus, quando aqua bullit; Quartus verò quando inter ignem, & vas nihil intercedit, quo in validis aquis vtimur.

Sunt qui gradus etiam in
tres partes diuidant,

vt Secunda pars primi gradus est
aquæ tepiditas, & sic
de singulis.

IO. BAPT. PORTAE
NEAPOLITANI
Distillationum,

LIBER SECVNDVS.

De odoratis aquis eliciendis.

PROHEMIVM.

Iam quid fuerit distillatio, eius varietates, & causas recēsuimus, iam tempus opportunum erit operationes inire, & à distillationibus odoratarū aquarum exordiri, & à Rosacea incipiemus, vt ceteris notior, vulgariorq; , eiusq; exemplo ad difficiliora, & secretiora progrediemur.

De aqua rosacea odorata elicienda. Cap. I.

Optimum initium à rosa erit, quæ hortorum est decus, & orbis delitiæ, vt rectè Lycophron Poeta Lyricus, & Achilles Tatius in Leucippes, & Clitophōtis amoribus, dicunt. Quod si Deus Principem, vel Regem inter flores constituere voluisset, ipsam proculdubio constituisset. Gracè admirandam illam pulchritudinem,

tudinem, odorisq; suauitatem à Venere donatam dicunt, quod Dea Adonidis amore capta, in sui profusi cruoris memoriam, in rubeam rosam conuertisset. Rectè ab ea auspicabimur, tum quod prima florum fuerit, ex qua extillatitia aqua extacta sit; si Auicennæ, & Arabibus credimus, tum facilitate, & suauissimo, quem eructat, odore, quodq; præclarissimis medicamentis admiscetur, quibus humanæ vitæ succurritur, alijq; flores eius exemplo distillari cepti sint.

De aqua rosacea distillanda reponenda.

AD odorem rosæ, & iucunditatem cœlum conferre videtur, & cœli temperies, nam quibusdam locis minus odorata prouenit, præterea siccis, quàm humidis odoratior contenta rudibus, odore præstat, quibus pars ima scabra. Serenis diebus lecta, odoratior. Decerpitur etiam intumescente alabastro fastigiato, cœuolutis foliorum panniculis, paulatim rubescens dehiscit, priusquam explicetur in folia, & se pandat, reiectis luteis apicibus in medio calicis infidentibus veluti capillamentis. Sole supra horizontem euecto cum suæ pollentis efficaciam viribus. Rosæ illæ capiantur, quæ quia candido rubore renident, nos incarnatas dicimus, ex his enim præstantior elicitor aqua, nam quæ sanguinea purpura pumicant, & flammea, vel quæ in virginis genis visitur, salubrius ad medicum vsum veniunt canina rosæ vocatæ. Recipiuntur vel quæ nullo rore madefactæ

defactæ extabuerint, vel madescant, quæ oscitantes folijs dehiscunt. Hæ vitreo vrinali reponuntur, ac iniecto pileo obturantur, & muniuntur vasculorum iuncturæ, nec ex his rapidus spiritus euadens, in tenues auras abeat. rostro additur receptaculum in balneo mergitur, mox vrgeto ignem, donec aqua eliciatur. Obruuntur etiam cineribus: sed maxima opus est vigilantia, ne flores comburantur, & aqua fumidum virus, & nidorem redoleat, nam si tantillum vstæ rei fumum respiciet, reijcienda potius, quàm inter odoratas connumeranda. E siccis rosis etiam exugitur aqua, nam exiccatione eius odor non exolefcit. humido loco reponantur, non vt mucescant, aut situm contrahant, vel semidiei spatio in aqua medescant, sic vitreis organis iniectæ suauem etiam aquam effundunt. Tandem omni paratu odoratus latex, ex eis elicitur. nam odor non solum in folijs: sed omnibus partibus residet, vt in folijs aurantij, mirti, spicæ, aliorumq;.

Rosacea aqua venalis.

S Ed qui rosaceam aquam venalem exponunt, aliter parant, studentq; lucro potius, & quantitati, quàm odoris fragrantia, vt euentes fallant. Assumunt centum libras fontanæ aquæ, & in æneum vas illam conijciunt, rosarum decem, non reiectis alabastris, vel in medio stantibus luteis apicibus, nec proiectis viridibus folijs, illis barbulis vasculum ambientibus: sed integras,

vt decerpuntur, & subiecto igne triginta aquæ libras excipiunt, mox ignem subducunt, deinde aperto alueo distillata iã rosarum folia exprimunt in vas æneũ, mox proijciunt, & alias tricenas aquæ libras addunt, ac denas rosarum, & ignem augment, eundem modum reiterantes, vt ex triginta rosarum libris, centum odoratæ aquæ eliciant venalis. Alij recrementã illa, ex quibus pharmacopolæ ex decocto rosarum cremor elicitur, proiecta, in aqua maceranda per diei quadrantem imponunt, demum distillant, & ex eis etiam odoratam eliciunt aquam venalem. Fertur supra aquam pinguedo quædam innatans, quæ penna excipitur, rosæ fragans oleum, vt dicemus. Tot modis rosacea aqua adulteratur.

Rosarum aqua, cuius pars vna multas fontanæ aquæ odoratas reddat.

Quod si maiorem rosarum fragrantiam efflagitas, vt cæteras antecellat, cuius cochlear vnum in amphoram fontanæ aquæ iniectum, fragrantem reddat, ita parato. Distillentur rosæ, vt prius diximus, mox distillatam aquam super aliàs recentes rosas irrorato in vitrei vasis alueo eiusdem quantitatis, & denuo distillabis, ac ita tertio efficies, & sic tam largum odoris effluuium emittit, vt sæpius odorata caput offendat, cuius pars vna supra decem fontanæ aquæ odoratissimas reddit, & ita parata, fricato diligenter vase ad odoramenta paranda reponitur. Hęc aqua corro-

G borat,

borat, capitis doloris mulcet: nam cit corpus, quia eius subtilis caliditas igne dissociata abiit.

Aqua ex Arantiorum floribus odorata.

Cap. II.

Ost odoratissimam rosarum aquam præstantissima sequitur ex Arantiorum floribus, nec odoris præstantia primæ quicquam honoris cedit. Hic Neapoli maxima elicitur florum aquæ quantitas per omnes mundi partes deferenda in qua semper veris temperies arridet, & cuncta nostra viridaria his scatent.

Aqua ex Arantiorum floribus reponenda.

Colliguntur non qui ex suis arboribus delapsi in terram iacent flores, nam hi euanidi sunt odoris, sed manibus decerpti. Non roridi, sed aliquibus horis in umbra passi, sed neque per diem odorem remittunt; ita tenaciter odor suis partibus inheret. Compleantur vitrea vasa, & in aquæ balneo reponantur, vel cineribus, indantur rostrati pilei, obstructis optimè iuncturis, ne tenuissimus odor elabatur. Tunc subiecto igne roridus vapor in summo pilei subreptus, ac frigori occursans ipsum irrorat, mox liquor refluus factus, in subiectum vas labitur: exceptus aliquibus diebus optimè clausus insolatur, ne quid tetri odoris fumi respiciat,

piat, quem vi ignis receperat, demum ad vsum reponitur. Distillatur etiam aqua ex citriorum, limonum, ac omnium acruminum generum floribus eximij etiã odoris: Sed in ea quæ ad sorbitionē paratur, recipiuntur tantum folia, reiectis calicibus, & fructuum rudimentis in medio floris stantibus, ne amarorem ex his resipiat, ac vitreis organis distillentur.

Aqua ex Arantiorum floribus venalis.

Aqua mirum in modum venalis est, tum condiendis magnatum cibis, tum ad odoramenta paranda, maximè ab vnguentarijs expetitur, & ad medicos vsus apprimè utilis. Flores sine delectu in alueum æneum conijciuntur cum maxima aque quantitate, vt in rosis diximus. Distillant etiam florum recrementa, quæ ab vnguentarijs reijciuntur, qui in condiendis pelibus ad chyrothecas, & thoraces, vtuntur, & eliciedo odorato oleo. Substratas enim pelles, ac nuda amigdala triduo floribus cumulant, bis in die recentes permutando, mox tufis amygdalis, & organo expressis, odoratum oleum eliciunt. Hos igitur neglectos per diem aqua madentes, post distillantes fragrantem, aquam eliciunt. In Gallia Cisalpina, alijsq; frigidis locis ex frigida cœli intemperie, plantæ ad flores non perueniunt: sed vix vitam ducunt, ob id ex plantarum citriorum summitatibus, & teneris foliolis aquam eliciunt, sed non primæ comparandam; Aquam per ci-

nerem exuctam per aliquos dies insolant, donec exuat, si quã ex ignis violentia vstulationis labem conceperit.

Arantiorum aqua eximia fragrantie.

Quod si aquam fragrantioris odoris fieri voles, quemadmodum de rosis diximus itã de arantijis floribus faciendum iubemus, scilicet vt prius aqua distillata super recentiores flores irroretur, & quò pluries irroraueris super alios decerptos flores, & denuò distillaueris, eò valẽtiorem odoris effluuium, & operandi violentiam nancisceris, cuius exigua pars supra multam proiecta eiusmodi ferè odoris reddet. Aqua hæc ad medicamenta apprimè utilis. Ad pestilentes febres utilissimè propinatur, præcipuè quæ ex anthe matibus veniunt, quia putredini maximè aduersatur. Selibra pota per sudorem à corde contagiosos humores expellit. Venenorum vim eludere, & retundere solet. Ore subinde colluto halitus suauitatem comendat. Odor ad animi deliquia præualet. Distillata Limonum aqua mulierum facies expolit, victiligines, & maculas emendat, varos delet, & acoros interimit. Corroborat, eiusq; palpitationi salutare remedium est.

Odorata aqua ex Myrti floribus. Cap. III.

Myrty quoq; floribus distillata aqua, suauitate, & odore præstat, hortorum delitiæ, & ornamentum, maximè myropolis expetita. Myrsinum pulcherrimam puellam in hanc plantam mutatam

tam fingunt Græcorum fabulæ, quod sui odoris præstantia, ac insignium virtutum cumulo virginibus præstaret. Vt iam dictis ante floribus tertio gradu respondet, ideò & tertium ei locum ascripsimus, & suis etiam terrestribus partibus intestinus odor insidet, vt ex ea aqua & oleum insigne eliciatur, vt dicemus, quod non alijs omnibus euenit.

Aqua odorata ex Myrti floribus reponenda.

Aquam hæc est faciendi ratio, decerpuntur flores è nostrate Myrto syluestri, cuius folia dilutius videntur, & aliquanto maiora sunt; nam vniuersus hic Neapolitanus tractus montes, & littora spontè eam fundunt, vt hæc odore celebrior. Vitreo vase iniiciuntur, vas aquæ balneo, vel cineribus mergitur, cui pileus, & receptaculum iungitur, obturatis, picatisq; iuncturis, tunc è pileo illapsus latex odoratissimus erit.

Aqua ex Myrto venalis.

Qui vero myropolis distillant, æneo vase magnam fontanæ aquæ partem iniiciunt, ac cauliculos teneros ramorum cum floribus decerptos, nam, & frondes emulum odorem proferunt, vti Romæ, & Cisalpina in Gallia fieri vidimus, vbi plantæ ob frigiditatis violentiam malè hospitantur, vt vix ad florem perueniant.

Aqua

Aqua myrti mirae fragrantia.

SI vt superius de floribus diximus extracta aqua super flores iterum atque iterum proieceris, & distillando eundem laborem susceperis, aqua miram acquireret odoris suauitatem Aqua constringentis est facultatis. Pota halitus oris commendat. Ad oris item vlcera valet, & etiam super generosa obsonia inspergitur.

Odorata florum, Lauendula aqua. Cap. IIII.

X odorata stirpe illa, quam herbariorum vulgus lauendulam vocat, nardi specie, vt verius pseudonardus dici deberet, quod odore nardum æmulatur. aqua distillata madendis linteis gratiores, & suauiore odore commendat tanta odoris fragrantia, vt omnes flores odoris iucunditate prouocet, qua de re vestibus etiam inseritur, & in manuales fasciculos digeritur, balneis & hominum lauacris expetitur, elotaq; omnia, si permisceatur, odorata reddit, ob id vitiosa quadam vocabuli corruptione lauandulam vocant. Insolata seruatur etiam ad varios odorum vsus. Constat terreis spirituosisque partibus, ob id flores, frondes, ac tota deniq; stirps aquam, & oleum odoratum reddunt. Decerpantur flores veris exitu Iunio, & Iulio mensibus, purpurei frequentibus spicis sparsi, ex locis apricis & petrosis,

petrosus, nam grauius redolent, vitreis organis inditi, ac balneo, vel cineribus distillandi imponuntur, & aqua ex eis emanans ad omnes vsus odoratissima. Frondes etiam distillantur, & eundem fere odorem spirant. Si recentes flores habere non poterimus, siccos aqua biduo macerabimus fontana, vel rosacea mox subiectis ignibus fragrans elicitur aqua. Si olei quod nobis ex Gallia euehitur aliquot stille in fontanam irrorentur aqua, commixta, & commota ex oleo aqua, suauissimum odorem concipiet. Vel si siccos flores aqua madendos impones, ac soli bene operculato in vase exposueris, eandem odoris commendationem representabit. Stillatitius odoratus latex fronte, & temporibus illitus catalepsi, & leuiori hemiplexia, comitiali morbo, & syncope laborantibus succurrit.

Aqua odorata ex odorato Trifolio. Cap. V.

Doratum Trifolium sui odoris commendatione distillatorijs Neapolitanis officinis frequentius venit, quod Tribulum vocant vrbanae Loti speciem. Referunt flores, & frondes eundem odorem, & etiam resiccata plenius redolet. In tempestatibus odor intenditur, vt locum in quo herba fata residet, suo odore repleat. Latioribus locis oritur, videturq; ad odorem, & hominum volupe nata herba. Syluestris odoris est infirmioris: Sed miror apud incolas, & peregrinos hu-

ius

ius herbæ odorem in pretio non haberi, nisi in causa fuerit, non omnibus in locis odoris iucunditate feri: sed eius odorem pro locorum varietate intendi, & remitti, Hic maximus apud vnguentarios vsus, aqua per se sola, & cum alijs floribus commixta, eximiam odoris redolentiam representat. Decerpuntur floridi apices cum teneris frondibus veris initio, distillanturq; balneo, vel cineribus.

Odorata aqua ex Iaseminis.

Cap. VI.

Ascuntur apud nos Iasemini, vel Gelsomini flores odorati, & pretiosi tanta copia, vt nulla sint viridaria, nullæ mulieres, quæ in fictilibus vasculis non alant ob sui speciositatem, & suaueolentiam, & ornamentum, videnturq; florum omnium odorem superare, vt principatum facilem sibi vendicent. Et mane in viridarijs deambulantes propè floridas plantas experiuntur ex eis gratum odorem halare, & ita animum exhilarare, vt homines huius suauitate capti, & odoris iucunditate illecti, ab eis discedere non patiuntur, magnetina odoris virtute. Flores enim manipulatim componuntur, vt semper in manibus habeamus, quousq; odoris gratiam exuant. Duo apud nos genera nascuntur, satium quod tota Aestate floret, & Autumno iucundissimi, & validissimi odoris, & syluestre, quod remissius halat.

mè odorata aqua extrahitur, nam tenuissima odoris vis in summa florum cute residet, vt leuissimo quoq; igne abeat in auras, & odoris gratiam exuat, quod hoc argumento probatur. Si diutius in Sole manserint inolefcit suaueolentia, & inodori remanent flores, ijdemq; sicci, nil prorsus odoris spirantes in totum reijciuntur, & si digitis flores compresseris inolidis terrestribus partibus cum superficiarijs olentibus se permiscentibus suauitas illa madore intrinseco retusa, ignauo fetore contaminatur, cum minor pars olida à maiori inolida suppeditetur, & mira odoris suauitas illa non pertinax cum inolidis partibus compensatur. ob id mea tempestate hominem non cognoui qui stillarijs organis ex his suaueolentem aquam exugeret, nec vnquam venalem expositã vidi. Nitemur igitur, & si odor in tenuibus, & superficiarijs partibus insideat, maxima sedulitate, & industria extrahere, vt & si odor citissimè è floribus expiret, in aquis potissimum, & oleis apud nos commorare cogamus.

Odorata aqua ex Iaseminis.

QVia pars illa superficiaria flatulenta est, & vaporosa, ne cum foetidis immisceatur, ob id organa ampla, eademq; humilia requirit, ne debiles illi flatus, & vapores subnixi in ascendendo laborēt, & inclinato etiam vase. Replentur igitur ex satiuis Iasiminis vitrea vasa recentibus, & non resiccatis, nam potius ingrati, quàm grati odoris aqua eliceretur, &

H aquæ

aquæ balneo collocentur inditis pileis, & optimè commessuris emplastratis, & picatis, leui igne breui temporis interuallo coquantur, vt tenuissimum illum aerem expirent. Nec nimis flos incalescat, quia si ex totius cōposito manaret vapor, ingrati esset odoris, sic vix exortus vapor in receptaculum exoneretur. Ac vbi paululum extillauerint, subducto igne amoueaturs vas, & exceptam aquam super alios recentes flores irrorabis, & eandem operam impendes; sic secundo gratioris odoris fluet aqua. Vndè ter, & quater effeceris, & magnum acquirat aqua odoris effluuium. & si odore fragrat maximis etiam ad animi recreationem pollet viribus.

Aqua odorata ex Moschatulis rosis. Cap. VII.

N eodem distillationis genere difficillimæ sunt rosæ albæ ab insigni moschi odore, moschatulæ dictæ: habet enim & ipse in summa superficie tenuioris odores aurâ inspersam: ob id digitis cōfricatæ, nec moschum olent, nec eximia illa odoris suauitate delectant. Vnde sedulam operam nauare oportet, vt distillatione eius odor eliciatur. Decerpantur igitur non quæ à Sole exuctæ sero pallidum colorem contraxerint; nec folia in terram delapsa; nam his nullus odor: sed quæ adhuc in folliculis conuolutæ, & conglobatæ iam iam in folia explicantur, non proiectis luteis illis apicibus in medio florum stantibus. Hæ in vitreum vrinale

nale collocentur, latum & contractum, sic leui aquæ balneo ne laboret ascendendo vapor. Excepta aqua denuo super recentes irrorabis, vt diximus, & distillabis, vt placidiorem magis paulo teneat odoris auram. Syluestres etiam quæ passim in dumetis luxuriant, & si minoris odoris, non tamen dispari odore indonatae, nam si videntur syluestrem habitum induisse, non ita tamen odore viduatae sunt, vt ne odoris commendatione distillari nequeant.

Aqua odorata ex purpureis Violis. Cap. VIII.

VT veris prænuntia, & prima inter ver- nos flores emicat viola, ita præcipue odoris commendationis, & vtilitatis existit, vt videatur naturam ad hominum vtilitatem creasse. Nam si eam spectes, maxime saturata illa sua virente purpura oculos recreat, & si per locum ambulabis, vbi ille consitæ sint, non parum olfactus miro illo suo odoris oblectamento capietur. In eadem specie florum sunt qui superficialium illum vapidum odoris spiritum possident; vt nisi citò discerpas, odoris effluuium expiret. Vnde prius decerpantur, oportet, quam solis vim experianrur, nam illico exolefcit odor, & sicca nil penitus redolent, nec roribus madida, quia obtunditur. Decerpantur igitur tempore quo Solis calor virtutem non resoluerit. eligantur nigriores, nam quæ saturatiore purpura nitent,

præstantioris odoris fragrãtia magis olfactui blandiuntur, non albæ vel delutioris coloris; nam euanidi odoris sunt, nec ortæ humidis, vel vmbrosis locis. Distillantur eo more quo de alijs diximus, & recentibus aquis distillatis superiniectis denuo distillentur. Si enim in fontanam aquam insperferis, ac per diei quadrantem immorari patieris, aquæ suũ odorem conciliabunt, & si id ter, quater repetes, in maiorem violarum odoris gratiam sine distillatione nanciscentur.

Ex Caryophyllis floribus odorata aqua. Cap. I X.

Non in vltimis ponendus est speciosus, & odoratus Caryophyllorum flos, quippè cum omnibus de pulchritudine viribus, & odoris præstantia certet. Hi figulinis in vasculis à mulieribus fouentur, his horum areae decorantur, & fasciculi olfactorij in hominum manibus versantur ad odoris gratiam, & animi vires recreandas. Aqua non minus difficulter quàm ex superioribus elicitur. Seligantur non albi, nec qui in candidis folijs cruoris notulis inficiuntur, non qui languido rutilant cocco, non syluestres, nam non vt superiores odorem tribuunt: sed qui saturato cruore renident, & qui ex multiplicibus foliolis flores conflatos gerunt. Projiciantur calathi, & quæ in medio stamina se ostendunt, reiectis etiam forfice vnguibus ita enim vocamus partes illas albas, quæ petiolo, & calathio inserun-

inferuntur. Frondes in vitream ampullam conijciuntur atque in aquam tepidè bullientem collocantur, vt tenuissimus vapor in summis frondibus insidens surrigatur ad pilei testudinem, & extillet. Si pulueris aliquid Indorum cariophyllorum in pilei canali circumdabitur, mirum in modum aquæ odorem augebit. Vires eius validissimæ ad animi deliquia: nam qui animi deliquio consternuntur, si olfactui appropinquetur, maxime reficiuntur. Ad pestis contagia præstantissime fum expertus, & ad febres contagiosas, & melancholicas cordis passiones.

De odorata Liliorum aqua. Cap. X.

Estatis decus, & honor est Lilium suo incontaminati candoris nitore, ac venustate, ac blando suavis odoris effluvio ab omnibus concupitum, vt flos florum dici possit; ob id Iunonis rosam, & Veneris volupe vocatum: sed ab eo odoratam elicere aquam vix potest arte nancisci. nam vix Sole illustrati suum, expirant odorem: nam tenuissima floris substantia, in qua odor ille residet, illico efflatur, vt ne vestigium quidem odoris conseruet. Eligantur igitur solæ frondes vix è caliculo dehiscentes, reijciantur stamina, mox vitrea in ampulla optimè stipatis iuncturis, aquæ balneo reponantur, ac subdito molliusculo igne tantisper coquantur, vt vix flores videantur contabuisse maxima

sedulita-

sedulitate, ne voto frustreris, & sic odorata elicitur aqua. Stillatitia eius aqua parturientibus maximam præstat opem, ac pellendis secundis. Maculas è mulierum visu abstergit, rugas delet, candiditatem carni conciliat.

De odorata Narcissi aqua. Cap. XI.

Ost Liliū Narcissum dicemus cognatione odoris, qui plerunq; in Liliū degenerat. Sunt, & Narcissi odore ipso suauissimi, cuius plura sunt genera; illum nos distillabimus qui croceis intus foliis, foris albis cingentibus, vt Ouidius canit suauissimi, & violenti odoris, ferè soporiferi adeoq; vberi odoris, vt sæpius odorati caput tentent, dicunturq; à *ναρκῶ* quasi torpeo, quod caput grauet torpedine. Si modo quem superius diximus, distillabitur, odoratam fundet aquam, immò illius violentiæ magnam partem exuunt, vt tutius odorari possit, & violentiæ loco suauitatem recipiant. Eandem operam impendendo ex cæruleo Hyacintho odorata effluet aqua.

Aqua odorata ex Azadarach floribus. Cap. XII.

Arborem illam, quam alij Loton, Arabes Azadarach dicunt, in Italia arbor Paradisi vocari cœpta. nomenq; inde positum, quod flores pergrato odoris effluuio nares oblectet veluti Paradisi, cuius fructu Hispani ad numerandas

das preces vtuntur. Arbor conspicuæ venustatis, & odoris est. Flores hi per aquæ balneum opera, & sedulitate vt superius diximus, distillati fragrantem aquam effundunt, quia flos tenuis vt Iaseminis, ideo parem illis operam exposcunt.

Aqua odorata ex herbis. Cap. XIII.

X herbis etiam odorata elicitor aqua, quarum hoc capite aliquas commemorabimus, & per se solæ odoratæ sunt, & cum alijs commixtæ, & odorem, & salutem nobis conferunt. & primo de Ocimo dicamus, Græci Basilicon vocant, quasi regium, quod regio eius odore, regio nomine dignum sit. Ex hoc extracta aqua suaviter redolet: sed odoratior ex genere illo, quod minimis constat folijs, & odore celebrius; Neapolitanum vulgus Basilicum gentilem vocat. Aliud est genus ab insigni exoticorum odore Caryophyllorū, Caryophyllatum vocant. odoratissimam aquam effundit. Aliud est quoq; quod ab odore mali citrij, vt nulla inter frondes, & citrium intersit differentia, Citratum vocamus, quorum aquæ olfactu cordi, & capiti profunt, & animi mœrorem ex atra bile ortam emendat, & hilarem, & lætum reddit, & in animi deliquio salutare est. Caryophyllatum ad cordis affectus, illudq; roborandum, cæteris aptius animiq; deliquijs præstat. Est altera Ocimi species, quam Acinon vocant, Neapolitani

litani Ardichella à maxima cum vrticæ floribus similitudine in aquæ balneo odoratam manat aquam. Melissa ab insigni Citri odore Citraginem vocat, cuius distillata aqua cor roborat, & animi mēores ex atra bile ortos expellit. Ad cardiacos effectus, vt citrium etiam prodest quod si nares consulas non nisi citrium olet. Ex radicibus caryophyllatæ herbæ odoratis aqua exigitur, quæ eisdem cum caryophyllis exotericis effectus retinet.

Aqua odorata ex pluribus commixtis. Cap. XIII.

Diximus de simplicibus, nunc de compositis. Sæpissimè in distillationibus solemus, flores, & frondes commiscere, tum ad odoratiorem aquam parandam, tum ad medicos vsus, tum ad mulieres decorandas. Aquam rosaceam, vel aliorum florum moschatam conficies, si locatis in ampulla floribus moschi granum in pilei canali, vel rostri extremitate accommodaueris, et extillans aqua, & per moschum illabens, moschi odorem recipiet, & sic maximam moschata aquæ quantitatem parabis; id tamen moneo animaduertendum in compositionibus, vt non ex omnibus equale pondus adijcias: nam quæ valentioris sunt odoris, infirmiores obtundunt, & in olfactu suppeditantur, vt discerni nequeant: sed potentioris odoris minor, languidioris maior pars opponatur, vt consonans ex his consurgat
odoris

odoris harmonia. Exemplum damus, Rosarum partes duæ, Aurantium florum vna, Lauendulæ dimidia, Trifolij odorati pars quarta, Myrti vna & dimidia, indantur in vitreo vase, in cuius pilei nare Moschum collocetur, vt indè delabens aqua moschi odorem recipiat, & odoratissima manabit aqua; Vel capiuntur Rosarum, Aurantium, Myrti, Trifolij odorati quantitates iam dictæ, & alternatim in ampullæ alueo collocentur, quibus adde Sambuci flores, Rosas moschatas, Lilia, summitates ramorum Citrij, ac vitrea in ampulla locentur. Interea in ollula vitro intus illita, Stirax, Benzoinum, Caryophylli, & Lignum aloes bulliant parumper; indè aqua supra flores spargatur in alueo operculato, & picato, & in rostri osculo granum Moschi accommodabis, Zibeti, & Ambaræ, ac leuibus prunis per aquæ balneum stillantem aquam excipies. Vel recipiantur Basilici frondes, Mentæ, Marj, Iridis radicem, Saluæ, Melissæ, Lauendulæ, & Rorismarini, & his adiiciantur Caryophylli, Cinnamomi, Nucis myristicæ pauca quantitas, ac Citrij cortices. Hęc omnia in aquis odoratis supradictis triduo macerabis, indè per aquæ balneum extillabis.

*Quomodo flores in distillatione suos colores, seu vires
conseruent. Cap. XV.*

Via colores in plerisq; sunt essentia simplicium, vt in auro, floribus, & alijs, ob id maxima sedulitate attendendum, vt colores cum aquis extrahatur, vt suo loco declarabimus posterius: qui non minus oculos oblectant, quam ad medicos vsus praestant, nam in distillatione flores non solum vires: sed colores conseruant, & fortasse locupletius, & vt à rosis incipiamus. Excipiuntur rosarum florum frondes, & praecipue quae saturato cruore micant, caninae vulgò dictae, vitreo paruo vasculo accommodantur patuli oris, hoc vas intra aliud vas laxioris aluei inditur, quod substratas habeat rosas cuiuscunq; coloris fuerint, pileus, & receptaculum imponuntur, & picantur, & substrato igne vapor ex rosis subreptus in vasculum illabens, colorem ex rosis elicit, & cum succo admiscuntur, & peracta distillatione, sumatur vas ex magni vasis alueo, & in fundo rosaceo, vel sanguineo colore tinctam reperies, & ex pilei nare clarissimam distillabit aquam, vt vtramq; habeas, & cruentam, & claram; cruenta tam vehementis erit odoris, vt saepius odorata caput tentet. Potest, & alio modo colorari. Vase rosis repleto extinctae frondes in pilei canali accommodabis, & mox clauso vase, ignem subijcias: nam vapor pilei testudinem tangens frigi-

frigido vitro occurrens, vertitur in aquam per pilei latera in canalem defluens per narem, coloratam aquam extillabit, secum habens odorem, colorem, & vires. Id etiam experiemur in purpureis violis, cuius si frondes in pilei canali circumpones, & alios flores in alueo ex pileo illabens calida aqua per canalem decurrens coloratur, & in receptaculum purpurea manabit aqua.

Quod hæc maioris sit virtutis, quàm simpliciter extillatæ, experti sumus aquam rosarum cruentam madefactis lineis frustulis, ac tempori circumpositis, capitis dolorum illico amovere, quod non euenit ex clara distillata.

⁶⁸
IO. BAPT. PORTAE
NEAPOLITANI

Distillationum,

LIBER TERTIVS.

In quo de oleorum distillatione
tractatur.

P R O O E M I V M.

Diximus superiori libro ex floribus, & herbis odoratis de aquarum distillationibus, nunc ad oleorum extractiones properabimus, res digna admodum, & industria, labore, paratuq; magno perficitur. In oleis, vt diximus eximia rerum virtutes, & mirabiles latent operandi vires, & si alijs vasis extrahi posse non negamus; nos tamen peculiariter hoc vno vtemur, quo vstrinę dubium, & operantis socordiam non timeamus: Sed fornacem, & vas constituamus.

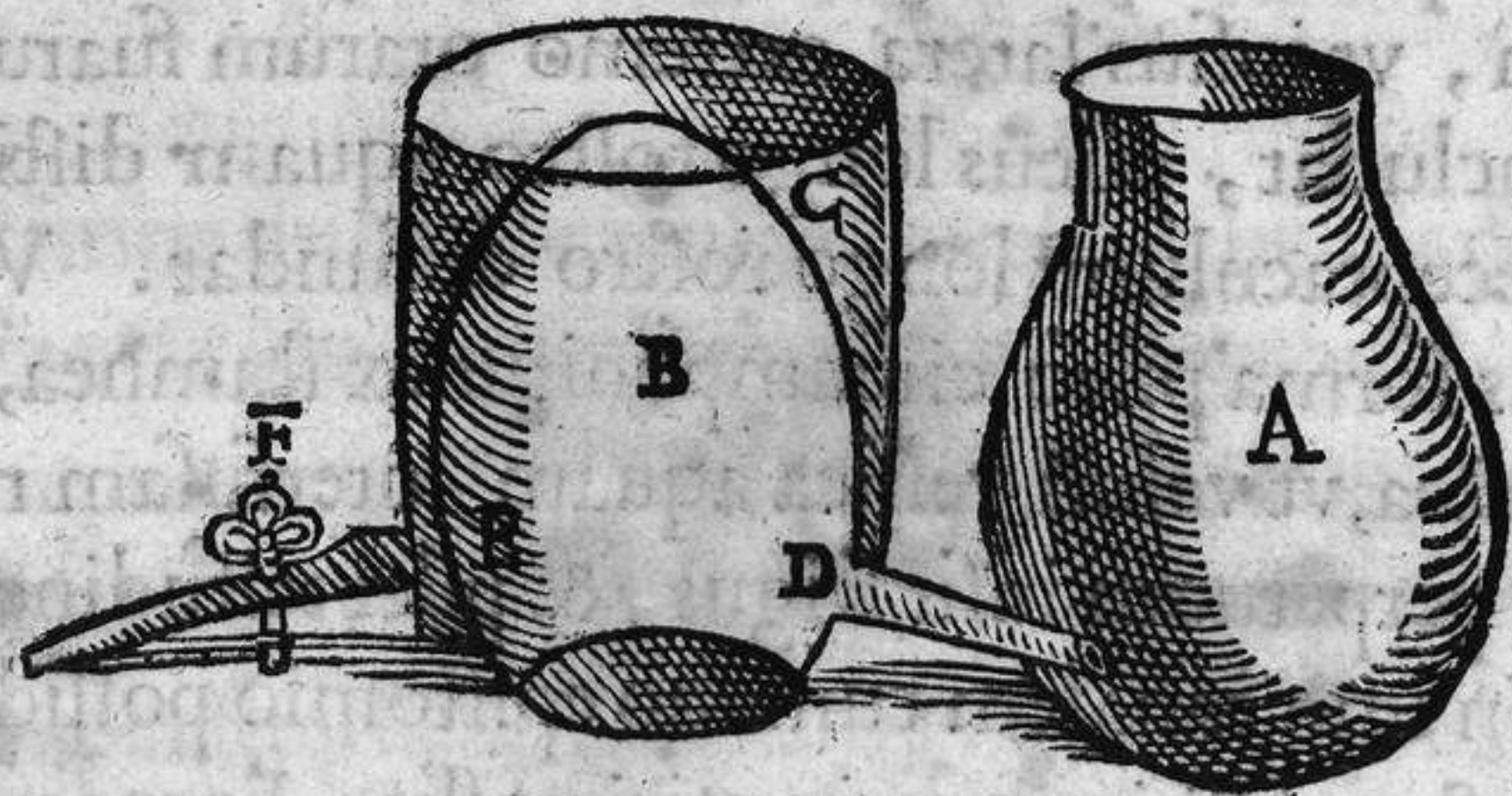
Descri-

*Descriptio vasis, & fornacis ad oleorum
extractionem. Cap. I.*

V si multifariam multisq; modis olea ex herbis, & floribus extrahi possunt, hoc tamen modo contenti erimus; nam eo quot quot vidimus, & experti sumus, nullum commodius, & opportunius reperimus. Fiat ahenum ad oui similitudinem capaci-
 us, cuius latitudo duorum pedum, profunditas verò trium, In summitate collum angustum bene, & latum semipedale, pileo grandiori recipiendo accommodatum, vt ipsius latera extremo orarum suarum ambitu includat, pileus longo rostro aquam distillatam in receptaculum longo rostro diffundat. Vasis mox turris forma pileo circumponitur ex stamnea, vel ferrea bractea, vt veluti veslica aquam interfusam recipiat, quo perpetuum insit frigus, & pilei testudinem superet. In imo canalem cum suo epistomio possideat, qua calefacta ad libitum exinaniri possit. Fornacula hoc modo paratur. A solo bicubitalis surgat rotunda, vel quadrangula forma è calce, & lateribus, pede supra planum erecta, pavementum sternatur in cuius medio fenestretur. Fenestra ferrea tegete cooperiatur, qua laxius cinis egeratur. In summo rotunda erit tantæ laxitatis, vt ahenum vas in se recipiat. Infra vas transuer-

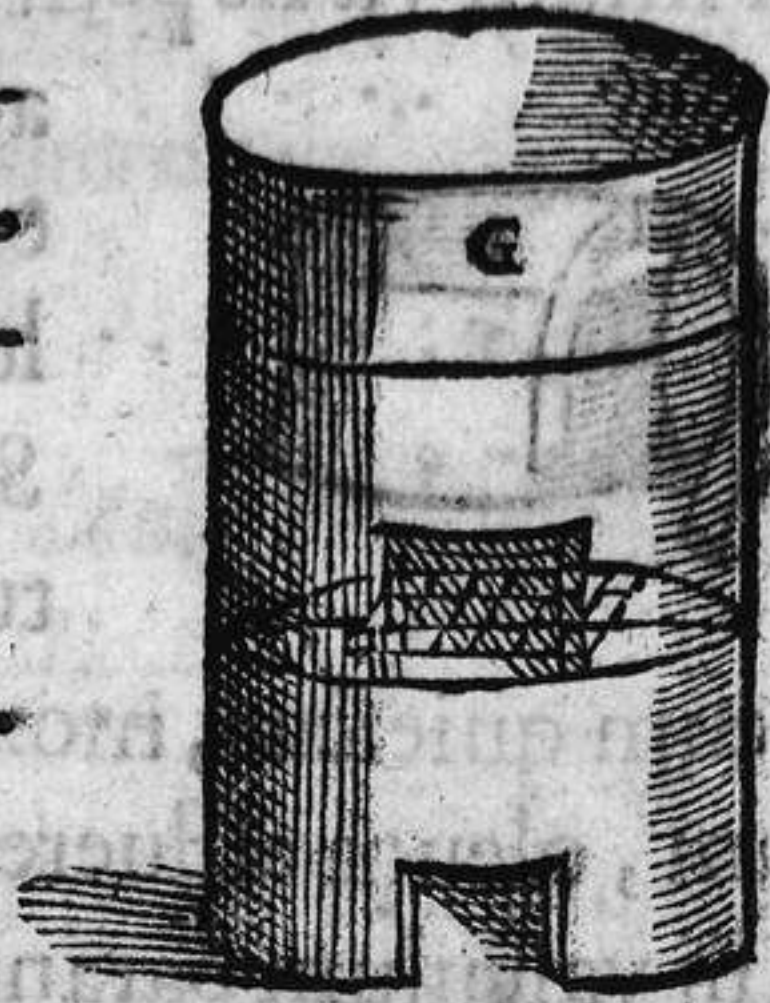
so ferro fulciatur tantę soliditatis, vt ignis ardorem, & vasis pondus sustentet. Fenestella è regione ferreæ tegetis aperiatur, per quam ligna, & carbones iniiciantur, eximia fenestella cineres è crate cadentes exerantur. Vasis hic erit vsus. Repletur tertia pars florum, mox aqua fontana lymphida infunditur, vt flores, & herbas per semipedem excrescat; inditur pileus circumlitis orificijs, & imponitur fornaci, ac suppositis flagrantibus prunis incalescat, nam quamuis flagrantibus prunis suppositis stillatitia aqua vstrinæ labe non maculabitur, vbi pilei aqua nimium incalescit, effusa extrinsecus aqua calida, frigida super infunditur, vt pileus frigeat semper, nam ex pilei rigore copiosior elicitur aqua.

Ahenum A,
 Pileus B,
 Turris stamnea C,
 Rostrum pilei D,
 Canalis Turris E,
 Epistomium F.

Turris G.

Prope pileum catinus aqua frigida plenus maneat, vt effusa in alium catinum calida, recens frigida super iniiciatur.

Quomodo oleum ab aqua separetur.

Cap. II.

Via hic vase oleum simul cum aqua exugitur, non parua nos tangit difficultas, vt separatorium quo aquam ab oleo segregemus, paremus; nos multa describimus, vt suo quisq; libito melius seligat. Aliqui infundibulum vitreum habent, intus aquam, & oleum effundunt, oleum supernatat, aqua fundum occupat, indice digito inferius os occupante, vbi quieuerint, amoto inferius digito, aquam effluere sinunt, vbi tota effluerit aqua, & oleum propè digitum descenderit, relaxando digitus parumper osculum, aquam guttatim effluere sinunt, vbi aqua effluere desierit, relaxato digito, oleum in ampullam effluere permittunt.

Alij hoc modo segregant per Siphonē paruum intortum tantę altitudinis, vt intra vas positus, altera pars foris descendat, Siphonis crus

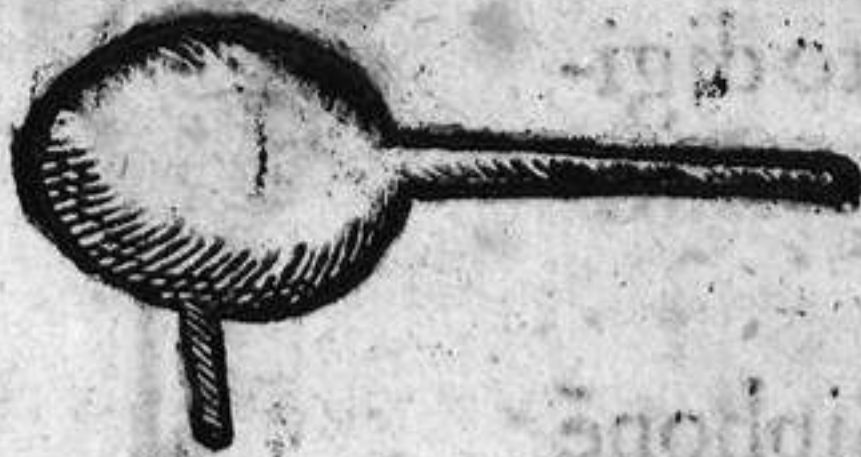
vium

vnun imum va sis petit in quo residet aqua, mox flatu
 aquam ad se trahunt, illico aqua
 effluet, vbi aqua effluxerit, ad o-
 leum deuentum est, vt oleum in
 Siphonis cruore extrinseco erit,
 tunc digito osculum comprimūt,
 vt oleum quiescat, mox à vase amoto super aliam am-
 pullam, oleum effluere sinunt.

Alij vasculum parant, quod prope collum canalem
 angustum habeat, mox intus aquam, &
 oleum ingerunt, quousq; ad canalis os
 perueniat oleum; nam semper aqua fun-
 dum, oleum summa petit, oleum è regio-
 ne canalis peruentum inclinato parum-
 per vase, per canalem effluet.

At nos hoc vase contenti erimus, quod ex tot, tãtisq;
 optimum experti sumus. Receptaculum surgentis al-
 uei parant, quod in ventre canaliculum habeat satis
 angustum hoc vaporarij rostro subiicimus, & vbi distil-
 lare desierit, & oleum & aqua in eius alueo promiscuè
 fuerit, imposito osculo vasis indice, obuertimus vas, vt

oleum supra innatet, & aqua in-
 imo supra canalem resideat, tunc
 amoto digito, aquam per canalē
 effluere sinamus paulatim, quo
 ad tota effluxerit, vbi oleum ca-
 nali appropinquabit, rostello in-
 dicem apponimus, vt per angustissimum osculū aqua
 guttatim

guttatim effluat, vbi verò solum oleum in rostellò
erit supposita alia ampulla, amoto digito, oleum effluere
sinamus.

Odoratum oleum ex floribus Aurantij distillare.

Cap. III.

Hoc modo qui sequitur, parari consuevit. Ca-
pianur Aurantij florum quadraginta circiter
libræ, ac memorato iam vase indantur, qui-
bus superfundantur quindecim aquæ fontanæ, & subie-
cto igne, vrgeto quantum vales cum memorata pilei
infrigidatione, sic quatuor, aut quinq; horis tota distil-
labitur aqua. Supra aliquæ olei guttæ supernatabunt
rubei coloris. Maxima diligentia, & arte separandæ
sunt, fragrantissimi odoris, nec aqua à suo odore dege-
nerabit, quam venalem exponunt. Prolectum oleum
erit paucae quantitatis, vt vix ex sexcentis libris, vna
olei vncia excipiatur. Sunt etiam qui vitreo vrinali in
aquæ balneo ex solis floribus oleum cum aqua eliciunt,
aurei coloris, mirabilisq; odoris: sed quàm minimæ
quantitatis. Si aquam quæ prius ex alijs floribus ma-
nauit, super alios flores irroraueris, mox distillabis ex
aquâ prætiosiori odoris, & olei maioris quãtitatis erit.
Ex tot, & infinitis plenè vtilitatibus vidi melancoliæ fe-
bribus contagiosis, stomacho, & matricis doloribus
præstantissimum esse pharmacum.

Oloratum oleum ex Citriorum floribus, & corticibus.
Cap. IIII.

Odem modo è floribus Citrij educitur oleum, & ex quadraginta florum libris, vix dragma elicietur. Differt ab eo, quod sit colore candidius, & odore infirmius.

Oleum odoratum ex corticibus Citrij.

Citrij cortices inciduntur vsque ad album medullæ, induntur vitreo vrinali cum fontana aqua ad ignium cinerem, ex ducentis fructibus vncia elicitur præciosi olei, quod cum aqua promiscuè effluit, segregaturq; ab aqua. Plus ex acerbis quam ex nimium maturis excurrit. Si cum foraminulenta radícula, corticis ramenta fiant, parcius oleum colligitur, quia maior spirituum pars euanescit in auras, & odor difflatur. Sed si taleolis dimidiati ferè digiti dissectis, ac frustilla tim concisis vteris minor iactura spirituum fiet. Si prius aqua cortices macerentur, eademq; aqua distillaueris, plus reddet olei. Ex paruis limonibus, quos vulgò Calabresche vocamus numero quinquaginta, vix duas drachmas elicies aurei coloris, in vitreo vrinali cum aqua collocantur cum ignis violentia, quia combustionis labem non extimescimus. Vires eius. Si oleum cum vino hauseris, viperarum, Scorpionumq; medebe-

ris veneno linendo vulnera cum lino. Perunctę na-
res contra febres pestilentes, & pestem se muniunt.
Gulam, pulsus manuum, pedumq; linendo contra
melancholiam valet, roborat stomachum, & confert
digestioni. oleum extractum ex primis fructuum ru-
dimentis Aurantij ad lapides in vesfca frangendos effi-
cax. Ex sex fructuum libris vnciam olei clari, & odo-
rati extraximus.

Odoratum oleum ex Rosarum floribus. Cap. V.

Mnium difficillimę extractionis est Ro-
sarum oleum, atq; in minima quantita-
te: sed suauissimi odoris, vt referato va-
se, in quo oleum conditur, in Rosarij
medio florentis commorare videaris. In
supra memorato vase decem librę aquę infundantur,
atq; florum quadraginta, ac ingentis vi ignis maxima
aquę quantitas educitur cum oleo, quod delabitur in
receptaculum, difficillimęq; quoq; colligitur. Stilla-
titia aqua in longissimi, & angusti colli phialam indi-
tur, vsque donec infundendo, vt ad summum os perue-
niat. In solari finito plusculis diebus: nam oleum so-
lis calore ab aquis separatur, & plus aeris nactum, le-
uiusq; factum, sursum euolat, & in oleum abit; nam bul-
la statim in fundo orta altum petit, cuius rei ego specta-
tor mirabundus super natans oleum pluma derasi, &
collegi. Nos id casu animaduertimus, quod nunquam

puta ramus ex rosis oleum colligi, cum non pinguis essent substantiæ. Ex hoc experimento edocti alios modos in alijs tentauimus, voto successit, & amicis indicauimus. Ex Rosarum decoctionibus ramenta, quæ à pharmacopolis reijciuntur denuò cum aquis distillata, & aquam odoratam, & supra aquam pingue quoddam odoratum in album oleum reduximus.

Oleum odoratum ex Myrti floribus. Cap. VI.

SI triginta florum librę Myrti in vaporario reponantur cum sexaginta libris aquæ fontanæ vrgente vi ignis in pilei rostro, labuntur in receptaculum trigintaquinque odoratæ aquæ libræ; atque per summa aquæ oleum supernatabit: sed paruæ quantitatis odoratissimum. Et si super extractam aquam tantumdem florum admiseris, & aqua fragrantior, & mira olei quantitas recipietur. Ex teneris ramorum summitatibus Myrti aquam extraximus etiam odoratam, & oleum: sed oleum nigri coloris prolicitur.

Oleum florum Caryophyllorum odoratum. Cap. VII.

Non paruæ erit diligentia si paucitas odorati spiritus qui in sublimitate frondium subsistunt, fouenturq; ab impura sui mole vindicabis. Ex tribus libris frondium Caryophyllorum cum pauca aqua

aqua urgente vi ignis, cum aqua oleū eduximus rubicundum odoratissimum, simile illi quod extrahitur ab exteris Caryophyllis. Exit cum aqua lactea, argumentum quod sub ea oleum lateat. erit olei quantitas paucissima, vt vix duas oculi lachrymas æquet.

Oleum odoratum ex Iasemini floribus. Cap. VIII.

SI aquam, quam à vase vitreo testudine dicto vaporario ex domestico Iasimino prolexeris in vas angusti, longissimiq; colli indideris, mox ad insolādum apposueris, quemadmodum in Rosis diximus, ascendent paulatim bullæ quæ in summe suæ aquæ in oleum abeunt. Supernatans colligitur purissima penna, recondiēdum vitreo vasculo bene operculato. Vel si mauis, erit quædam vinctuositas preciosa, & fragrantissimi sui floris.

Oleum odoratum ex floribus Lauendulae. Cap. IX.

HERBA, & Flores fouentur in vino prius, vel aqua aliquantisper, mox distillantur. Sic quoquomodo distillaueris, prolapsum oleum, & aqua odoratissima erit, quippè odor in sua tota substantia mergitur. Aeneo in vase quod supra memorauimus merguntur flores Lauendulae in magna aquæ fontanæ quantitate, & subiectis candentibus prunis, foras oleum, & aquam extillabit violentissimi

lentissimi odoris. Extrahitur etiam è frondibus, & simul ex floribus, & frondibus olei color in nigro rufescens. è spica fragrantior excipitur, vt illud quod ex Gallia prouenit, vbi florum ingens copia.

Oleum odoratum ex Rorismarini floribus.

Cap. X.

Vex floribus, ità ex frondibus etiam Rorismarini præstantissimum elicatur oleũ. In mense igitur Maio, quando planta plus satis eo tempore floribus, & frondibus veluti quodam viscoso humore, & lentore scatet; carpuntur flores, & summitatis ramulorum florentium, qui æneo vase repositi, effusa vberim aqua, subijciantur ardentissimæ prunæ, videbitur illicò è rostro lapsum in receptaculum oleũ coloris aurei, & ex solis frondibus viridis obscuri. Oleum quod supra innatat, colligitur ex siccis frondibus minus olei: sed plus coloris. Contrarium ex viridibus. Præter innumerabiles Rorismarini virtutes, quibus scatent Medicorum libri, validissimum experti sumus ad stomachum confirmandum, ad omnes neruorum infirmitates tenfos liniendo. Roborat caput, epilepticos iuuat in vino haustum. Ad fugandos descensus, ad vocem perditam ex frigida causa.

Oleum odoratum ex Absinthij floribus.

Cap. [XI.]

X Absinthij floribus oleum exugitur validissimum contra quam cæteri cærulei coloris. Colliguntur igitur floridæ comæ Absinthij in ramulorum cuspidibus virentes, quæ in æneo vase cum aquis mergantur, suppositisq; ignibus manat copiosa aqua cum oleo cæruleo validissimo, odorato, & amaro. Ex herba sicca oleum non exit adeò viscosum: sed minori copia. Est & aliud genus sylvestris ubiq; fruticans in ruderibus Puteolanis, & maritimis, vulgatius, amarius, & odoratius, floribus racematim congestis. Ex hoc cõmendatius oleum aromaticum non coloris tam cærulei, & maiori florum copia. Si obscurum oleum denuò cum aqua distilletur, clarius euadit, & hoc denuò distillatum transparentius profectò: sed suum retinet colorem: nam semper ad cæruleum tendit. Vi-res innumeræ: Sed nos his tantum contenti erimus. Mirificè stomachum roborat foris illinendo. Si puerorum alui eo linantur vermes interficiendo, ex imo eijcit. Conducit corporis fluxui. tollit obstructions, obstat venenis.

Odora-

Odoratum oleum ex Maro. Cap. XII.

Ruticat apud nos herbula quædam vulgaris notitiæ, quam Sampsuchum Marum, vel Amaracum vocant, puto nostratam Maioranam esse, vegeti, & fragrantissimi odoris, cuius spicatae summitates, & floridæ carpuntur, & vasis iam dictis induntur, nec insolenti more exploditur aqua, & oleum coloris aurei, & si nares consulantur, cæteris odoratius. Præstantissimi est usus ad cerebrum, quasi à Deo ad hunc solum usum creatum, roborat memoriam; capitis doloribus prodest. oleum aqua immixtum, & agitatum, naso absumptum ad stillicidia iuuat; stomachum restaurat.

Odoratum oleum Menthae, & Calaminthæ. Cap. XIII.

Rato mentas odore percurrit Mentha in acetarijs, & dapibus nostris, ob id ad medicamenta eius oleum accersitur, vnde maximo spirituum oblectamento è Mentha exugitur oleum. Colliguntur è cauliculis fastigijs tenues spicati purpurei flores in siccis locis enati, nam pinguibus, & riguis hebescit odor. Compositi in supraenarrato vase, eodemq; modo distillati, è viridi herba, oleum viride nigrans exugitur, sine flore,

vel

vel semine parum, aut ferè nihil excipies. Ex trecentis frondium libris ferè vncia labitur. Eodem modo ex calamentho (quasi pulchra Mentha) oleum elicatur coloris auri vegetius, & præstantioribus viribus, vt natura est feris herbis, cum Mentha satiua sit. Olei munus est illitum lac coire non posse, roborat stomachum; contra serpentum venena valet, fronti illitum, si capitis dolorem non tollit; ferè mulcet.

Odoratum oleum è Pulegio. Cap. XIII.

Olliguntur verticellati floridique; vertices Pulegij tempore suo, tempore, quo floribus, & seminibus ditissimi. Possunt etiam in solstitijs distillari, quia eo tempore etiam florent: nam à parente etiam reuulsum, & pensile, & in carnarijs ipsis brumali tempore refloret. Flores & ramuli æneo vase induntur, ac solito more oleum exugitur lutei coloris exsuescentibus. Oleum aqua remixtum, ac naribus haustum prodest cerebri distillationibus, roborat stomachum. Vuluæ doloribus prodest, ac prouocat menstrua; Serpentum venena hebetat; gargarizatum prodest schirantiæ, valet ad tentos neruos, & fetidos, oris halitus emendat, reuocat eos qui animo deficiunt.

Odoratum Origani oleum. Cap. XV.

Acumina præteritium cauliculorum origani colliguntur cum suis spicatis thyrsulis femine, & floribus confertis, simul etiam cum frondibus, nam immortalis viret coma. Eliguntur è locis soli conditione lætis: nam ibi lætius fruticant: hæc vase æneo induntur, & vrgenti igne supposito, elicitur oleum aurei coloris iucundi: sed violenti odoris; Serpentum venenis vino potum aduersatur, linitum febrili malignitati obstat.

Odoratum oleum è Salvia. Cap. XVI.

Via idem modus, eademq; operatio, ideò repetita doctrina non eget. Colliguntur fasciculi floridi purpurei Salviæ ex locis asperis, & siccis, cum suis seminibus, reijciuntur folia scabra, squalida, retorrída semper, & exucca; nam si spicæ floridæ, seminosaq; non fuerint, vix pusillum, vel nullum dabunt oleum; si plusculum quæris cum madidis linteis alternatim positis, & depositis à grassantis vi caloris ignis defendantur. Cuius vis ad muliebres locos ad stomachum roborandum, & contra animalium venena.

Odoratum oleum Chamæmeli. Cap. XVII.

X Chamæmelo, quæ in macro solo nascitur, colliguntur flores in summis cauliculis aurei bullati, suaueolentes, quando florere incipit, nam à summo contra cæterorum morem florem auspicatur. Ex centum florum libris non nisi olei binę drachmæ manant viridi coloris. Bibitur contra Serpentum ictus & calculos. Linitum febricitantes sanat, si mox operimentis integatur, vt sudor euocetur.

Odoratum oleum Artemisæ. Cap. XVIII.

X Chamæmeli floribus non variat, nisi odoris disparilitate; ob id ramuli decerpuntur, qui fustigentur auri colore bullis, ex trecentis libris vix vna excipitur olei vncia. Ex viridi plus olei: sed minus colorati, è sicca minus olei plus coloris nempè aurei. Muliebribus malis medetur; ob id parthenia prius vocata, partus enectus extrahit, menses & secundas cit, calculos deturbat.

Oleum Ruta odoratum. Cap. XIX.

X locis apricis, & siccaneis decerpuntur ex rutaceis fructibus flores lutei cum suis capitulatis siliquis, grauiissimi odoris, & saporis æstate hiantibus. Syluestris longè acrior. Induntur vasi, &

feruidis fornaculæ ignibus imposito cum aqua, oleum, & aqua iugi confluuiò, irrequietoq; stillat, grauem vibrans odorem. Ex quinquaginta libris vix duæ drachmæ eliciuntur coloris viridis. Auribus in surditate infunditur. Contra morsus venenosorum animalium, efficax; visus aciem exacuit.

Fœniculi odoratum oleum. Cap. XX.

X locis apricis, & modicè saxosis vulgaris Fœniculi. Si quis primas ramulorum, germinationis legerit cum suis spicis, & subluteis floribus, indideritq; iam sæpius memorato vasi ad ignem, oleum eliciet odoratissimum, & viride. Cuius vsus ventris tormina mitigat ex flatu orta; ad excitandam oculorum, aciem paratur. Contra Serpentum ictus bibitur. Stomachum sedat. Sed si rotunda muscharia in orbem, radiatim circinata suo femine onerata in aquis biduo madescant, indè vi ignis oleum exugitur, & coloris aurei iucundissimi odoris. Ex tribus libris ferè vncia exugitur: sed intra annum amarescit. Ex syluestri verò odoratius, & medicatius elicitur: sed à domestico dulcedine desciscit; nam gustu est acriore. Sed à Germano amico edoctum experimentum non reticebo ad extrahendum à fœniculo gummi quoddam ad valetudinem tuendam nequaquam spernendo. Fœniculi caules in summo vigore, ac medio pullulatu existentis in
taleolas

taleolas palmares dissecti in vitreum tubum, vel argillaceum vitro sublitum palmaris latitudinis, & sesquiduorum longitudinis immittuntur, donec tota cauitas expleatur; cuius fundus semirotondus, & foraminulentus hic in fundibulis inseratur, vt fundū complexu suo æqualiter infundat, & superna parte optimè obturata, infundibili rostrum per ferream patellam traijciatur, cuius imum os in receptorium vitreum, immittitur supra patellam ignis vndequaq; excitatur: sed à tubo palmari longitudine distet. Tubo igitur incalcescente ex Feniculi segmentis guttulæ quædam exudant, & ignem vrgentem fugientes per humidum foraminulentum in infundibulum, & ex eo in receptorium collectæ gummi præstant qualitate feniculi æmula.

Ex Anisis odoratum oleum. Cap. XXI.

Olliguntur muscarij Anisorum semina, & prius aquis macerata in vase ducto projicitur aqua & oleum suauissimi odoris, & saporis ex tribus Anisorum libris exugitur vncia vna olei, hieme gelasit: sed minimo calore liquefit. Si vis ne id contingat; distilletur denuo cum aqua vite. Oleum erit coloris albidi. In annum amarescit. Eligitur semen recens & vegetum. Commanducatum, oris halitum suauiolem facit. Præcipuum ad ructus, ideò inflationibus stomachi, & intestinorum torminibus medetur. Stomachum roborat. Contra animalium

lium aculeatos ictus bibitur. Epilepsiam & vertigines discutit.

Corianni oleum. Cap. XXII.

EX multo Corianni semine pauca eligitur olei quantitas, vt ex tribus libris vix vna drachma extorqueatur coloris aurei, & difficillime distillatur, Valet capitis doloribus.

Ex Lauro oleum. Cap. XXIII.

LEguntur Lauri fructus Ianuario mense, vase, & more solito distillatur, ex sex baccharum libris vncia exugitur vna nigri coloris: sed vehementissimi odoris, & saporis. Exugitur quoq; oleum vrnali vitreo cum cineribus, Valet ad dolores artriticos, & ad tentos neruos. Serpentum venenis resistit.

Ex Cupressi fructu oleum. Cap. XXIIII.

CUPRESSO mare (nam foemina sterilis est) non galbuli qui nascuntur: sed in his intus dedit primi genia per quam minima Natura. Nam his dehiscentibus semen decidit praetenuis, & exile, neq; facile colliguntur, praeterquam a peritis, nam distillantur, & euolant. Ex

se-

sexaginta libris exugitur olei vncia viridis coloris, & odorati. fructus colliguntur Februario Mense. Vis maximæ constringentiæ.

Odoratum oleum ex radicibus Angelicæ.

Cap. XXV.

X duabus libris radicis Angelicæ in vase vitreo retorto ad cineres cum aqua, aut. vrinali vitreo prodit dragma vna olei.

Quomodo olea præstantiora, & validiora fiant.

Cap. XXVI.

Oleum præstantius, & validius eueniet, si post distillatum, aquam cum oleo exuctã super alia recentiora semina effundatur, & mox distilletur, & aqua etiam, & oleũ distillata super alia semina superfundatur, & tertio aqua, & oleum denuò distillatum super alia semina diffundatur, & postremum validius, & præstantius erit. Exempli gratia. Capiantur sex librę Anisoforum cum sua aqua, vt diximus, & distillentur. Mox oleum, & aqua super alios seminum sex libras, denuò affundantur, & simul distillentur, & tertio idem fiat. Postremum oleum exuctum miræ erit potentię, & operationis.

IO. BAPT. PORTAE
NEAPOLITANI

Distillationum,

LIBER QVARTVS.

De distillatione oleorum exoticarum
plantarum.

PRO O E M I V M.

Diximus de olei florum, herbarum, feminumq;
nostratum, reliquum est de oleis extrahen-
dis exoticarum plantarum; scilicet Cinna-
momi, Piperis, & aliorum, quæ ex disitis
Indiæ locis meridiei, & orientis nobis adue-
huntur.

De oleo Cinnamomeo odorato. Cap. I.

Ncipientur à decantato illo oleo Cinnamomeo, quod inter exoticas plantas principem sibi vindicat locum; nam vehementissimo odore totas aedes, in quibus repositum est, replet, & si odore, mirificisq; dotibus, cum plerisq; conueniat, id sibi tamen vendicat singulare, quod etiam in delicijs principum habeatur, & in esculentorum condimentis. Ex maxima Cinnamomi quantitate, primum quod animaduertendum est, feligantur cortices illi qui gustu vim acrem mordacemq; sibi asciscunt, nam qui insipidi, & gustu fatui, aut nullum, aut ineptum oleum exudabunt. Cortices grosse contundi debent, ac biduo prius in aqua macerari, mox aeneo vasi indico cum decenti aquae quantitate, subiecto quantum vis igne aqua cum vapore e corticum venis expresso in oleum versus per canalem in receptaculum regurgitabit, & vapores simul in receptaculum ingressi, in oleum & aquam soluuntur. olei color aureus rufescens. Spiritus ille a molis suae contagio exutus, in oleum abit prestantissimi, tenacisq; odoris, vt distillando cenacula grato odore repleat. Nec in hac arte nobiliter exugitur. Ex Cinnamomi libra egregiam operam nauando, saepius drachmam extraximus; Possumus etiam vitreo vrinali cum decenti aquae quantitate

M per

per arenam elicere oleum . In distillatione lactea aqua irrorat primo; quam bibendo os, & fauces incendit, argumentum in ea esse olei quantitatem: nam oleum, in aquam agitatum, cum videri oleum desijt, lactescit aqua, vnde soli exposita, abit lac in exiles olei guttas, & videbitur oleum sub aquis fluitare. Et quia Cinnamomi spiritus calidi sunt, & tenues, illico in altipetos vapores vertuntur, & primum in oleum abeunt, & tunc inum aqua petit, & si alia sint immerfabilia, Olei maximus ad omnia vsus. Quæ nouimus dicamus. Stomachum, & caput roborat, ac viuificum calorem auget. Memoria, cordi, & animo prodest. Labantes euandosq; vitales spiritus toto in corpore restau- rat, eumq; vegetiorem reddit. Contra venena, & virulentos ictus demulcitricem, & domitricem vim habet.

Oleum exoticorum Caryophyllorum. Cap. II.

Vocamus Caryophyllos flores, qui nobis ex India aduehuntur, ex atro rufescen- tes, capitati exertim in aduersus quatuor denticulis se se stellatim decursantibus. odorati, gustu acres, subamari, quorum maximus apud nos vsus, non ad obsonia modo: sed ad multa quoque medicamenta. Caryophylli non exacti us tundantur: sed plenius indantur vase æneo cum aqua, ac violento igne exugitur oleum coloris rubri: sed leuis aurei coloris. Ex florum libra vnciam olei exu-

ges; Sed si integri in vase reponantur, post olei exustio-
nem surgentes humiditate inueniuntur, si ita saccha-
ro condiantur, miri saporis eueniunt, ac stomachum
mirum in modum iuuant. Si ex ficcari finas, denuò
reuendi possunt, nec fraus detegitur, nisi gustu expe-
rimentum sumatur, nam languentis saporis sunt sto-
machum, caput, & cer roborant. Delet febrium con-
tagia. Dentium doloribus instillando guttam, tollit il-
lico dolorem ex causa frigida. Prodest memoriæ, &
mulierum locis haustum in vino stomachi nauseam,
sedat. Tollit sincopem, & capitis doloribus ex frigi-
do ortis. Si commissuræ linantur, medetur.

Oleum nucis Myristica. Cap. III.

Oschocaryon Græcis, nobis ea imitatio-
ne nux moschata dicitur, & myripfica,
quasi vnguentaria nux: nam iucundissi-
mum spirant odorem, vt cum Cinnamo-
mo de odoris suauitate certet. Eligantur
recentes, & ea recens est quæ nullam senserit cariem,
ponderosa, præpinguis, vt si pungantur aculeo, confe-
stim è vulnuscule illo, oleagineus manet humor, dam-
natur leuis exucta nigricans. In olei extractione nulla
ab alijs disparilitate variat, nisi ignem plus, vel minus
adhibendo: contunduntur minus curiose. inde aquis
macerandas finito per noctem, & diem soli vedendas,
mox igni traduntur, cuius vis maxima, ex sex libris vix

vn̄cia vna liquidi olei elicitor, reliquū in vasis collo sublimatum, in vnguinis formam reperies. Quod si aquæ remisces, ac denuò distillabis, aliquam olei quantitatem etiam elicies. At si sub dio aquis pluuijs, & sereno cœlo reliqueris per mensem, vel duos, & mox distillabis, ex singulis libris singulam vnciam exuges. Vfus ad ceruicis linitiones, contra capitis descensus, & iuncturarum dolores.

Oleum Cardamomi. Cap. IIII.

Rana sunt quedam apud seplafias, quæ vulgo grana paradisi dicuntur. Græci Cardamomum vocant, quod amomo non sit dissimile. Eligatur graue terenti pertinax, farctum, odore nares feriens, gustu acri, subamaro, mordax; quod gustatu linguam adeò vellicet, vt os totum igneo feruore deflagrare videatur, tanta ei est comburendi licentia, si tale non fuerit, intelligito exoletum. Induntur grana vrnali vitreo cum aqua ad cineres ex tribus libris vix drachmam olei proleximus. oleum stomachum imbecille, roborat, fert eis auxilium, quos deliquerit animus. Culinis etiam per condimenta creber inualuit; nam gratam palato acrimoniam exhibet. Auxiliatur comitialibus. Distentos spiritu, discutit.

Oleum Piperis . Cap. V.

Dferuntur ad nos ex India à piperiferis arboribus grana rotunda, vulgo, Pepe dicta. Eligitur non omnino nigrum, & corrugatum: nam grana quæ legitimam maturitatem senserint, ex solibus torrefacta, rugis deturpantur, reijciuntur pertusa, & quæ cariem senserint: sed densa, & farcta. Sentit enim Piper carbunculationem, & cœli iniuriam, (vt aliqui tradunt) sic vt grana cassa, & inania exhibeat. Nec linguam vellicant. Sunt qui Iuniperi granis adulterent. Alij granis Virgæ sanguinariæ, cum nacta fuerint à sole retorridam rugosamq; maturitatē, postquàm cum siliquastris feruidis aquis ebullierint, quæ apud nos sæpè sæpius Piperis vicem præstāt: nam tam emula facie Piper imitantur, & rugas, vt nisi gustus consulatur, nullo insigni discerniculo notentur. Sed præstans signum electionis, vt linguam, & palatum consulas, nam ea vehementer vellicant, calefaciunt, & exurunt, cum sapore quodam amariusculo. Si integrum ponatur in vase æneo cum aqua, & maxima vi ignis vrgente, oleum exugitur, vt ex tribus libris vix sesquidrachma eliciatur. sed Piper adeò integrum, & incorruptum remanet, vt pharmacopolas fallat, vt denuo pro integris vendantur. Si contundantur, & macerentur plusculis diebus, plus olei dabit. Serpentum ictibus maximè auxiliatur. Tormina ventris discutit, appetentiam inuitat, ac cibi auiditatem molitur.

Oleum

Oleum ex nuce Indica. Cap. VI.

X India nobis adfertur nux Græcis caryon Indicum dicta, prægrandis globus, circinata rotunditatis, multis involucris intesta, nucleo intus molli, candido, carnosio. Medullæ libra in supra memorato vase imposita; vt ignis spiritus emissi in humorem soluuntur, ex sesquiuncia elicitur. Vase vitreo obtorto, ac probe superlutato, vel in cupellam arenariam imposito cum sua aqua leui igne distillata.

Oleum est aurei coloris rufescentis.

IO. BAPT. PORTÆ
NEAPOLITANI

Distillationum,

LIBER QVINTVS.

De resinis distillandis.

PRO O E M I V M.

Sunt, & sudoriferæ plantæ, quæ sudoris vice ex se vel fauciatae gummi, & resinas fundant, quæ viscosæ tenacitatis, & consistentiæ sunt, vt cū ignis feruorem experiãtur, in ampullosas excrefcencias tumeant, & per collum distillatorij in inferiorem ampullam integræ defluãt. Nos vt ab ignauis partibus tenues segregentur, & in oleum abeant, vt ad medicamenta, vel odoramenta vberiores virtutes adipiscantur, nouo vase, nouo modo, ac nouo, & industrio artifice opus esse existimauimus, vt accuratiorem curam, & diligentiam, quàm in alijs efflagitatur, impendat. Vt rem igitur exordiamur.

Fornacula, & vas quibus Resinarum oleum eliciamus.

Cap. I.

Nabeto vas vitreum non laxioris vteri: sed mediæ capacitatis, recto collo, quo sine ascensu, & labore vapor rectè fluat. hoc vas quia instar instrumenti musici leutum, vel testudinem efformatum est, testudinem vocamus, vel si mauis, obtorto vitreo vase vti poteris. hoc luto obducatur, quod ex tomento, equino fimo, & liquida argilla per mixtum sit, à ferreo bacillo optimè subacto vix cultri crassitudinem æquet. Post igni vel eius vice, soli credendum, vt exiccetur, mox denuo luto loricetur, sicceturq; vsq; donec pollicis crassitudinem transuersum æquet, ne cum igne senserit, in rimas fatiscat. Collum inferioris ampullæ os traiciatur, ne qua parte inter se committantur linoxylino oui albugine, triticea farina, & viua calce illinantur, occludanturq;, ne tenues vapores expirent. Demum resina repleatur, vt duas aluei partes occupet. Fornax superioribus assimilis, nisi quod summa tantum testudo foramine aperta sit, capacis vteri vasis intromittendi in quo adamussim sedeat, vt vasis imum cum fornacis planitie coëquetur. Imposito vase, superponantur candentes prunæ, vt vbi calefieri ceperit, & prius aquæ post olei effluuium ceperit, acriori igne vrgetur,

getur, & infra languidior ignis subditur, nam vbi resina in ampullas extumuerit ad summum se erigens, & per vasis collum effluere tentans superiori calore repercussa, & reuerberata deprimatur, & comineabit retro, & sedabitur bullientis resinæ vapor, & hoc artificio per collum vasis defluens, inferior ampulla distillantes olei guttas recipiet absq; super excrescentis timore, & combustione.

Mastiches oleum quomodo extrahatur. Cap. II.

Estiuus temporibus Lentiscus Mastichen sudat, quæ solis officio durata, gummi modo coit, peculiariq; vocabulo Mastiche vocatur. Hallucinantur autem qui ex ea oleum elici posse putant, eo modo quo aliæ resinæ solite sint: sed modo quæ superius diximus. Obducatur vitreum vas, quod vernaculo vocabulo leutum vocamus, luto, mox in illud Mastiche iniiciatur, vt duas aluei tertias repleat, ac supra fornacis testudinem collocetur. Supra cinis sternatur, vt coequetur planities. Vasis rostro vitrea ampulla subijciatur ingentis vteri, quæ stillantes guttas recipiat. Supra incendantur prunæ, paulisper donec exhalantes partes per vasis collum in inferiorem ampullam stillare incipiant, tunc vrgeto ignem, vt Mastices intumescens bullæ vasis supremam partem attingentes, ex calore regurgitentur; castigentur, coganturq; infra guttæ in sudorem solutæ per canalem defluentes in

N oleum

oleum abire . Nec inane opus efficiet, qui spongia aqua frigida madefacta, sæpius receptaculum detergat superius, vt suo rigore in oleum abire cogat . Cum subiecta ampulla rubescit, & aqua olei speciem repræsentabit, ignem infra accendes sine resinæ tumefactiones vbi oleum nigrum colorem contraxisse vides, tunc amoue ignem, ne vstrinam oleat, nam rei combustionis argumentum est, ac frigefacta fornace, submouetur vas liquorem continens, & natantes guttæ argenteo cocleari, vel alio quouis modo recipiantur, aureo colore renidentes, odoratæq; foris stomacho linendæ stomacho roborando, confirmandoq;.

Oleum Carabis quomodo extrahatur . Cap. III.

As Leutum vocatum luto obducito eo modo, qualem supra exposui, ac Carabe incuriose contuso replebis . Mox fornaci imponere conuenit, incendaturq; circularis ignis, qui per semipedem à vase distet, vt paulatim calefieri condiscat, paulatim approximando, dum supra vas supra modum incaleſcat, & in hac re summa opera, summaq; ponenda est cura, ne turgescens Carabe, in receptaculum labatur. Sic sex horarū spatio prodibit odoratum, & aurei coloris oleum . Sed inter diu per aliquot dies soli credendum : Sed à viris solertioribus alia distillandi ratio inuenta est minus operosa, minus sumptuosa, & minus incuria aliqua

qua si erratum sit, damnosa. Indatur carabes vitreo vase obtorto bene foris luto munito, ac subiecto igne, totum foras emanabit: sed odoris feditate non cariturum. Tunc si odoris tedium abolebis. In vitreum urinale copiosa aqua affusa redistilletur, & coloris prodibit aurei, & minus tædiosum, & iterum obtorto vase repetitum, vstionis virus magis euanescit. Ex libra vna duæ vnciæ euenient, cuius vires ad epilepsiam proficua, nares ac pulsus linendo, & ad cicatrices corpori concolores corpori reddendas.

Oleum Belzoini.

Cap. IIII.

X Belzoino vocato præstantissimum etiam oleum elicitor, siue resina, siue succus sit, qui æstiuis diebus, scarificato truncato, è vulnere pinguis exudat, ac sole arefactus, gummi modo adolescit, inter omnes olfactu blandissimus. Contusus vasi inditur iam dicto, ac super incenso igne, sine virus redolentia, vegetissimi odoris oleum exhibit cum sua aqua, & per se iucundissimum, & ad vnguentorum vsum alijs odoribus admiscendo. Possumus etiam æneo vase iam recensito cum aqua contusum immittere, ac ex more distillatum oleum dabit virosum redolens, & ex singulis libris singulæ veniunt vnciæ. Si vitreo retorto vase distillabis obducto luto cum ignis violentia, & nigrescens coloris, nec sine vstillaginis nota deterius, præstan-

tissimum verò si quis aquis immersum denuo distillabit, & aurei coloris exhibit, nec vstillaginem recipiet, vel contusum in vrinali cōiectum, & aquis demersum, in arena languida vi ignis ad vasis collum ascendens, translucidum excipitur, & cum aquis denuo ad balneum distilletur, & oleum manabit præstantissimum. Caput roborat, & ad frigidos valet neruorum dolores.

Styracis oleum odoratum. Cap. V.

X Styrace arbore in odoriferis syluis frequentissima manat resinosa lachrima, flauentis, vel rubescentis coloris, gratissimi, & pertinacis coloris. Cuius duo genera ex eodem arbore sicca, & liquida. Dicemus de sicca. Styrax in offas digeretur immittendas in vas iam superius dictum. Super iniiciuntur prunæ, vt calefiat, & oleum manabit fragrantissimi odoris. Ex singulis libris singulæ vnciæ excipiuntur. Iniicitur etiam in vas æneum cum aqua, eodem modo etiam oleum exugitur ad vnguenta, sine nidorositatis feditate dubio. Sunt qui obtorto vase eandem operam peragant: sed infra ignē minus luculentū ardere oportet, & minister eum magna arte moderetur, ne vstillaginem resipiat, & si nigrum fuet oleum, rursus in aqua distilletur, & aurei coloris, & iucundi odoris prodibit. Liquidum Styrax grauissimi, & violentissimi odoris, vt non sine molestia caput tentet; quia viscosæ lentitiæ tenax, &

cum

cum ignem senserit, infra in bullas extumebit, per vasis leuti collū infundatur liquor, mox detergatur quā diligentissimè fistula colli, ne defluentes per eam guttē vitium contrahant, eiusq; nidore defœdentur, mox ignis superaccendatur, non infra, quia illico extumescens per vasis collum regrederetur, ne ab ignis violentia superioris deprimeretur. Tunc ex eo oleū manabit odoratissimum alijs vnguentis admiscendum.

Oleum ex Balsamo occidentali. Cap. VI.

Ffertur ad nos ex Hispanijs liquor quidam concretus albus exigui, sed iucundissimi odoris, qui cum virtutes omnes Orientalis Balsami expleat, occidentale Balsamū appellatur. Magni apud nos pretij. In frustra diuisum, traiectumq; per fistulam vasis in alueū, supra ignis accendatur, ac more solito non intumescēs, euaporabit, quod vbi cæperit vapores educere, & ex se humidum exonerare, ignis ne deficiat, ne fluorem intercipiat, quod si vstillaginis labe aliqua pollueretur, & nigri coloris, aqua perfusum, & immersum redistilletur, & suauius, & coloratius exhibit, ex libra vna vncia exugitur olei. Mirę sunt eius virtutes ad epilepsiam, si sub lingua habeatur, vel lineatur palatus, & ad vulnera conglutinanda.

Oleum odoratum Thuris. Cap. VII.

X Thuriferæ Arabia regione nobis Thus adfertur laxato enim sui arboris pregnãti cortice plaga, sub feruentissimis canis æstibus manat Thus, quo vtimur in suffetibus. Eligitur crassum, pingue, recēs, odoratum, vt vberrimum oleum reddat. Repletur Thure vas, contuso applicatoq; supra fornacis testudinem, vbi caua in medio pettusa est, ac superposito vehemēti igne, infra languido substrato, expuit in receptaculū oleum, quod suauem eructat odorem: sed plus tibi feceris satis, si spongiam præ manibus habens, receptaculum forinsecus aqua refrigeres, ita enim oleosi spiritus, qui per receptaculi alueum se agglomerant, in se ipsos reciprocantes, eorum feruore refrigerato, castigatoq; in oleum sese cogunt, suauis odore fragrantēs. Vel indito Thus in vas, & tribus libris Thuris adijcito aquæ singularem in obtorto vasæ luto loricato; accenso igne supra, & infra, & ea quæ ante diximus facito, sic olei vna, vel duæ vnciæ prodibunt cum aqua aurei coloris, quod odoratum halitum reddat.

Opopanacis oleum. Cap. VIII.

Effluit Opopanax succus è laxato messibus caule ferulaceo, vel incisa radice, dum recens erumpit caulis. Eligitur leuis, pinguis, friabilis, tener, odore graui. ob id ad medicamenta oleum expetitur, nam odoratum halitum non reddit. Contractum inditur in dictum sæpius vas optimè luto munitum, ac fornaculæ committitur ad incallescendum. Sex horis supra leniter ignis ferueat, dum aquam euomat. Mox infra accenditur, & oleum scaturiet: segregatur ab aqua. Ex libra vna sex drachmæ fatis sunt. Si denuo in vas impones, aqua affusa, quæ non minus dodrante super emineat, accendaturq; ignis infra, vsq; eo dum oleum, & aqua manabit, parem operã impendendo, & limpidius, & liquidius oleum tibi parabis.

Oleum Hammoniæ. Cap. IX.

N Cyrenaica Africae regione stillat lacrima in arenis, vnde Græcis nomen Hammoniacum, Resinæ modo, vel gummi è ferulaceo frutice. Eligendum pingue, & Resinosum, vt ex eo oleum medicamentis educamus. Dilingitur vas luto, mox vbi sole occaluerit, refertur Resina, & igni creditur coquendum,

dum, vt oleum expuat. Alij aceto solutum obtorto vate absorbendum curant, & eandem operam impendunt, & rubei coloris prodibit.

Oleum ex Terebinthina Resina. Cap. X.

Optimam, tenuissimamq; Resinam in oriente Terebinthi fundunt, & quam cæteris odoratiorem, quæ non nisi è vulneribus manat ex omnibus Resinis ei principatus datur. Eligitur alba, perlucida, colore vitri, odorata, & Terebinthi plus referens. Calefacta surgit in bullas, sufflaturq; ob id solito vase, & more distillatur. Possumus, & retorto vase, arenis immersum: sed ignis plusquam leuis fiat, vas & receptaculum ex more refrigerando. Sic flavescente oleum pro singulis libris vncias octo exuges: nam ferè totum in oleum abit. In medendo contrahit vulnera: purgat, discutit, delingitur membrorum doloribus, & ad gracilitatem corporis emendandam; si ipsum in sole linatur non absq; mangonum vtilitate.

Oleum Picis. Cap. XI.

Pix ex pinu recipitur, cum æstate vulneratur, sudore deffluit ex Pinu inueterata anno proximo ab incisu. Antiquitus ante distillationis artem hoc modo exugebatur, auctore Dioscoride. Dum

Pix

Pix coquitur in æneis catinis, extensa supra prius arundinea tegete, ac lana supra tensa, è sublato vapore oleum elicitor. A tumente Pice, dum coquitur, attolluntur bullæ in orbis ambitu alijs rumpentibus, alijs subnascentibus, supra modum extuberant; ideò more solito distillatur. Optimæ notæ erit, quæ purior, leuior, odorator, nitidior. Exugitur etiam retorto vase vitreo leui igne ab initio, mox subiectis flagrantibus igni carbonibus, maximam olei quantitatem excipies: nam ex libra octo vnciæ colliguntur.

Oleum ex Cera. Cap. XII.

Ligitur Cera colore fulua, subpinguis, odorata, pura, & mollis referens mellis halitum, quæ in præarido lentescat, subigi facilis, mittatq; fila cum trahitur Mastichis modo, & recens non inueterata.

Fiant pastilli Cerei, traijciantur per collum vasis in alueum, ne collum maculent, accendatur ignis supra collum, vt superius admonuimus, & leui igne in initio, in fine aucto, & oleum exuges flauum. Ex libra octo vnciæ prodibunt. Si gelascit frigidis diebus reiteretur distillatio, aqua oleum tegente, vt liquidius proueniat, & quanto pluries, tanto liquidius. Est & alia conficiendi ratio. In fictili olla liquefcatur, adijciaturq; sarmentorū cinis, tribus Cerae partibus duas cineris adiecisse satis erit. Inditur retorto vitreo vase, & superpo-

O nitur

nitur igni in principio leui, mox cum halitus prospera se vides ad vasis collum, madefacto frigida aqua linteo, cooperies. Sic extenuatum, excoctumq; superioris frigoris beneficio, per canalem in vas deuoluitur. Si nigrum, & turbidum redistillandum. Sunt non paucae olei dotes, quas cognoscere volentibus ad medicorum libros, eos delego, vbi de Cera agitur. Oleum millecuplatam suae Ceræ vim refert. Sed præclaram habet virtutem ad cicatrices concolores corpori reddendas. Mulcendis neruorum doloribus, qui eis male torquentur.

Oleum Caphuræ. Cap. XIII.

Ncia Caphuræ molita in aqua forti dissoluatur, & supra aquam manabit oleum excellentissimum. Colligitur penna. Valet contra caneros, & vlcera malefica ad plagas reddendum, vel admiscetur cum oleo vulgari, taliterq; vnitur. vt non vulgare oleum: sed caphuræ oleū videatur. Vel Caphura minutatim concidatur, concisam in forti aqua, & ex halinitro, & chalcanto distillata, & clarificata in ampullam immittitur, & tripodi imposita, calido loco per diei medietatem statuo. Hoc modo liquata Caphura, vbi clara, &lympida supernatat, eandemq; ab aqua forti separatam per retortam distillo, ex qua distillabit oleum omnium pulcherrimū, & iucundissimum. Partium est omnium tenuium, & natura spiritali præditum.

107

IO. BAPT. PORTAE
NEAPOLITANI

Distillationum.

LIBER SEXTVS.

De oleo ex lignis extrahendo.

PROOEMIUM.

Dum adhuc distillandi ars rudis esset, ex lignis oleum exugentes illud in ollis, alijsq; vasis comburebant, quæ quia nidorosi halitus vstri-
nam expuebant, vel potius artis rudimenta, nec poterant sua ariditate ore absorberi, & pu-
tore: extrinsecus corpori linendo suas vires experiebantur. At nunc multiplicatis in-
uentoribus, ars ad summum peruenit, vt si-
ne nidoris offensa, & ore absorberi, & cor-
pori adliniri possint: Sed ne quid defecisse
videamur, maiorum adscita explicare non
tedebit, dum ex oleosis lignis oleum extrude-
re conati sunt.

*Vasa, & modi distillandi oleum ex lignis.**Cap. I.*

Xtruatur Fornacula ex coctis lateribus in rotundam, vel quadrangulã formam, trium pedum altitudinis, duorum latitudinis, in cuius superiori tholo planities in conchæ modum efformetur, vt velut lacus subsideat, in cuius medio foramen relaxetur, per quod infra vasis collum trajici possit, vt circum quaq; igni torreri possit. Vas vitreum luto æqualiter crustatum, vel argillaceum, vel æneum tenuiũ lignorum resegminibus repleatur, ex quibus oleum exurgere queris. Ori inditur operculum tenuibus foraminibus peruium, ex quibus distillandum oleum fluitet, nec superioris vasis ramenta decidant. Demum vasis collum ampullæ inferioris ori intromittitur, vt operculum interiectum sit, ora circumligabis, ne spiritum expirent, è cuius regione fornaculæ lata fenestra pateat, vt cum oleum in inferiorem ampullam descenderit, intropici possit. Postremo ab omni latere leui primum igne, mox acriori vrgeto, sic lignum in oleum liquefit, defluetq; in subiectam ampullam cum sua aqua. Cum prius liquor aquæ modò fluit, & desijt, sequetur oleum. Vel duas accipies ollas, alteram super alteram statues, superioris fundus angustis foraminulis

nulis peruius, inferior os latum habeat, vt æquè forami-
nulentum superioris fundum complectatur, commissu-
ræ super linantur luto duos digitos crasso, vt cum olei
defluxus ex superiori fiat, inferior sine flatuum expira-
tione recipiat. Mox ollam lignorum ramentis opple-
to; & imposito operculo commissuræ muniatur luto, ne
spiritum eructent. Mox fouea in solo fodiatur tantæ
capacitatis, vt inferiorem ollam, & superioris partem
excipiat, terra circumundiq; cõplanata, & pacta; tunc
carbones in strues congeruntur, & circumponuntur, &
incandescant. Sed si quo vis modo fumus è commissu-
ris erumpit, perit oleum, & lignorum ramenta in cine-
rem vertuntur. Vnde si fumus ex parte aliqua se sub-
stulerit, aggesta protinus argilla obstruatur. Cum car-
bones ardere desierint, & strues decumbet subsidetq;, ar-
gumentum est exacti operis, eruta è terra inferior sub-
strata olla, oleum & aquam excipiet, non sine fumido
odore ex materiæ vstione. & hoc modo ex Guaiaco,
Cupresso, Agalloco, & similium olea parabant. Nunc
autem artificiosius hoc modo parabimus.

Oleum ex Guaiaco quomodo exurgatur. Cap. II.

Lignum ex noua Hispania aduectum pa-
trio nomine Guaiacum dictum, vnicum,
& præcipuum est ad tenuissimæ luis vene-
reæ grassantis remedium, lignum tantæ
duricie, vt aciem ferri respuat, vt vix fer-
ri, aut scobinæ limationi cedat, interna pars medulla-

cea

cea ex atro rufescente. Hoc vlcera depascentia fanat,
 scabies feras, & cutem, cum tumet, in orbis ambitum
 callo squamatim compactili. Aliquando morbi furor
 in artus seuit, & ossa, vt nullo, nisi huic ligno cedat me-
 dicamento. Lignum igitur tenuissimè disseccatur, vt to-
 tum in minutissima abeat ramenta, eademq; diu no-
 ctuq; macerant in aqua vase diligenter obturato ne va-
 pore, aut vim suam expiret per hebdomadam. Dein-
 de vitreo obtorto vase capacitatis duplæ, bene foris ar-
 gilla loricato, igniq; lento imposito, ex libra vnciam
 exudabit. Possumus quoque obtorto vase, & benè luto
 crustato, sine aqua ignis violentia oleum extrahere: Sed
 obscurum, & fumi nidore male olentem: Sed si cum
 aqua iterum redistilletur, & virus quod oleum læsit a-
 bolebit, & lymphidum, & odoratum eueniet. At si idem
 iterum atq; iterum exequeris, & lymphidius, & fragran-
 tius prodibit. Oleum hoc internodiorum duri-
 tiem osseam, & maturitati rebellem illitu e-
 mollit. Vlcers, quæ per cutem perti-
 nacius serpunt, mitigat, extube-
 rantes tumores exæquat,
 qui in ossum occal-
 luerunt,
 erumpentes vndiq; pustulas cohibet.
 Oleum citius, & violentius o-
 perabitur, quàm sui ius,
 & cremor ebi-
 bitus.

Oleum ex Iuniperi ligno. Cap. III.

Vaiaco ligno naturæ dotibus & viribus vicina est Iuniperus, huic quoque fæda gallici morbi lues cedit sui odoris iucunditate, suauitateq; contra feuientis pestis contagia præualet; ex suo ligno odoratū oleum sudat ad multa quoque præcipua medicamenta: Lignum ascia dedolatur, vsq; eo dum abeat in scobem, quæ aliquandiu aqua macerata, vt remollescat, humoremq; liberaliter combibat aliquot diebus, inditur obtorto vase, & incensis prunis manabit foras oleum cum aqua, separatur eo more, & ex quinque libris vna exugitur olei vncia nigrescētis coloris, grauisq; odoris; quod si lymphidius quæris denuò stillabis.

Ex Agalloco siue ligno Aloes oleum. Cap. IIII.

X Arabia, India, & Orientalibus oris ad nos Agallocum lignum deuehitur. Alij dicunt ex meridie, & fragrantius quidem esse. Eligatur recens, verum, non mentitum ex aspalatho; nam vtrinq; iucundum spirat odorē: sed Agallochum eximium, aspalathus verò per quàm exiguum, & angustum. Id in tenuia ramenta scinditur, traditurq; copiosè aquæ ad computrescendum. Scribunt enim odoratius futurū; si com.

si computruerit, nam marcore sibi suauiore odorem adsciscit, ob id incolæ in frustra dissectum, sub terram condunt, & multo aggere obruunt, vt iucundiores spirent odorem. Inditur cum aqua obtorto vase, & suaue igne oleum extrudit. Singularem in suffitibus gratiam habet, abluto ore illud suauitate commendat, quibus fœtet, & ad multa myropolarum opera.

Oleum ex Aspalato. Cap. V.

Aiusdem ferè speciei Aspalathus. Aduchitur ex Syria, & Rhodo, & Cypro eligitur primiti meriti ponderosus, qui denso cortice rubet, in purpuram vergens, suaui odore, tactu spissum, ponderosum, quod ceterorum more aquis demersum non protinus in sublime fertur: sed lapidis modo præseps sedit, nec vnquam emergere consuevit.

Vnguentarijs ad spissandum oleum,
& suffitibus odoris suauitate expetitur. Exugitur

oleum, vt ex

aloe,

& ad idem valet, &

si languidius.

dius.

113

IO. BAPT. PORTÆ
NEAPOLITANI
Distillationum,

LIBER SEPTIMVS.

De aquis validis extrahendis.

P R O O E M I V M.

Venimus tandem ad aquas validas, quarum magnus vsus apud auri fabros, & chymistas in separando aurum ab argento, vt sine ijs nil possit operari, in quibus maxima renident Naturæ secreta, quod antipathia quadam, & sympathia alia metalla corrodunt, & aliqua non corrodunt. Quæ aurum corrodunt, argentum respuunt, & quæ argentum, aurum intactum relinquunt. Sic, & de reliquis fornaculas, & vasa diximus superioribus libris, ne quod alibi diximus inutiliter repetamus.

P

Aqua

Aqua corrodens aurum. Cap. I.

Implicia quæ in aquam soluta aurū corrodunt, sunt atramentum sutorium, siue vitriolum, halinitrum, Sal ammoniacū, cōmune stibium, siue antimonium, & argentum sublimatum, ex horum aliquibus, vel ex cunctis componitur aqua, quæ aurum soluit. Ex his variij varias compositiones, & tandem omnes aurum dissoluunt. Prima describitur. Duæ vitrioli libræ, totidemq; salis ammoniaci resoluntur in puluerem, mox repletur vas vitreum retortum: sed prius terquater luto linitum lutum ex floceis panno abrasis, equino stercore, & pilis sæpius remixtis, & ferreo bacillo verberatis. Ampulla tota replenda non est: sed tertia pars, vel dimidia. Supra ferrum firmetur in fornace. Collum cum receptaculo coniugatur, & rimæ stipentur linteolis ex farina oui albumine linitis, & vbi optimè resiccatae fuerint, subiiciantur ardētes prunę, & cum simpliciū spiritus exhalare ceperint, & vasis cacumen rubescit, danda opera est, ne vna gutta citius, quàm altera cadat, quàm quinq; horologij minuta transierint, & si citiùs ceciderint, periculum imminet, ne vitrum rumpatur. Cum spiritus in receptaculum regurgitauerint, & rubescit alueus, linteis aqua madefactis, vicissim tegatur, & cum calefacti fuerint, amouean-

amoveantur, & frigidiores alteri apponantur, ne feruentes violentissimi halitus vas disrumpant: sed à frigore percussi in aquam cogantur: Sed cum vas, & receptaculum albis spiritibus replentur, vis ignis vrgeatur; nõ enim amplius imminet periculum, ne rumpatur. Cum stillæ cessauerint, finito resedat ignis, & cinis, & ampulla à fornace amoveatur. Vel accipe libram, vehementis aquæ, quæ argentum comederit, cui adijcias ammoniaci salis vncias tres, finito, eas corrodat, mox in vase vitreo affusa, vi ignis distilletur, & aurum corrodet. Vel accipe halinitri libram vnam, alteram antimonij, & in vas vitreum indita distilletur, & in butyri modum gelascit aqua, distilletur denuo, & liquefcit aqua, quæ aurum corrodat. Vel æquas partes halinitri, & salis communis, vel salis urinæ distillabis, ex his manat aqua, quæ aurum absorbeat. Vel halinitri, & salis ammoniaci æquas partes impones in vase vitreo retorto, luto munito, & quia vterq; valentissimi est spiritus in distillatione imminet vasis fractura. ob id artificum maxima opus est diligentia. Coniungitur ampulla cum suo receptaculo optimè ne spiret: mox fornaci indito, & cum incipit calefieri, vehementissimi spiritus oriuntur, vt vas rubescat totum. Tunc amouendum est ab igne, ac supra molle puluinar reponendum, vt quiescant spiritus, & in aquam abeant, post in fornacem redeant, & cum denuo ignei spiritus rubentes exoriuntur, vicissim eandem operam impendes, id vsq; donec simplicia in fluorem abeant.

Aqua argentum corrodentes. Cap. II.

Væ verò argentum corrodunt, sunt calcanthum, halinitrum, alumen, bolus armenus, auripigmentum, & cinnabaris; sed ea qua communiter vtimur, fit ex halinitro, & alumine æquis partibus distillata mira vi corrodit argentum. Vel duplum aluminis. Salnitrum, & bolus armenicus etiam absumit: Sed si his aliqua commiscueris, quæ aurum corrodunt, argentum intactum relinquunt, Conijciuntur hæc in vas obtortum vitreum luto munitum; subijciaturq; ampulla, quæ stillantes guttas accipiat. Cum rubicundi spiritus violentissimi apparent, ne halitus expirent, ampulla subiecta, & vas obtortum ea parte, qua ora inter se committuntur, cerato linteo prorsus obducantur, & aqua frigida ampulla madefiat, vt superius admonuimus.

De aqua siue Vitrioli oleo. Cap. III.

Vocant chymistæ vulgo Vitrioli spirituosam aquam, veluti valentem, oleum Vitrioli, quod verè oleum non est; sed medium quoddam inter aquam, & oleum vt aquæ superiores. Et si tamen eiusmodi aquam distillandi variæ sunt rationes; hæc tamē nimis vsitata.

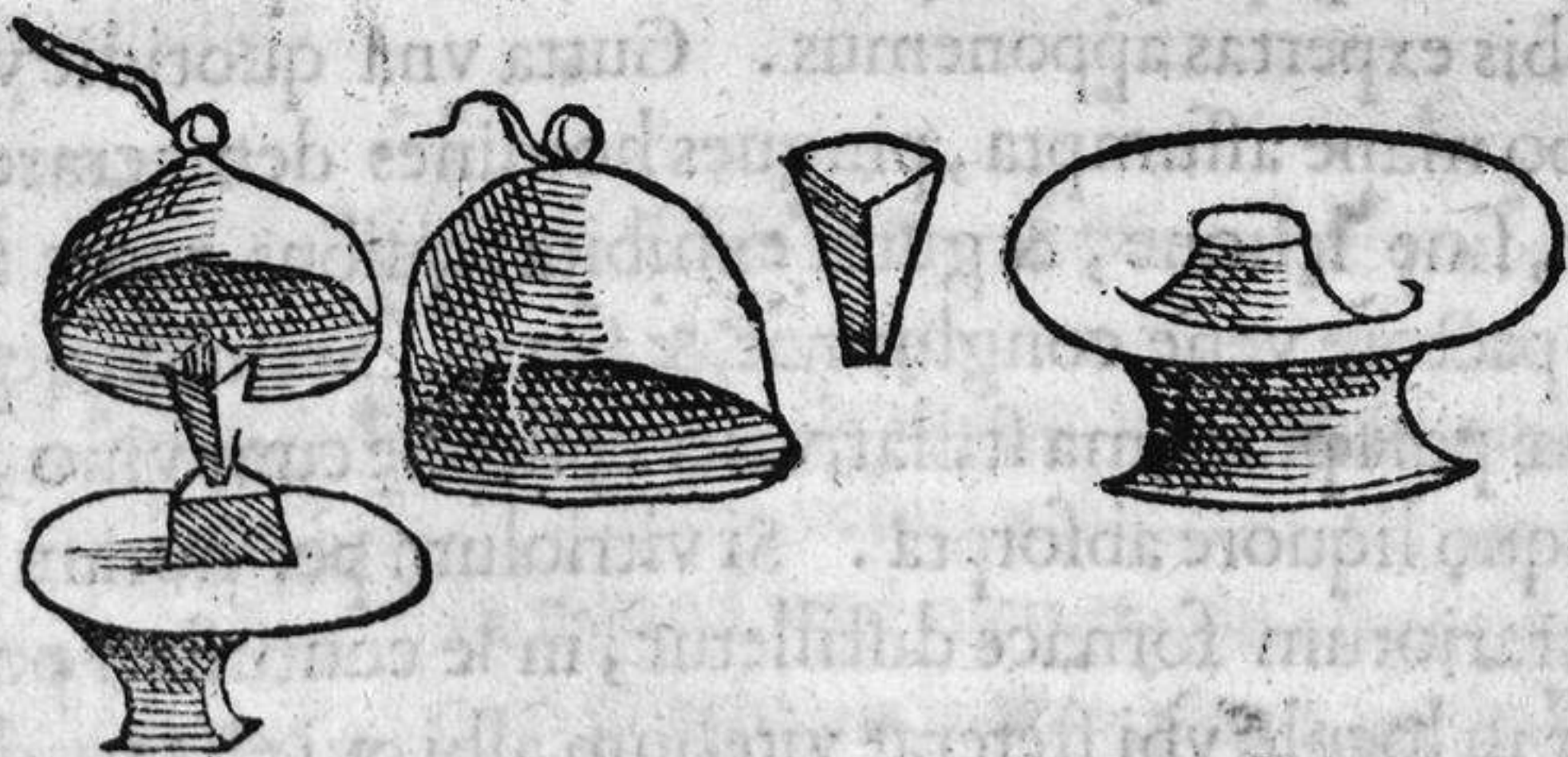
vsitata . Vitriolum in vase fictili aliquo desicca, vsque ad rubedinem, mox contritum colloca in vase vitreo retorto, leuto dicto, foris diligenter luto munito, deinde fornaci dictę, dictoq; modo in aquis valentibus subijce ignem primo lentum, donec albi fumi appareant . Tunc pone receptaculum ventrosi aluei, vt capax esse possit violentissimorum spirituum, & sic continuabis semper ignem augendo per diei spatium, & exhibunt guttę rubeę nigrescentes; cum verò albis fumis albescet receptaculum, iam consummatum est opus; amoue ignem, & finito quiescere, donec ignis, & cinis subsi- deat, Vt à phlegmate separabis pone in ampulla vitrea ad cineres, vel balneum, & leui igne facito, vt in auras expiret, & receptaculũ in vase aquę frigide pleno mer- gatur, vt ardentes Vitrioli spiritus reprimat, & in aquã vertantur, vel madidis linteis superius cooperiendo, vel spongia aqua frigida inhibita linendo . Vires in- numerę, quas apud chymistarum libros reperies, nos à nobis expertas apponemus . Gutta vna quotidie vino albo mane assumpta, pingues homines demacrare fa- cit, sine lesione, & gutta exhibita, quibus ruptę sunt in pectore venę, conglutinat, & sanat . Secunda aqua, quę post phlegma stillat, valet epilepsię cum vino, vel aliquo liquore absorpta . Si vitriolum per horam in vitrariorum fornace distilletur, inde contusum pona- tur in loculo vbi steterat vitellum albi oui elixati duri, conuertitur in aquam: sed non tantum vehemens quę est optima potui .

De Sulphuris oleo.

Cap. IIII.

Iuerso satis modo Sulphuris oleum elicitur, quod quia valde necessarium est medicis, & chymistis, diligentius conscribemus, ab eo diuerso quem diximus in Magia. fiat vas vitreum in modum patinæ, vel fidelix, & centro patinæ surgat meta eiusdem vitri, supra quam catinus argillaceus constitui possit in modum crucibuli aurifabrorum. Hoc vas repletur Sulphure iam igne passo, vti ad nos adfertur ex Leucogeis collibus Puteolanis. In medio ponatur elycnium xilinum, & incendatur, vbi ardere incipiet ponatur sub campana vitrea, & Sulphuris accensi flamma vasis vestigium non attingat, ne frangat, & ita ex campanæ oris paulatim aqua valida stillabit, vel oleum, vt dicunt, vt omnes aquæ validæ.

Si locus in quo eiusmodi vasa locentur erit humidus,
maior

maior olei quantitas elicietur . Præterea si conclaue
 in quo vasa constituta fuerint clausum erit , fumus in-
 tus constipatus maiorem olei quantitatem dabit . Die-
 bus pluuijs maior quãtitas , & plus hieme quàm æstate .
 Fit & alio modo rubicundum pro medicis , chymi-
 stis , & alijs . Viuum Sulphur in tenuissimum pulue-
 rem redigatur , atq; cum æquali olei Tartari parte com-
 misceatur , mox in vitreum vas tribus horis coquatur , &
 in liquorem abibit , decoctum coletur per filtrum , & vi-
 tro inditur , & minimo calore siccescat , donec sangui-
 nis imaginem acquirat . Digeritur , & massa tenuè
 teratur , puluis supra marmor humido loco sternatur ,
 defluens humor vasculo recipiatur , iterum depuretur ,
 & humiditas absumat , vsq; donec in oleum abeat ru-
 bicundum .

Oleum, & aqua Tartari. Cap. V.

Fit oleum Tartari , & oleum salis Tartari .
 Inditur Tartarum in vase recuruo vitreo ,
 luto munito , & fornaci ardenti per sex ho-
 ras foras extillabit oleum Tartari cum sua
 aqua de facili ex aqua separatur , quia aqua innatat colo-
 ris nigri . Sed denuò distillatum crocei coloris erit , &
 comburitur vt oleum . At oleum ex Tartari sale para-
 tur hac ratione . Comburitur in vitriariorum fornace
 Tartarum , mox humido loco super marmor extēditur ,
 quod labitur in oleum , vel potius aquam duorum , vel
 trium dierum interuallo . Si citius voles in oleum ver-
 tatur ,

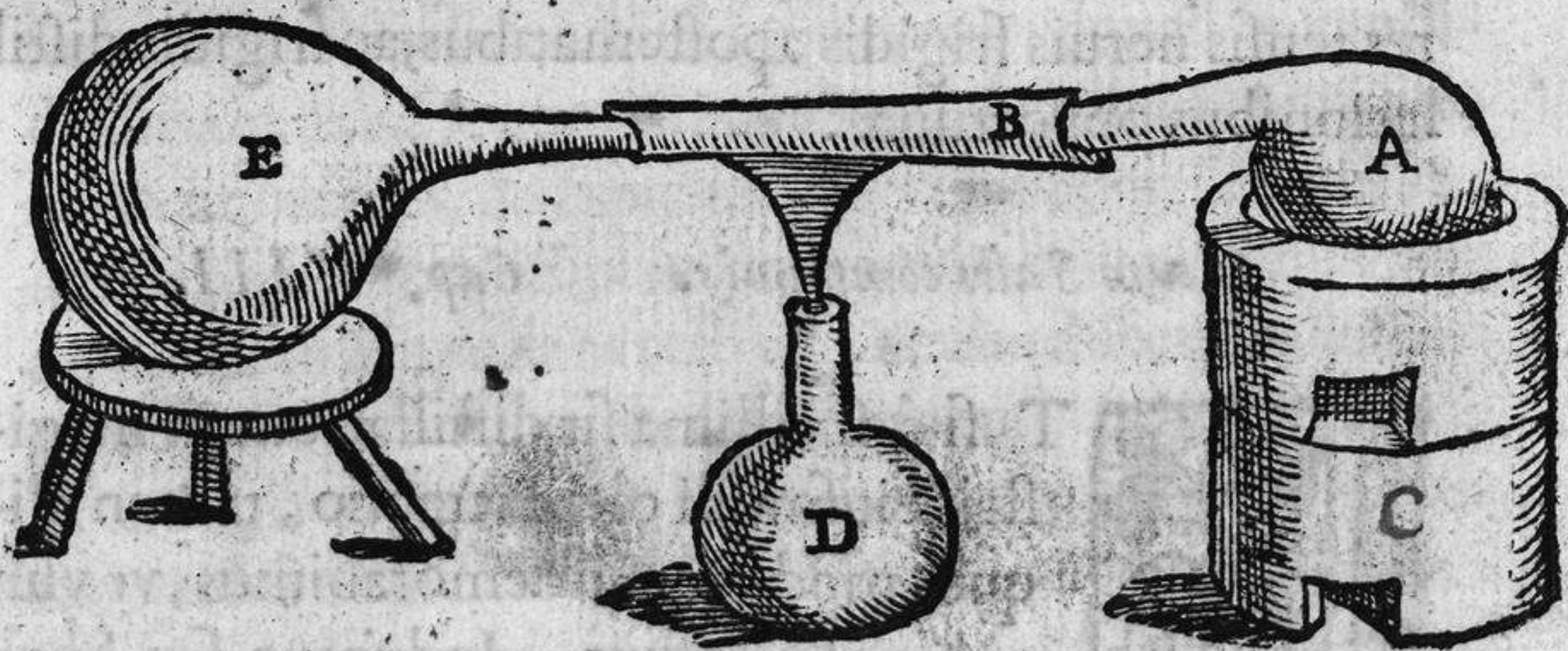
tatur, Tartarum calcinatum, & contusum loca in vefsi-
ca hædi, aut bouis secundum quantitatem dissoluendo-
rum, atq; sub aquis merge fortiter alligatam, ne per os
penetret aqua, & horæ spatio in aquam vertitur. vel si
oui elixati duri loculo repones dimidiati vt steterat vi-
tellum, citò dissoluetur in oleum.

Oleum Argenti viui. Cap. VI.

Imile his oleum ex argento viuo para-
tur, quod potiùs valida aqua dici po-
test. Recipiuntur Vitrioli binæ libræ,
altera Salisnitri, altera verò aluminis:
Sed Vitriolum prius phlegmate purge-
tur, & rubificetur, alumen comburitur, & halinitrum
desiccetur, Induntur vase vitreo recuruo benè luto mu-
nito, supponiturq; ori receptaculum maximè ventro-
sum, mox habeatur rotundus canalis vitreus in cuius
medio alterum canalem habeat, accommodeturq; in
modum infundibuli: mox ponatur vas retortum in for-
nacula, collum intromittatur in canalem iam dictum,
cuius altera pars intromittatur in receptaculum. In fun-
dibulo aptetur alia ampulla, quæ vicem subeat alte-
rius receptaculi in magnum receptaculum libra argen-
ti viui intromittatur. Iuncturæ omnium lincolis xili-
nis alligentur cum oui albumine, & triticea farina, ne
expirent. Tandem subditur ignis retorto vasi, spiritus
ex eo per collum vasis, & per canalem regurgitabunt in
receptaculum

receptaculum magnum , vbi ijdem spiritus simplicium
 argentum viuum tetigerint, vertunt in calcem, & rece-
 ptaculum croceo colore adumbrant ; tunc spongia
 frigida aqua madida spiritus reprimat, & siquid phleg-
 matis vitrioli spiritus redundant, in aquam labuntur, &
 in ampullam per infundibulum decurrent, ne in rece-
 ptaculum perueniant; Vbi chalcanthum spiritus effun-
 dere desierit, & argentum viuum non dum in oleum
 conuersum fuerit, denuò retortum vas prædictis sim-
 plicibus repleatur, & igni committatur, vt spiritus de-
 nuo viuum argentum peruadentes in aquam validam
 vertant ; quæ aliud viuum argentum intromissum in
 aquam conuertat, donec suppetant, ei vires .

- A, Retortum vas .
 B, Canalis .
 C, Infundibulum cauum .
 D, Ampulla .
 E, Recipiens .

Q

Oleum

Oleum de Lateribus . Cap. VII.

Recipiantur libræ duæ exiccatorum Laterum, & in frusta radiusculè contundantur, instar fabæ, & argillaceo catino igni contumaci candescant, vel pala ferrea, & optimè igniti extinguantur in oleo antiquo centum annorum, & quanto vetustius, tanto melius. Mox laterculorum frustula indantur per collum vasis retorti, & subijciantur ei prunæ, & manabit foras oleum cum spiritibus adeò validis, vt quamquàm receptacula aquis mergantur infra, & supra frigida spōgia foueantur, sepius maximè cū bōbo in partes dissiliat. Vi res tensis nervis frigidis apostematibus, ac frigidis distillationibus opportuna.

*Oleum Salis communis.**Cap. VIII.*

Si difficillima sit distillationum magistris eiusmodi olei extractio, tamen aliquos modos commemorabimus, vt vsui nobis esse possint. Induntur sex libræ salis communis in vase retorto luto munito, ac vt in aquis validis sex horis vis ignis vrgeatur, & foris aqua salita manabit, quæ inalbandis dentibus utilis erit. Sed si aqua, quæ prius exierit, supra eundem salem contusum effundetur, & denuo, destilletur, idq;

idq; ter, quater vicissim repetes, aqua validior profluet. Vel si Salnitrum distillaueris, & in distillata eiusmodi aqua commune sal proieceris, ab aqua corrodendo absumitur, pone has aquas in retorto vase, & iterum distilla, & exhibit foras salis aqua, & in vasis fundo remanebit Salnitrum integrum.

Oleum Talci quomodo exugatur.

Cap. I X .

N ferreo cocleari igneatur Talchum, & vbi optimè excanduerit, supra aspergatur aqua, vel plantaginis, vel rosacea: & id septies iterabis donec in tenuissimum puluerem redigantur, vt ferè in auras euolet, puluerem in argillaceam ollam cōdito, & vitrariorum fornaci per hebdomadam immoretur donec in candidissimam calcē reuertantur, calcem distillato, & valido aceto immerges, & supra calidos cineres ebullire fines, donec aquæ lymphiditas conturbetur, mox amoue acetum, & in ampullam reserua, & aliud acetum indito. eandem operam impendendo, quousq; tota Talci calx in acetum absorbeatur, acetum mox igne facito in auras euolet, & in fundo sal remanebit, super marmore sternatur in humidam cellam, nam sal in humorem soluetur, & in subiectum vasculum defluet, qui & facultatis vsu ad mangonizandam mulierum faciem præstās. In cuius opificio multi viri ingenio, & artificio præstantes maximis labore, studio, & impensis laborarunt: sed nil solidi reperiere.

*Quomodo diuersæ qualitates aquæ simul commixtæ
separentur. Cap. X.*

Via sæpè casu accidit, vel necessitate, vt diuersæ qualitatis aquæ simul commixtæ inuicem separentur, & vna queq; cū sua qualitate, quamquàm impossibile, aliquibus videatur, fieri tamen posse sine vlla difficultate docebimus, considerando, quod nulla maior contrarietas in rebus naturalibus, quàm inter graue, & leue. Cum ego vitæ aquam multoties distillafsem pro potabili auro comparando, casu, accidit, vt ampulla vi spirituum dissiliret, ceciditq; effusa aqua in aquæ balneum, & temporis, & impensarum, & laboris tæderet, cepi cogitare, quomodo separare potuissem, tandem vtramq; aquam in ampullam posui cum suo pileo, & receptaculo, conglutinatis commissuris, ne spiritus euolarent, leuiq; balnei calore cepit illico vitæ aqua, quia leuissima erat, in receptaculum delabi aquæ signum in pileo præ sua tenuitate non videbatur, cum postea vidissem in pileo aquæ guttas comparuisse, cognoui aquam ascendere, vnde amoto receptaculo, inueni aquam vitæ integram cum suo pondere transisse cum sua tenuitate, vt erat prius, antequàm è suo vase dissiliret. & aqua reliqua etiam sine aquæ vitæ odore remansit, vt erat in balneo. Sæpissimè quoq; mihi accidit in eadem vitæ aqua, & rosacea, & alijs, vt distillando frangeretur vas,

&

& aqua foras effluendo, se cum arena commisceret, & cineribus, positisque arena, & cineribus in ampulla, leui ignis calore aqua in suum receptaculum delapsa est, vt prius in sua erat natura. Aqua valida postquam argentum, vel aurum corrodisset, ei fontis aquam adiunxi, debilitando, proieciq; in eam æream tabellam, illico valida aqua aurum vel argentum exonerans, in tabellam se recepit in nebulae formam extraxi laminam, argentum, vel aurum corrasit, & in corpus redegit, mox ne validæ aquæ iacturam facerem, vtramq; in ampullam indidi, & leui igne ascendit aqua, demum vbi spirituum ascensu pileum rubescere vidi, amouii ignem, & aqua valida, vt in sua natura erat, in fundo remansit. Prætereà cum aurum ab argento valida aqua separassem, dissiliit ampulla, & aqua in cineribus perijt, illicò cineres, & carbones fontana laui aqua, & in ampullam coniecta aqua, in tenues auras euolauit, reliquum in corpus redegit, & aurum, & argentum recuperaui.

IO. BAPT. PORTAE NEAPOLITANI

Distillationum.

LIBER OCTAVVS.

Quo de extrahendis rerum virtutibus varia experimenta traduntur.

PROOEMIUM.

Ne ab aquarum distillationibus discedamus, eas edocebimus, quæ rerum essentias extrahunt. Quilibet enim solers rerum naturalium, & celebris vestigator è plantis, earumq; membris, nempe radicibus, folijs, floribus, seminibus, virtutes occultas, quintas essentias, colores, arcana, & magisteria eliciens, quibusdam menstruis, scilicet medijs liquoribus vsus est, ad varias simplicium naturas varijs, & peculiari- bus. Sed pro omnibus communiter aqua vite; siquidem hæc sola instar omnium singu-
lari

lari quadam prædita est facultate tenuiores. & præstantiores partes segregare, elicere, & illis se inducere, humani generis in morbis auertendis, præcauendis ex corporibus ægritudinibus elisis, labefactatisq; instaurãdis, & quasi de nouo restituendis opem latura. Reliqua, medicamenta longè euincere vidimus; neq; aliquid ei simile nouimus. Prætereà intra humanum corpus assumpta, ac foris illita, nullis cedere diuturnis experimentis explorauimus, vt Raymundus Lullius integrum librum de ea re scripserit. Et vt veterum, ita recentiorum multorum diuexata sunt ingenia ad varia organa, & modos excogitandos, vt eam probe tenuiorem, & puriorem redderēt, quorumque nobis præstantiora visa sunt, recensere non pigebit.

Aque vitæ extractio sine igne. Cap. I.

Vstici (vt à rudibus incipiamus) suæ industria modum excogitarunt, vitæ aquam è vino sine ignis subsidio exugere, videntes enim mustū sine ignis caliditate, suæ naturæ spontaneo impulsu se se cōmouētē æstuantemq; ebullire, maximãq; spiritus quãtitatē foras emit-
tere,

tere, vasa orificio circumponentes, illam colligebant. Recens enim mustum è torculari ad vinaceam cellam transfuectum, transmutatumq; , iàm iàm efferuere incipientè, sordiumq; immundum elluuiem supra effundètem emandare, supra vasis osculum cauum tubum, siue ligneum, siue fictilem, quatuor, vel quinque pedum altitudinis accommodarunt, qui ori par esset, & supra pileum constituerunt, cuius rostro receptaculum supposuerunt, mox iuncturas fideliter agglutinarunt, ne quid vaporis, vel spiritus exhalaret, vnde ex vaporibus è vino se erigentibus humor in receptaculum deriuat, vt meritò musti spiritum vocemus, Græci *ἀπυρόσπυρον* quasi sine ignis adminiculo extractum sit.

Dolium A,
Tubus ligneus C,
Pileus B,
Ampulla D.

Aqua vitæ cum igne exuētio. Cap. II.

Qua vitæ ex omni vino peruerso, putridoq; extrahi potest, & ad medicamenta, & ad eliciendas substantias idonea, solummodo ex aceto extrahi nō potest, nam vinum, vbi propriam formam amisit fit acetum, & acetum cadauer vini est. Accipe igitur vinum generosissimum, & vetustissimum, vel græcum,

gratum, vel lachrynam nobis dictam, quæ ex Vesuuji Monte nobis adfertur, & quâto generosius, & vetustius, eò spirituosius; hoc immittatur in cucurbitam, cuius duæ tertiæ partes repleantur, & pileo super imposito, & suo rostro receptaculum grandiusculum supponatur; nam quanto ventrosius, eò melius, vt maximæ vis spirituum nondum in aquam conuersorum capax sit, orificia optimè committantur, & firmissimè obludentur, oportet, ne respirent, quàm possibile fuerit, ne laborem, & operam ludamus: nam & si in alijs rebus ne respirent, cauendum est; hic maximè necessarium; nam, è vino excussi spiritus, in subtilissimos halitus resoluntur, & nisi optimè luto coerceantur, in auras euolant. Hoc vbi factum fuerit, ampulla cineribus, vel aquæ balneo committenda, igne primum lento, mox copiosiore subiecto, vt lentè in bullas tumens, temperatè distillet, vehementi bullitione vitata, ne efferuescens exundet: sed ne vel immoderatè fluat, vel nimia tarditate supprimatur, donec pars quarta appositi meri distillet, tunc supprime ignem, & in receptaculum amoue, & vini reliquum sepe in aliud vasculum: nam vbi subtilissimi spiritus surrexerint reliquum vini cadauer torpet. Distillatum denuò distillabis donec totius media pars profluat; idq; tertiò facies, vt vna ex quinque partibus in vase remaneat, & si quinto distillabis subtilior, & perfectior erit. Sunt qui ad decimam distillationem progrediuntur: sed nos vsq; ad quartam contenti sumus. Humorem hunc egregium in vasculo clausum;

& luto optimè obstructum, ne euolet, excipe, & reponne. Signum perfectæ distillationis erit, in cocleari argenteo pars aliqua distillati ponatur, & apposita accensa candela, si tota absumatur, & nulla penitus in fundo humiditas remanserit, vel madefactum in ea linteum, & accensum consumatur, vel iniecta in ea olei gutta, & subsideat signum erit absolutæ priuationis humiditatis.

Quomodo Aqua vite alijs modis ad laboris impensarum compendium extrahatur.

Cap. III.

Ed quoniam ad eandem distillationem toties repetendam, vt superstes ille ex distillatione humor redistilletur, tēpus, & impensæ teruntur, ab ingeniosis viris varij modi, & organa ad posteritatem transmissa sunt, vt parcius, & compendiosius distilletur. Alij per serpentinum alembicum executi sunt. Est enim serpentinum vas, vt ante retulimus, quos per anfractuofos, & flexuosos canales spiritus è vino per longum iter deducit, vt aqua omni phlegmate spoliata in subiectum vas deriuetur. Alij per triceps seu, quatriceps, & septiceps vas, vel per hidram distillant (vas paulò ante retulimus) vt variæ notæ aquâ exhibeant, nam ex superiori tenuior aqua deriuat, ex inferiori phlegmate redundans, quas omnes seorsum seruant. Alij simile vas excogitarunt in formam metæ

in.

in summo turbinatum, in imo crassum. Hoc supra ampullam accommodant, ac probè superlutatum in arenariam cupellam imponunt, ac lento igne vrgent, ex superiori pileo tenuior, ex inferiori crassior. Alij serpentino vase vtuntur, & quale sit supra docuimus, vt salebroso, & anfractuoso itinere longo, & difficili attenuetur humor magis, & quod phlegmate grauescit per aliud vas in medio canali existens, relabatur. Alij oblongi colli vas camelinum, vel struthiocamelinum vulgus materozzo vocat, nã & per eiusmodi vas distillatur, eo quod per alia effluit egregiè præualet. Multi in prædicti vasis faucibus spongiã, pergamenum, vel suberum accommodant, mox supra pileum erigunt, vt nisi per cartæ poros, per spongiã vel suberum nobilissimi, & longè tenuiores spiritus transmeent, & in horum poris intercipiatur phlegma. sunt qui spongiã oleo mactant, nam phlegmati viam intercludit, & sic semel distillando præualet multiplici.

Quinta aque vite essentia quomodo fiat.

Cap. IIII.

NE aliqui cõtra nos subsannent, quod quintæ essentię nomen mixto indiderim quasi quintum elementum dicam, vel quod cælum esse asseram, dicam quid per quintã essentiam intelligam. Quintam essentiam voco formam cuiuslibet rei à corpore remotam,

R 2 id est

id est omni qualitate sensibili, & elementalibus orbata, relecta tantum subtilissima eius parte per distillationem, ut eius substantia sicut æther, sit (per similitudinem loquendo) cuius temperie admixtus sit calor. Cum enim quatuor elementa in omni mixto admixta sint cum suis manifestis qualitatibus, cum omnibus suis elementorum impuritatibus, & cum specifica virtus formæ adhæreat, ac subtilioribus partibus, quando ab elementorum feculentia depurata sunt, videtur quodammodo à suis elementis distare, ut quintum esse appareat, & verè spiritales vis indicatur ad longè, & sanè viendum. Ex hoc aliqui cœlum vocarunt, quod quemadmodum cœlesti influxu in nos agit, ità ad perniciosorum morborum profligationem efficacem illà vim quodammodo imitari videatur. Ex aqua igitur vitæ iam extracta efficitur quinta essentia aquæ vitæ. Hæc est illa aquæ vitæ essentia ad tam præstantes, & egregias rerum virtutes extrahendas receptissima. Post igitur sexies, vel septies distillatam, ut diximus, illam pone in Pelicano, vel Geminis, & vase benè lutato pones sub fimo equino, vel vinaceorum, vel aquæ balneo, ne deficiat ignis per mensem, & circulari facias. nam postremò videbis in fundo feces, & supra natantem quintam essentiam coloris cerulei, & lymphidi. Tunc refera osculum, & si foras mirabilis fragrantie manabit, cui nulla res comparari poterit; scito te optimum finem assecutum, quod si odor vel color non respōdent, reclude vas, & iterum ad circulandum repone, donec signum assequaris.

quaris. Demum extrahe à vase, & à fœcibus separa, & optimè clausam repone. Sunt qui primo vinum per mensem sub fimo macerandum ponūt, donec suo marcore contabescat, & mox distillant. Sed eiusmodi quintæ essentiæ tanta est vis, quod intra paucissimas horas rerum omnium ferè quintas essentias extrahit, plantarum, herbarum, radicum, seminum, vt quintam essentiam, cuiusq; essentiæ quintæ meritò dici possit. Nil aliter efficiendo, quàm simplicia in aquam illam imponendo, & ibi tribus, vel quatuor horis ad solem, vel aquæ balneum commorari sinas, nam in simplicium, penetralibus se se intromittens ex molis sinu, rerum occultas proprietates proleptat, & surripit cum omnibus suis virtutibus multiplicatã, supra quam credi par est. Vnde meritò quinta essentia est quædam substantia è rebus extracta ab omnibus impuritatibus, & corruptionibus separata in se retinens vires calorẽ, saporẽ, & eorũ proprietates. ob id sua puritate, & tenuitate illico corpus penetrans, & peruagans, illud immutat, alterat, & admirandas inde cit operationes.

*Alius modus quintam essentiam extrahendi de
Feniculo. Cap. V.*

Vlti sunt modi, & penè infinitæ virtutes ex simplicibus extrahendi, qui secundum rerum varietates variantur, & qualitatũ extrahendarum, quorum quamplurima hic adducemus exempla,

vt

ut ex se alias ex his inuenire condiscatur. Possumus ex radicibus, floribus, plantis, & animalibus vires extrahere, siue quintas essentias, eas tenuiter terendo, relinquendo sub fimo macerandas in cucurbita per 40. dies; post exemptas ad distillandum ter quater exhibeas, vt diximus de aqua vitæ, mox ad circulandum, & cum signa consequeris sui odoris, saporis, coloris, scito te quintam essentiam assecutum, suasq; virtutes multipliciter exaltatas, reperies, & efficaciter operâtes insolita, vt mira videantur, tam mirificâ opẽ conferunt. Exemplum de Feniculo. Iunio mense accipito radicem herbarum, & florum Feniculi libras decem, minutatim eas concide, totidemq; libras aceti vini generosi albi, repone in vitro ad macerandum vase benè clauso, vsq; ad finem Octobris, quo tempore perfectam maturitatem assequuntur semina, quorum quadruplum pondus benè contusum, & in puluerem reductum albo vino quadruplum mergatur, macereturq; per diem, mox distillabis, & oleum, & phlegma promiscuè effluet. oleum per vas in arena mersum à phlegmate separabis, quod radicibus, herbis, & seminibus recentibus infundito per balneum ter distilla, & præstantissimum habebis antidotum ad venena, ad corroborandum vitales spiritus, ac naturales virtutes.

*Quinta essentia Sefilis Massiliensis, Angelicæ,
Zedoaria. Cap. VI.*

SI volumus aliter parare, parandi ratio talis erit. Radix Sefilis à sordibus mundata minutatim concidatur, & contusa diligenter exprimatur, succusq; expressus reponatur: residuas feces calida aqua macerabis triduo, maceratae denuo exprimantur, expressum succo primò additur, mox alia aqua affunditur, & post triduum expressus humor prior additur, & sic consequenter affusio, & maceratio triduana, tandem exprimitur, vsque dum in recrementis, neque odoris, neque saporis aliquid reliquum fuerit, post segmenta illa macerentur, & expressione repetita exhausta illi recenti iniiciuntur, & hæc optimè obstructa per diem figulorum fornaci feruentissimo igni prostituta, in albicantes cineres conuertantur, quæ succo iam collecto adduntur. Sed quod de radice diximus, idem quoq; de herba dum floret, & postremò cum semen aperitur faciendum. Cuncti demum cineres, & succi in vas vnum componuntur, & per filtrum ter defecantur, defecatim in circulatorium induntur, & per decem dies calido cinere circulantur, & materia in illis spissitudinem, & colorem aureum contrahit, & humor ex balneo elicitur, & oleitas in fundo residens reponatur. Quinta essentia Angelicæ hoc modo extrahitur. Ex prima florum sobole antequàm ex suis radicibus prodeant diluculo ante solis ortum, dum adhuc ro-

scido humore madent, vasculo vitreo, vel fictili vitrea-
to excipiuntur, atque cæco pileo super agglutinato, per
triginta, vel quadraginta dies in balneo feruentur, ibi
enim melligo quædam se pandit, quæ per rostrum alem-
bici distillat humorem perelegantem, & aureo colore,
cuius duodecim guttæ tempore matutino exceptæ ore,
valent contra paralyfim. Ex Zedoaria quinta essentia
hoc modo extrahitur. Radices minutatim concidun-
tur, concisis vinum rectificatum, deest aqua vitæ donec
trium digitorum altitudine super eas extet, infundatur.
Vasculum hoc continens optimè obstructum per dies
naturales nouem in digestionem relinquatur, tempore
hoc elapso materia contenta in cineribus, vel arena ca-
lida, vsq; dum nihil præterea humoris exudet: vitato
tamen adustionis vitio distillet. Ex distillatione hac
exemptum, quod est ex distillatione in vitro recenti
per balneum traducatur, & tandem in fundo Zedoaria
essentia residebit. At quomodo ex carnibus, odori-
bus, Ambara, Moscho, Zibeto, & alijs extrahatur, dixi-
mus libro de magia naturali.

De Elixiribus.

[Cap. VII.]

Res sunt Elixirum species. Prima metal-
lica, vt auri, argenti, & cæterorum Mi-
neraliũ, vt Sulphuris, Arsenici, Salis, Chal-
canthi, & Halinitri. Secunda gemma-
rum, succini, Margaritarum, Corallorum, Smaragdi,
Amthisti,

Amethysti, Christalli, & aliorum. Tertia plantarum, & earum partium, radicum, herbarum, florum, seminum, fructuum, & similibum. Elixires ab essentijs, oleis, extractis, & tincturis diuersi sunt, nam tincturæ, quoniam sui compositi colorem amittunt, non olea quoniam pinguedinis expertia, sub aquis merguntur, nec essentiæ quoniam limpideitate, perspicuitate, & claritate destituuntur: sed tamen medium quoddam inter essentiã, & oleum, & quia etiam aliquid coloris accedit, sunt etiam media inter tincturam, & essentiã, & habitu liquorem potius, quàm aliquid repræsentant. Dicunturq; Elixires non à materia, & forma: sed à virtute, & efficacia, quorum vires sunt, vt spiritum vitæ essentialem, & ex prima elementorum temperie profluentem ingenta sibi qualitatis, efficacis potentia, penetrent, purgent, instaurent, & conseruent. Elixir non ex vno simplice: sed vt plurimum ex multis constat. Dicitur primo de Bibinella, & hoc modo qui sequitur, paratur. Radix conuenienti tempore fossa in aqua fortiore, è radice similiter tertia vice segregata, maceretur, atq; indè probè a curatione recondita, oneribusq; impositis deguata, putrefieri sinatur, donec flores suum vigoris gradum attigerint, qui tunc temporis decerpti, aqua è simili specie floribus similiter macerandi: sed in peculiari vasculo deponitur. Post hæc semen vbi maturitatem assecutum fuerit, contusum aqua simili maceretur. Floribus triginta dierum spatio maceratis, singula coniunctim distillentur phlegma cum oleo eliciendo segregatum

tum per gemellos, per sex dies ex vno in alterum distil-
lentur, vel vsque dum ex partibus quinquaginta nouē
digerendo consumptis, sexagesima solum remaneat, cir-
culetur, residuum illud exceptum reponatur. Diciturq;
Elixir quasi vitæ conseruatiuum.

Elixir ex multis simplicibus compositus.

Cap. VIII.

Lij sunt Elixires ex rebus multis compo-
ti, qui multiplicem virtutem habent. Vnū
apponemus, quem ex multis, quos exper-
ti sumus, egregiæ virtutis cognouimus, vi-
res quas vidimus, describimus, reliquas,
quas reticemus ex βοταμογεαδία accipies. Recipe flo-
rentis Saluæ libram vnā, Origani, Hysopi, Satureiæ,
radicum Bimbinellæ, Absinthij, & radicum Valerianæ
ana vncias duas, Vuæ florētis, Rosarum rubearum, & al-
barum, radicum Bistortæ, & Petroselini ana vnciam
cum dimidia. Rosmarini, Petroselini, Cheræfolij, La-
uendulæ, Mari, Maioranæ, baccarum Iuniperi ana duas
vnciæ tertias cum dimidia. Feniculorum, Leuistici,
Mentæ, Feniculi marini, Pulegij Camæmeli, radicum
Mei, Melissæ, radicum Dauci, Angelicæ, Caryophyl-
latæ, & Liquiritiæ, Thimi, Calamenthi, Stecadis, Saxefra-
giæ, & Betonice ana drachmas tres, Mentæ gallicæ, ra-
dicum Tormentillæ, radicum Polipodij ana drachmā
vnā cum dimidia. Radicum Scorzonæ purgatæ

corri-

corticibus, & medullis viridium, non siccarum dimidiam libram. Colliguntur simplicia hæc sereno tempore cum suis seminibus, saltem floribus, siccanturq; in vmbra, nec aliquo modo aqua madefacta. Radices medulla præditæ primo purgentur rustico panno lineo, & interiori medulla lignosa viridi humida, assiccetur sole, ac præparata iuxta debitum pondus animaduertendo quod vncia sit octo drachmarum. Et quoniam omnium pondus æquat tres libras cum dimidia, addatur eis vini quadruplum, & si esset Creticum præstantius erit, saltem vinum Græcum Vesuuiarum dulce, & sint libræ duodecim. Radices contundantur optimè, herbæ tenuiter concisæ, & quia Scorzonera, oportet, viridis sit, ob id non apponitur quadruplum vini, vt in cæteris; Hæc omnia vitrea in cucurbita locentur, imposito pileo cæco, non rostrato, optimè conglutinentur iuncturæ, ne respirent, vt Pelecani instar ascendens vapor refluat in suum alucum, ac aquæ balneo per dies quindecim ascendens, & refluens vapor circuletur. Interea aquæ vitæ optimè ex optimo vino Græco in balneo aquæ libras quindecim paratas habeto cum floribus Rorismarini distillatas, & sint florum libræ tres, & quindecim diebus macerentur modo prædicto, Ziziberis albi, corticum Citri, Nucum myristicarum, Maris, Galangæ, Calami aromatici, Acori veri, Coriannorum præparatorum ana vnciam vnam. Caryophyllorum, & Cinnamomi duplum, Sandalorum Citrinorum ana drachmas tres, Cubebes, Carda-

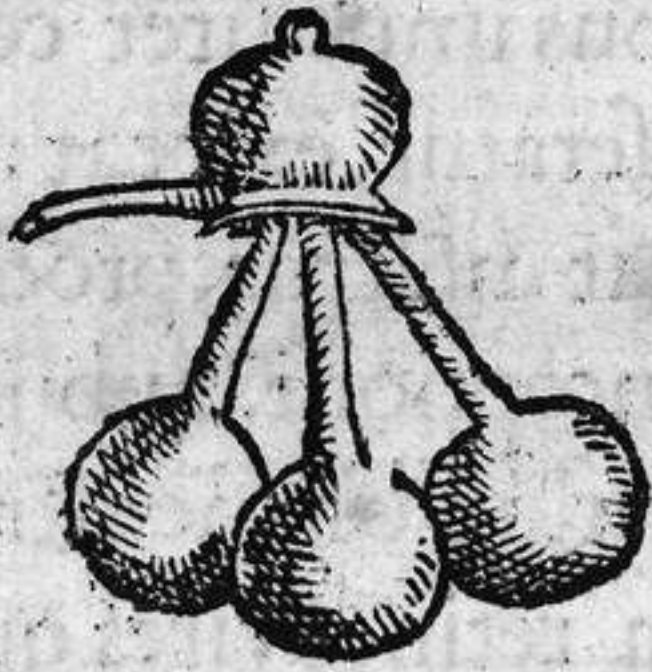
momi minoris, Piperis longi, Zedoariae, Baccarum lau-
 ri, Cumini, Carui, Dictami albi, Rhapontici vsualis,
 Pomi granati ana drachmas duas, Granorum Paradisi,
 Croci Sulmonensis, Rhabarbari perfecti ana drachmā
 vnam, Seminum Anisi sexquiunciam, Mellis optimi li-
 bram dimidiam. Theriacę optimę, & Mitridatij drach-
 mas tres, Rosarum rubearum siccarum, Cardui sancti,
 Feniculi marini, & Scorzonereę ana drachmas tres.
 Deinde hęc duo composita simul admiscendo in cu-
 curbita, aquę balneo distillabis, aquam calidam in-
 fundendo sepē balneo quantum in ebullitione absumi-
 tur, & vasorū commissurę optimē lutentur, ne respirent
 cum lineis teniolis, oui albumine, & tenui frumenti pol-
 line conglutinatis, vt diximus. Cucurbitam supra
 tripodem breuium crurum accommodabis, intra ahæ-
 num vas cum bacillis optimē religatis, & firmatis, ne
 ex bullitione moueantur. Vbi verò distillare desierit,
 fęces optimē exprimantur prælo, exuctus liquor denuo
 distilletur in vase retorto in eodem balneo, & has duas
 aquas admisceto simul in vitreo vase benē solido, &
 hęc simplicia super impones. Sacchari optimi vnciam
 vnam, Rosacei vncias quatuor, in cannis semiunciam,
 Aromatici rosacei diamusci dulcis, Diamargariton,
 Diarhodon, Auri foliati sesquidrachmam, Rubini op-
 timi semidrachmam, Margaritarū contusarum drach-
 mas quatuor, Moschi, Ambarę, & Caphurę semi-
 drachmam. Hęc omnia in porphyretico marmore
 triturentur cum optimo saccharo candido. Mox re-
 feretur

feretur orificium vasis subere, & pergameno, ne tantillum euentet, & soli apricari finito, & si sol non feruet, imponatur aque balneo tepido quadraginta dierum, spatio ad macerandum, semper vas commouendo, vt feces commisceantur, earumq; virtutes aquis relinquuntur. Postremo requiescat, vt feces subsideant in fundo, & vires in aquis pessum eant. Tandem capiantur Moschus, Ambar, & Caphura, cum Bibinella. Animaduertendo, ne senescentia simplicia intromittantur, corrosa, aut tarmis absumpta: sed in optimo eorum statu. Id summopere considerandum, neq; pręgnantibus, neque puerulis exhibendum ob suam robustitatem, & pręcipue ob Moschum, nam induceret pueris epilepsiam, aliasq; eiusmodi species, & mulieribus impediret conceptum. Sic cõtra si pessum naturę inseratur, exiccat muliebriũ locorum humiditatẽ, prouocat mēstrua, prodest strangulationi matricis, & fauet conceptioni. Submouet ascendentes capiti vapores mulierum ob menstruorum retentionem. Multas pręterea retinet vires quę in Medicorum scholis continentur.

*De Clisso.**Cap. IX.*

Tillatitium medicamentum, quod Clissum vocant, hoc modo se habet. Quando vnius generis plantę diuersę partes in suis virtutibus exaltatę, tandem collectę in vsum commune esse coeunt hoc modo. Planta primo radicem hinc herbam, mox, florem,

florem, demum semen fundit. cuiuslibet parti peculiaris virtus inest. Vnde si omnium partium virtutes, subtilitates, olea, sales, & eiusmodi similia extrahuntur, & cum vnum quodq; eorum separatam habet efficaciam, & congressu, & societate mutua in vnum corpus recurunt, id Clissus dicitur, cuius confectio tali modo perficitur. Radicibus; floribus, folijs, & seminibus maturitate absolutis, scilicet in suo tempore euulsis, collectis, decerptis, receptisq; ea distillando, putrefaciendo, subtiliando, & sal eligendo, & quibuscunq; alijs modis iam prius edoctis, maxima ingenij, & manuum dexteritate, virtutes, naturas, ingenium in Naturæ sinu delitescentibus, elicere, subducere, & extrahere. Et vbi hæc omnia

separatim alia in olei, altera in liquoris, altera in salis formam iam elicuisti, simul omnia coniungantur, & in vnã spiritualem essentiam, eamq; postea inseparabilem redige hoc modo.

Accipito tres cucurbitas æqualis amplitudinis, & in parte inferna, ne ignis iniuriam sentiant, luto probe munias, & virtutes iam dictas liquoris vnã salis alterã, & olei alteram; mox colla simul vnias mutuo, & alligabis, vt in vnum orificium coalescant, omnia superlutando, & demum pileum capace illorum collis indes, & in fornacem accommodabis. Hoc vnum diligenter asseruabis, quod si secus feceris, oleum, & operam perdes, scilicet, vt vnicuiq; ampullæ suum ignem ministrando,

liquori

liquori leuem, oleo ingentem, sali vehementem, vt se simul aquent, & æqualiter fluant. Erit igitur humor in cucurbita ceu foetus quando concipitur, & ex aluo nascenti velut materno ventre, qui se in cavitare pilei recolligens, per eiusdem orificium pluribus guttulis profluens, vt ex vtero, à vasculo, quasi officiosa obstetrice excipitur, & fouetur. Hic ergo erit Clissus, siue triplicatæ virtutes, qui medico vsui remedia admodum salubria præstat.

De Tincturis. Cap. X.

Extrahuntur ex rebus Tincturæ siue colores, nam verè, vt in multis cognouimus, essentias, virtutes, operationes, animas, & omnia in colore consistere. Si quis enim auri colorem extraxerit, optimum secretum, nactus fuerit, dummodo metallum sine colore remaneat cum modica sui ponderis iactura. Extraximus è Rosis colorem, in quo maximus Rose odor inerat, & sapor, & erat præterea mirificæ virtutis. Tincturæ sunt partes simplicium puriores, & efficaciores primæ, & nobilissimæ, ex quibus extrahuntur virtutes retinentes, & operationes. Extrahuntur è metallis, radicibus, herbis, floribus, seminibus maiori solertia, quàm labore ab omnium elementorum mixtione liberæ tincturæ, aeris perspicuitatem, & puritatem subtilitate æmulantur, vt

ex rebus, quibus extrahuntur calorem, splendorem, & subtilitatem, absq; vlla impurioris materię accessione, & substātiā adeò tenuissimā & purissimā, vt multorum annorum spatio nil fecium in fundo receptaculi sui deponat: sed perpetuò equali puritate, & perspicuitate consistat. Et si rectè conditę fuerint perpetua virtute vigent. In hoc, & ab essentijs differunt, quod simplicium, ex quibus extrahuntur, colores adsci-

scunt, & inde nomen assumunt: Sed quia

multarum rerum tincturas in nostro

naturalis Magię libro demon-

strauimus, super-

fluum

mihi videtur, hic

denuo addu-

cere.

45

L I B E R

IO. BAPT. PORTAE NEAPOLITANI

Distillationum,

LIBER NONVS.

Oleorum extractio cum prælo.

PROOEMIUM.

Iam de distillatione opus ad Umbilicum produ-
ximus, optimoq; iure poteramus distillationi
superfedere, nisi quidam distillationis modi su-
peressent medij inter distillationem, & expres-
sionem, cum multa sint simplicia, quæ di-
stillationem non patiuntur, ob id expressio cū
prælo reperta esset huic negotio maximè ne-
cessaria, vt sine ea hæc ars manca, & deficiens
videri posset, sed ad finem properemus.

T Quomo-

*Quomodo oleum cum Prælo extrahatur.**Cap. I.*

Vnt quædam simplicia mediæ oleo-
 litatis, & pinguedinis, suntq; etiam
 tenacitatis, & viscositatis, vt nisi ma-
 ximo cū labore oleum exugi queat.
 Ars enim multa vsurpauit artificia,
 quæ ex experientia aucupata sunt,
 vt sine laboris tædio, videlicet præ-
 li machinamentis appressu, oleosam materiem exudēt,
 quæ antiquitas non ignorauit. Nam Dioscorides a-
 quam quærens, quæ per se sola faciat vnguentum, id est
 oleum, & aqua mixtum, ita docet. Recens myrrha
 hæc tunditur cum pauxillo aquæ, dein Prælo, vel machi-
 nis foras exprimitur. Odoratissima hæc, & impendio
 pretiosa vt per se faciat vnguentum, Staecten vocatam.
 Vocant Græci Staecten, quod è stillatitia Myrrha fiat.
 Sunt etiam simplicia quædam adeò tenuis essentię, vt
 minimo ignis calore odores in combustionis nidorem
 abeant, videlicet Moschi, Ambaræ, & Zibethi. Suntq;
 etiam maximi pretij: vt si oleum ex his eligas, multo
 plus valeant quàm existimari queant. nec sunt tam te-
 merè igni exponenda, nam si eius asperitatem sense-
 rint, & in teneras auras euolant, & vstionis labe infi-
 ciuntur: sed supra eius vapores exposita, suum reddent
 oleum sine vstionis periculo, & eius amissę qualitatis.

Non

Non verò in olei expressione pretiosi, hoc utimur organo. Fiat ænea columnula semipedis altitudinis, intus inanis, palmatis diametri, crebris circum circa foraminulis peruia, cui lata fidelia supponitur labris circumvndiq; erectis etiam ænea cum suo canaliculo. Repletur turriculis rerum exprimendarum, supra imponitur ligneus modiolus, mox robusto torculo quàm fortissimè constringatur, è foraminulis oleum effluet in fideliam, & per canalem elicitur: Sed prius turricula, & lamina ferrea calefiant, donec digitorum tactum vix ferant, vt vberius oleum eliciatur.

Oleum ex Myrrha. Cap. II.

Myrrhæ arbor in plerisq; Arabiæ locis gignitur. Laxatur ictu cortex, & profilit in tergetes lachrimam suscipientes: Sed alia caudici coherens adnascitur. Satiua syluestri præfertur. Inciditur bis eisdem cum Thure temporibus à radice vsq; ad ramos, qui valent, & sudat spontè priusquàm incidatur stillaria dicta, cui nulla præfertur. Eligatur vetus lachryma, quia odoratio omnino ex parte concolor, & quæ contracta candidas vnguium modo, leuisq; venas ostendat minutis glebis, gustu amaro, acri, & odorato. Tunditur, & lineo linteo, vel sericeo laxioris contextus imponitur, atquæ super feruentis aquæ vaporibus aheno extenditur, vt ascendentibus vaporibus affatim satietur, vbi aquæ diluto val

dè permaduerit, vt fluere incipiat, liquida iam facta, organo imponitur exprimiturq; . Sic purgatissimus Myrrhēflos, aut Myrrhinū ius fluet vehemētis odoris. Colluto ore ingratum halitus fetorem abolet, peruncta alarum virus extinguit faciem lineendo per noctem singulis mensibus iuuenilem faciei colorem, & gratiam vsq; ad vltimum senium conseruat.

De Moschi oleo. Cap. III.

Apra Indica ex Umbilici vomica quotannis Moschum exprimit. Animal cōcepta faniē in Umbilico, antequam rumpatur, suapte natura ad maturitatem spectat, ad quam cum ventum est, fera titilantis humoris noxio lancinatu laceffita, cotibus & faxis se se affricans longo insolatu candentibus magno oblectamēto affricat, donec facto vomice emissario, tota fanies supra lapides effundatur, ita vtriculus exinanitur, aluus post ducitur cicatrice, rursusq; irruens sanguis replet umbilicum, & in consimilem vomicam extuberat. Hęc ex Aetio, & Arabibus excerptimus. Moschum contritum supra bullientis ollę aquę planētenso linteo humescet, prelo mox oleum exudat sine sui corporis iactura, aut vstionis nidoris metu, id in pretiosa odoramenta venit, eo alarum tēdia, & graue sudoris virus aboletur, & tandem omne quod in suauem halitum expirat, hac odoris gratia occulitur. Et

vt sum-

vt summam dicam, omnia quibus admiscetur, odoris commendat iucunditate, extractum oleum tam vehementissimi odoris est, vt latè, fuseq; iactet odorem, & eius momento tota domus repleat. Reuocat, quos animus defecerit.

Oleum ex Zibeto. Cap. IIII.

Smile quidpiam eruitur è genitalibus ferè Feli similis, è cuius natura odoratissima sordes emanat, quæ solet purgari, cum ea pars vligine scatet. Oleum simili iam dicto modo extrahitur.

In peluim humore perfusam sericeum linteum laxius contextum extendunt, vulgo taffetano dicimus, infra ignem accendimus, vt vapores surgentes bulliētis aquæ linteum peruadentes Zibethi oleum fluere faciant; collige, & in vitream ampullam condito ad vsum, nec aliquid de sua quantitate remittit: sed integrum se conseruat.

Ambaræ Oleum. Cap. V.

Vtrum Ambara veteribus cognita sit, aliorum iudicium esto: odoramenti tamen genus est ex Actio traditum, sunt fontes, qui illam scaturiunt, quemadmodum bituminis, & picis. Colliguntur ex piscibus qui Ambaræ scaturigines

turigines degustarint. Præfertur in eo genere, quod fuluum, & præpingue est: Sed singulari quadam opus est solertionis attentionis industria, & prouidæ dexteritatis operosa. In labellum aqua inditur, & vi ignis soluitur in vapores, qui laxo linteo eleuati excipiuntur, quod supra vasis ora tensum sit, cum fluitat, madefactum colligitur. Cor roborat, omnesq; sensus vegetiores efficit.

Castorei oleum. Cap. VI.

Castor est animal amphibium, quod terris, & aquis viuat, liquorem habet quendam intra folliculos, Melleum, odore graui, virus reddentem, gustu acri, tuniculis interseptum, quia cerosum, oleosumq; est, facile supra extensa lintea ex surrigentibus vaporibus in oleum currit. Si verò velimus obtorto vase vitreo sine aqua oleum exugere, è libra vncia manat: sed fædi odoris, & vstilaginem resipientis rubri coloris, si denuò cum aqua distillaueris, clarioris erit coloris, nec tam grauiter olentis.

Oleum id venenis aduersatur. Gutta cum vino datur comitialibus. Occipiti

illitum memoriam

iuuare vidi-

mus.

Oleum

Oleum Mitridatij, & Theriaca. Cap. VII.

QUOD M. videremus Theriacam, & Mitridatium promissis non respondere, quæ maiores sponponderint, cepimus anxius cogitare, quo nam modo fieri possit, vt tam mirificis virtutibus non defraudaremur, cumq; certo cognouissemus simplicium distillationibus qualitates ad summum euehi, & virtutes multiplicari, cepimus Theriacam distillare, non vt aquam: sed oleum extraheremus. Vnde Theriacę libram in obtortiti colli vase luto optimè munito, & resiccato, igni commisimus, & indè olei drachmā nigerrimam extraximus: sed præstantissimę virtutis, vt non solum quas maiores nostri scripserunt: sed quod plus in recessu, quàm fronte polliceantur.

Oleum Scorpionum distillatum. Cap. VIII.

EODEM desiderio stimulati libram olei Scorpionum prædicto retorto vase exposuimus, & oleum egregiæ virtutis extraximus, & ex libra olei vnciam vnam extraximus: sed acutissimæ, & præclarissimæ operationis.

Oleum Sacchari. Cap. IX.

Ifficillimè Saccharum in oleum abit, nam breui temporis interuallo congelatur, unde multa hominum solertiorum diuexata sunt ingenia, vt varias operationes excogitarent, & à varijs variæ excogitatae sunt. Alij in argenteam pateram Saccharum tenuissimè contusum iniiciunt, ac aqua vitæ infusa, vt digito superemineat, tunc admota candela, accenditur aqua; mox argenteo cocleari exagitato, dum ardet, & cum ardere desierit, & aqua absorpta est, oleum in patera remanet liquidum: sed vix elapso Mense durefcit. Alij Arantium malum medulla priuant, & in exenteratum alueum Saccharum diligenter contusum imponunt, mox ignem leuem circumaccendunt: liquefcit Saccharum calore, & combibendo Corticis succum in oleum abit: Sed etiam tempore gelascit.

Ex seminibus Citri oleum. Cap. X.

X omnibus seminibus oleum extrahitur: Sed ad multa necessarium quod ex seminibus Citri prius suis corticibus spoliantur, mox exactius in marmorea pila cõtundantur, vino irrorentur, & supra areũ vasculum igni imposita, argenteo cocleari exagitentur, & mo-

& moueantur donec expirent vini humiditatem. De-
 mum torculari imposita, & compressa fortiter, aurei co-
 loris oleum foras exprimetur. Cuius rei vires contra-
 venena mirificæ, & præcipuè admiscendis odoramētis;
 nam nunquàm rancescit, & si longo temporis interual-
 lo rancorem contraxerit, cum aqua remixtum, & bis,
 teruè exagitatum, æneo vase distillabis, nã omni phleg-
 mate relicto, nunquàm amplius rancorem contrahet.
 Sic Limonis, Aurantij; & reliquorum eiusmodi generis

Oleum ex seminibus Coloquintidis, & Sinapis.

Cap. XI.

Vnduntur semina suis corticibus, condun-
 turq; in marmorea pila, ac prælo, vt dixi-
 mus, exugitur oleum. Quod linctum
 puerorũ stomacho mirè vermium quã-
 titatem egerere facit. Eodem modo **ex**
 duodecim libris seminum Sinapis duæ olei
 vnciæ exceptæ sunt coloris au-
 rei nigrescentis;

Sed si

prius aqua semina macerentur per
 mensem æneo vase, liquidius,
 & acrius prouenit.

*Oleum Vitri.**Cap. XI.*

Vitrum optimum, & optimè lotum, & sic-
cum conteratur, vt eius granula, Milij
aut Papaueris semina æquent, confra-
ctum in vas vitreum accommodatur se-
rie stratorum mutua ex linteis mundis,
& siccis, in partes concisis magnitudine aurei
nummi interiectis, vas in arena mergatur,
ac substrato igne in receptorium,
oleum labitur coloris au-
rei non sine
adstantium admi-
ratione.

Ego Ioannes Demisianus D. Theologus diligenter perlegi Opus de Distil-
latione Eruditiss. Viri Io. Bapt. Porta Neapolitani, in quo nihil offen-
di, quod vel Catholicae fidei, vel morum probitati officere possit, immò cū
varia multipliciq; doctrina sit refertum, in aspectum, lucemq; homi-
num proferri perutile, & iucundum fuerit.

Ego idem Ioannes Demisianus

Imprimatur si placet R. P. Mag. Sac. Palatii.

B. Gypsius Vicesger.

Imprimatur.

Fr. Angelus Brix. R. ^{mi} P. M. Sac. Pal. Ap. Socius.

I N D E X

Proœmium totius Operis. **LIBER PRIMVS.** Primordia pandit distillationis eiusq; causas, & Instrumenta. fol. 1.

Vtrum distillatio sit Veterum, vel Recentiorum inuentum. fol. 1.
Cap. 1.

Quid sit distillatio. 2. 3.

Quod à Natura nobis ars distillandi sit indicata. 3. 5.

De distillationum generibus, & de eo quod fit per ascensum per ignem. 4. 6.

Distillatio per ascensum per Terram. 5. 8.

Distillatio per ascensum per Aerem. 6. 10.

Distillatio per ascensum per Aquam. 7. 13.

Distillatio per descensum per Ignem. 8. 16.

Distillatio per descensum per Terram. 9. 18.

Distillatio per descensum per Aerem. 10. 19.

Distillatio per descensum per Aquam. 11. 20.

Distillatio per inclinationem per Ignem. 12. 22.

Distillatio per inclinationem per Terram. 13. 24.

Distillatio per inclinationem per Aerem. 14. 25.

Distillatio per inclinationem per Aquam. 15. 26.

De distillatione per Solis calorem. 16. 27.

De distillationibus per alios calores. 17. 30.

Vtrum simplicium qualitates in distillatione extrahantur. 18. 32.

De varijs Vasuum generibus. 19. 36.

De Distillatitiorum Materia. 20. 43.

De varijs Distillatitiorum Ignium gradibus. 21. 44.

LIBER SECVNDVS. De odoratis Aquis eliciendis. 46.

DE Aqua Rosacea odorata elicienda. Cap. 1. 46.

De aqua Rosacea distillata reponenda. 47.

I N D E X.

<i>Rosacea aqua venalis.</i>	48.
<i>Rosacea aqua, cuius pars una multas Fontanae aquae odoratas reddat.</i>	49.
<i>Aqua ex Aurantiorum floribus odorata. 2.</i>	50.
<i>Aqua ex Aurantiorum floribus reponenda.</i>	50.
<i>Aqua ex Aurantiorum floribus venalis.</i>	51.
<i>Aurantiorum aqua eximia fragrantia.</i>	52.
<i>Odorata Aqua ex Myrti floribus. 3.</i>	52.
<i>Aqua odorata ex Myrti floribus reponenda.</i>	53.
<i>Aqua ex Myrto venalis.</i>	53.
<i>Aqua Myrtæ miræ fragrantia. 54</i>	54.
<i>Odorata florum Lauendulae aqua. 4.</i>	54.
<i>Aqua odorata ex odorato Trifolio. 5.</i>	55.
<i>Odorata aqua ex Iaseminis. 6.</i>	56.
<i>Aqua odorata ex moschatulis Rosis. 7.</i>	58.
<i>Aqua odorata ex purpureis violis. 8.</i>	59.
<i>Ex Gariophyllis floribus odorata aqua. 9.</i>	60.
<i>De odorata Liliorum aqua. 10.</i>	61.
<i>De odorata Narcissi aqua. 11.</i>	62.
<i>Aqua odorata ex Azadarach floribus. 12.</i>	62.
<i>Aqua odorata ex herbis. 13.</i>	63.
<i>Aqua odorata ex pluribus commixtis floribus. 14.</i>	64.
<i>Quomodo flores in distillatione suos colores, & vires conseruent. 15.</i>	66.
LIBER TERTIVS. In quo de Oleorum tractatur.	68.
<i>Descriptio Vasis, & Fornacis ad Oleorum extractionem.</i>	
<i>Cap. 1.</i>	69.
<i>Quomodo Oleum ex aqua separetur. 2.</i>	71.
<i>Odoratum Oleum ex Aurantiæ floribus distillare. 3.</i>	73.
<i>Odoratum Oleum ex Citriorum floribus, & corticibus. 4.</i>	74.
<i>Oleum odoratum ex Corticibus Citri.</i>	74.
<i>Odoratum Oleum ex Rosarum floribus. 5.</i>	75.
<i>Oleum odoratum ex Myrti floribus. 6.</i>	76.

Oleum

I N D E X.

<i>Oleum florum Gariophyllorum odoratum . 7.</i>	76.
<i>Oleum odoratum ex Iasemini floribus. 8.</i>	77.
<i>Oleum odoratum ex floribus Lauendula. 9.</i>	77.
<i>Oleum odoratum ex Rorifmarini floribus. 10.</i>	78.
<i>Oleum odoratum ex Absinthij floribus. 11.</i>	79.
<i>Odoratum oleum ex Maro. 12.</i>	80.
<i>Odoratum oleum Mentha, & Calamentha. 13.</i>	80.
<i>Odoratum oleum ex Pulegio. 14.</i>	81.
<i>Odoratum Origani oleum. 15.</i>	82.
<i>Odoratum oleum è Saluia. 16.</i>	82.
<i>Odoratum oleum Chamemeli . 17.</i>	83.
<i>Odoratum Oleum Artemisia. 18.</i>	83.
<i>Oleum Rute odoratum . 19.</i>	83.
<i>Fœniculi odoratum oleum. 20.</i>	84.
<i>Ex Anisis odoratum oleum. 21.</i>	85.
<i>Corianni oleum . 22.</i>	86.
<i>Ex Lauro oleum. 23.</i>	86.
<i>Ex Cupressi fructu oleum. 24.</i>	86.
<i>Odoratum oleum ex radicibus Angelicæ. 25.</i>	87.
<i>Quomodo Olea præstantiora, & validiora fiant. 26.</i>	87.
LIBER QVARTVS. De distillatione oleorum	
<i>exoticarum plantarum.</i>	88.
<i>De oleo Cinnamomeo odorato. 1.</i>	89.
<i>Oleum exoticorum Gariophyllorum . 2.</i>	90.
<i>Oleum Nucis Myristicæ. 3.</i>	91.
<i>Oleum Cardamomi. 4.</i>	92.
<i>Oleum Piperis. 5.</i>	93.
<i>Oleum ex Nuce Indica. 6.</i>	94.
LIBER QVINTVS. De Resinis distillandis.	
<i>Fornacula, & vas quibus Resinarum oleum eliciamus.</i>	
<i>Cap. 1.</i>	96.
<i>Mastiches oleum quomodo extrahatur. 2.</i>	97.
<i>Oleum Carabis quomodo extrahatur. 3.</i>	98.
<i>Oleum Belzoini. 4.</i>	99.

Styra-

I N D E X

<i>Syracis Oleum odoratum.</i>	100.
<i>Oleum ex Balsamo Occidentali.</i>	101.
<i>Oleum odoratum Thuris.</i>	102.
<i>Opeponacis oleum.</i>	103.
<i>Oleum Hammoniacci.</i>	103.
<i>Oleum ex Terebinthina Resina.</i>	104.
<i>Oleum Picis.</i>	104.
<i>Oleum ex Cera.</i>	105.
<i>Oleum Caphura.</i>	106.
LIBER SEXTVS. De Oleo ex Lignis extra-	
hendo.	107.
<i>Vasa, & modi distillandi oleum ex Lignis.</i>	108.
<i>Oleum ex Guaiaco quomodo exugatur.</i>	109.
<i>Oleum ex Iuniperi Ligno.</i>	111.
<i>Ex Agalloco, siue Ligno Aloes Oleum.</i>	111.
<i>Oleum ex Aspalatho.</i>	112.
LIBER SEPTIMVS. De Aquis validis extra-	
hendis.	113.
<i>Aqua corrodens Aurum.</i>	114.
<i>Aque Argentum corrodentes.</i>	116.
<i>De aqua, siue Vitrioli oleo.</i>	116.
<i>De Sulphuris oleo.</i>	118.
<i>Oleum ex aqua Tartari.</i>	119.
<i>Oleum Argenti viui.</i>	120.
<i>Oleum de Lateribus.</i>	122.
<i>Oleum Salis communis.</i>	122.
<i>Oleum Talci quomodo exugatur.</i>	123.
<i>Quomodo diuersae qualitatis aquae simul commixtae sepa-</i>	
<i>rentur.</i>	124.
LIBER OCTAVVS. Quo de extrahendis re-	
rum virtutibus varia experimenta traduntur.	126.
<i>Aqua Vite extractio sine Igne.</i>	127.
<i>Aqua Vite cum Igne exuctio.</i>	128.
<i>Quomodo Aqua vite alijs modis ad laboris, & impensa-</i>	
	rum

I N D E X.

<i>rum compendium extrahatur.</i> 3.	130.
<i>Quinta Aquæ vitæ essentia quomodo fiat.</i> 4.	131.
<i>Alius modus Quintam essentiam extrahendi de Fœniculo.</i> 5.	135.
<i>Quinta essentia Seselis Massiliensis Angelica, & Zedoaria.</i> 6.	135.
<i>De Elixiribus.</i> 7.	136.
<i>Elixir ex multis simplicibus compositus.</i> 8.	138.
<i>De Clisso.</i> 9.	141.
<i>De Tincturis.</i> 10.	143.
LIBER NONVS. <i>Oleorum extractio cum prælo.</i>	145.
<i>Quomodo Oleum cum prælo extrahatur.</i> 1.	146.
<i>Oleum ex Myrrha.</i> 2.	147.
<i>De Moschi Oleo.</i> 3.	148.
<i>Oleum ex Zibeto.</i> 4.	149.
<i>Ambaræ Oleum.</i> 5.	149.
<i>Castorei oleum.</i> 6.	150.
<i>Oleum Mitridatij, & Theriacæ.</i> 7.	151.
<i>Oleum Scorpionum distillatum.</i> 8.	151.
<i>Oleum Sacchari.</i> 9.	152.
<i>Ex Seminibus Citri oleum.</i> 10.	152.
<i>Oleum ex Seminibus Colloquintidis, & Sinapis.</i> 11.	153.
<i>Oleum Vitri.</i> 12.	154.

F I N I S.

ROMÆ.

Ex Typographia Reu. Camerae Apostolicæ.

M. DC. VIII.

SVPERIORVM PERMISSV.

LIBRERIA

PORTA
DE
DISTILI

LIBRERIA

LIBRERIA

XV. 182

LIBRERIA